

	Trefwoordenregister	pag. 2a	7	Inbraakpreventie door samenwerking met het publiek	pag. 34
1	Inleiding	pag. 3			
2	Leeswijzer	pag. 4			
3	Inbraak in cijfers	pag. 6	7.1	Bevordering van het treffen van O.B.E.-maatregelen	pag. 34
3.1	Politiestatistiek en slachtoffer-enquêtes	pag. 6	7.2	Buurtpreventie	pag. 36
3.2	Lokale en regionale cijfers	pag. 8	8	Preventiestrategieën met het accent op politie-activiteit	pag. 37
3.3	Belangrijkste conclusies	pag. 10	8.1	Preventieve surveillance	pag. 37
4	Oorzaken en achtergronden	pag. 11	8.2	Helingbestrijding	pag. 39
4.1	Daders	pag. 11	9	Praktijkvoorbeelden	pag. 44
4.2	Woningen: de slachtoffers	pag. 16	10	De organisatie van een inbraakproject	pag. 52
4.3	Woningen: de omgeving	pag. 18	10.1	Het opzetten van een project: de stappen-methode	pag. 52
4.4	Bedrijven	pag. 20	10.2	De (mogelijke) betrokkenen bij een project	pag. 54
4.5	Scholen	pag. 21	10.3	De interne rol van de preventie-coördinator bij inbraakpreventie	pag. 55
4.6	Conclusies	pag. 21			
5	Eigen onderzoek	pag. 23			
5.1	Doelstellingen	pag. 23			
5.2	Bronnen	pag. 27			
5.3	Overzicht van onderzoeksvragen en bronnen	pag. 28			
5.4	Een voorbeeld	pag. 29			
6	O.B.E.-maatregelen	pag. 31		Bijlage 1: Voorlichtingsmateriaal en -methodieken	pag. 58
6.1	Risico-analyse	pag. 31			
6.2	Algemene uitgangspunten bij het opstellen van een preventieplan	pag. 32		Bijlage 2: O.B.E.-maatregelen in woningen, bedrijven en scholen	pag. 61
6.3	Zijn O.B.E.-maatregelen effectief	pag. 33			
			1	OBE-maatregelen voor woningen	pag. 62
			1.1	Organisatorische maatregelen	pag. 62
			1.2	Bouwkundige maatregelen	pag. 63
			1.3	Elektronische maatregelen	pag. 67
			2	OBE-maatregelen voor bedrijven en scholen	pag. 69
			2.1	OBE-maatregelen voor de buitenzijde van het gebouw	pag. 69
			2.2	Terreinbeveiliging	pag. 72
			3	Verlichting	pag. 74
			3.1	Beveiligingsverlichting algemeen	pag. 74
			3.2	Binnenverlichting	pag. 75
			3.3	Buitenverlichting	pag. 76
			4	Glasbeveiliging	pag. 78
			4.1	Glasafscherming	pag. 78
			4.2	Glasvervanging	pag. 79
			5	Waardeberging	pag. 81

Dit hoofdstuk is geschreven door:

A. G. van Dijk

A. F. de Savornin Lohman

P. F. van Soomeren

Bureau Criminaliteitspreventie, Amsterdam

In samenwerking met:

S.M.J. de Krom

P.A. Mol

J.H. v.d. Voort

Literatuurlijst

	pag.		pag.
Aangifte		Bouwkundige maatregelen	
- ,immateriële schade	17	bedrijven, scholen	
Aangiftebereidheid		- ,compartimentering	71
- ,cijfers	7	Bouwkundige maatregelen woningen	
- ,surveillance	39	- ,deuren	63-65
Advies		- ,ramen	65, 66
- ,doelgroepen	34	- ,lichtkoepels	66
- ,persoonlijk	34, 44, 54	- ,ventilatioeroosters	67
Afstand tot openbare weg	19	Bouwproces	
Alarminstallatie	15	- ,beïnvloeding	35, 36, 45, 46, 54
<i>zie ook</i> elektronische maatregelen		Bouwtype	
woningen, bedrijven, scholen		- ,woningen	19
Angstgevoelens		- ,scholen	21
<i>zie ook</i>		Bouwverordening	36
onrustgevoelens	16, 17, 26	Braakschade	
APV		- ,verzekering	14
- ,hang- en sluitwerk	36	Brandwerende kasten	81
- ,helingbestrijding	56	Bronnen	
Audiovisuele middelen	58	- ,eigen waarneming	28
Bedrijven		- ,gegevens verzekerings-	
- ,bevorderen OBE-maatregelen	46, 47	maatschappijen	28
- ,inbraak	7, 20	- ,overzicht	27
Beveiligingsplan		- ,PV's	27
<i>zie preventieplan</i>		- ,slachtofferenquête	28
Beveiligingsverlichting		Buit	
<i>zie ook</i> verlichting		- ,woningen	16
- ,binnenverlichting	75	- ,bedrijven	20
<i>zie ook</i>		Buitendetectiesystemen	
binnenverlichting		- ,buitendetectiesysteem	72
- ,buitenverlichting	76	- ,storingen	73
<i>zie ook</i>		Buitenverlichting	
buitenverlichting		<i>zie ook</i> beveiligingsverlichting	
- ,kanttekening bij	80	- ,continu brandend	76
toepassing		- ,energieverbruik	77
- ,risico-analyse	74	- ,gevelverlichting	76
- ,sociale controle	74	- ,hekwerkverlichting	76
Bewoners en		- ,richtlijnen	76
slachtofferkans	17	- ,schakelmethoden	77
Binnenverlichting		- ,schrikverlichting	76
<i>zie ook</i> beveiligingsverlichting		- ,terreinverlichting	76
- ,energieverbruik	75	- ,toegangsverlichting	76
- ,schakelmogelijkheden	75	Buurtpreventie	
- ,scholen en bedrijfspanden	75	- ,doelstellingen	36
- ,woning	75	- ,middelen	36
		- ,surveillance	38

	pag.		pag.
Camerasysteem	71, 72	Gelegenheidsinbrekers	
Compartimenteren	33, 71	- ,afschrikwekkende factoren	15
Daders		- ,gelegenheidsinbrekers	12, 13
- ,beginners	13	- ,preventieve maatregelen	13
- ,carrière	15	- ,socio-preventieve maatregelen	13
- ,confrontatie slachtoffer	14, 16	- ,techno-preventieve maatregelen	13
- ,gevorderden	13	Gemeentelijke bepalingen	
- ,indelingen	12, 13	- ,helingbestrijding	42
- ,leeftijdscategorieën	11, 12	Gestolen goederen	
- ,milieus	12	zie ook buit	
- ,motieven	11	- ,centraal informatiepunt	42, 55, 56
Doelgroepspecifieke aanpak	35	Glassoorten	
Drempels		- ,draadglas	79
- ,voor inbrekers	15	- ,gehard glas	79
Druggebruikers	11, 13	- ,gelaagd glas	79
Drukwerk	58, 59	- ,normaal vensterglas	79
Effectevaluatie		Glasafschermingen	
- ,nulmeting	26	- ,folie	78
Elektronische maatregelen bedrijven, scholen		- ,rolluiken en rolhekken	79
- ,inbraaksignaleringsystemen	71	- ,strekmetaal	78
- ,terreinbeveiliging	72	- ,traliewerken	78
- ,toegangscontrole	71	- ,tweede kunststofruit	78
Elektronische maatregelen woningen		Glasvervanging	
- ,installateurs	68	- ,acrylaten	80
- ,nodeloos alarm	68	- ,kunststof met strekmetaal	80
- ,werking elektronisch signaleringsstelsel	67	- ,polycarbonaat	80
Expositiematerialen	59	Goederencontroles	42, 49
Formele sociale controle		Gruthok'ker	40, 41
zie sociale controle		Helers	12, 15, 39
Geautomatiseerde gegevens- verwerking	27	Heling	
Gecodeerd sleutelsysteem		- ,strafbaarstelling	40, 41
zie kaartleessysteem		Helingbestrijding	
Gelegenheid		- ,bestaande praktijk	41
- ,gegeven	12	- ,bijdrage VM	43
- ,gezochte	12	- ,centraal informatiepunt	42, 55
- ,omschrijving	12	- ,gemeentelijke bepalingen	42
		- ,goederen- en registercontroles	42
		- ,helingbestrijding	24, 39
		- ,onderzoek opkopers, helers	42
		- ,projectplan	49
		- ,surveillancedienst	42
		HKD	27

	pag.		pag.
Inbraak		Interview inbrekers	13, 15
-,definitie politiestatistiek	6	Kaartleessysteem	71
-,definitie slachtofferenquête	6	Lezing	
-,houding publiek	3	-,voorlichting	59, 60
-,kaart	24, 30	Meldingsbereidheid	
-,omschrijving WvS	3	-,meldingsbereidheid	37
-,onderscheid	6	-,surveillance	39
-,pogingen	15	Metaalglas	
-,probleem?	23, 24	zie strekmetaal	
-,surveillance	39	Middenstandsorganisaties	
-,tijdstip	14	-,helingbestrijding	43
Inbraakcijfers		Modus operandi	
-,conclusies	10	-,hoofddeling	25
-,graad van verstedelijking	8	-,scholen	21
-,landelijke	6, 7	-,woningen	13, 14
-,lokale	8	Nieuwbouwplan en preventiemogelijkheden	
-,regionale	8	zie ook bouwproces	
Inbraakgevoeligheid woningen		-,praktijkvoorbeeld	45
-,bouwtype	19	Nodeloze alarmeringen	
-,vluchtroute	19	-,terreinbeveiliging	73
-,winkelstraat	19	-,woningen	68
-,zichtbaarheid	19	OBE-maatregelen	
Inbraakpreventieproject		-,effectiviteit	33
zie preventieproject		-,stimuleren	
Inbraakrisico		zie stimuleren OBE-maatregelen	
-,bedrijven	7, 20	Omgeving en slachtofferkans	
-,openbare gebouwen	7	-,risicobuurt	18
-,scholen	21	Onderzoek	
-,woningen	7, 20	-,bronnen	
Inbraakwerende kasten en kluizen		zie bronnen	
-,kasten	81	-,doelstellingen	23
-,keuze kast of kluis	82	-,effectevaluatie	
-,kluizen	81	zie effectevaluatie	
-,muurkluizen of -safes	81	-,ondersteuning	23
-,vloerkluizen of -safes	81	-,relaties doelstellingen	26, 27
Inbrekers		-,voorbeeld	29, 30
-,drempels	15	Onrustgevoelens	
-,gelegenheids	12, 13	zie ook angstgevoelens	
-,persistentie	12, 13	-,onrustgevoelens	35
-,professionele	12, 13	-,surveillance	37, 39
Informele sociale controle		Ophelderingspercentage	
zie sociale controle		-,verhogen	37
Inkomen		-,heling	41
-,slachtofferkans	17		
Inkoopregister	41		
Insluiping	6, 14		
Intercom	71		

	pag.		pag.
Opkopers		Preventieproject	
- ,onderzoek	42	<i>zie ook</i> praktijkvoorbeelden	
Organisatorische maatregelen		- ,betrokkenen	54
bedrijven, scholen		- ,draagvlak	24, 57
- ,afspraken en regels	70	- ,maatregelen	24
- ,controle op afspraak en regels	70	- ,onderzoek	52
- ,dagelijkse sluitronde	69	- ,opzetten	52, 53
- ,geldtransporten	70	- ,preventiecoördinator	
- ,merken en registreren	70	<i>zie</i>	
- ,sleutelbeheer	69	preventiecoördinator	
- ,toegangscontrole	70	- ,preventieproject	23
- ,uitgangscontrole	70	- ,vragen	24
Organisatorische maatregelen		Preventiestrategieën	
woningen		- ,accent politie	37-43
- ,afwezigheid	62	- ,schema betrokkenen	54
- ,buitenverlichting	62	- ,samenwerking publiek	34-36
- ,merken en registreren	63	Preventieve maatregelen	
- ,opklimmogelijkheden	62	- ,bedrijven	20
- ,sleutelbeheer en afsluitdiscipline	62	- ,effectiviteit	26
- ,waardevolle spullen	62, 63	- ,inspecties	26
- ,zichtbaarheid omgeving	62	- ,scholen	21
Participatiebereidheid		- ,slachtofferenquête	26
- ,extern	24	- ,woningen	17
- ,intern	24	Probleemgebieden	
Plaatje criminaliteit	7, 23	<i>zie ook</i> risicobuurtten	
Praktijkvoorbeelden		- ,voorwaarden inbraakpreventie	24
- ,bevordering OBE-maatregelen	44, 45	Recherchelijsten	41, 42
- ,geïntegreerde aanpak	47, 48	Registercontroles	42, 49
- ,helingbestrijding	49	Registerplicht	43
- ,voorlichting	49-51	Registratiekaarten	
Preventiebereidheid		- ,algemene	59
- ,preventiebereidheid	35	- ,bijzondere bezittingen	59
- ,surveillance	39	Registratiesysteem	
Preventiecoördinator (interne rol)		- ,helingbestrijding	43
- ,algemeen	57	Relatie met publiek	
- ,leidinggevenden	55	- ,surveillance	39
- ,middenkader	55-57	Renovatieprojecten	35
- ,uitvoerend niveau	57	Risico-afweging	20
Preventieplan		Risico-analyse	
risico-analyse	31, 32	- ,beveiligingsverlichting	74
- ,uitgangspunten	32, 33	- ,risico-analyse	31, 32
- ,verlichting	74	- ,standaardformulier	44

	pag.		pag.
Risicobuurtten		Terreinbeveiliging	
- ,binnenstadbuurtten	18	- ,bouwkundige maatregelen	72
- ,saneringsbuurtten	18	- ,elektronische maatregelen	72
- ,welvarende buurtten	19	- ,nodeloze alarmeringen	73
		- ,organisatorische maatregelen	72
Schade		- ,risico-analyse	72
- ,angstgevoelens	16, 17	- ,terreinbeveiliging	72
- ,bedrijven	7		
- ,bruto	16	Turflijsten	27, 29, 30
- ,woningen	16		
- ,netto	16	Verkoopregister	41
- ,particulieren	7		
- ,verzekeringen	16	Verlichting	
		<i>zie ook</i> beveiligingsverlichting	
Scholen	21	- ,beperkingen	74
		- ,documentatiemap RBVM	74
Seizoenen	14	- ,SBR-publikatie	74
Slachtoffercijfers		Verplaatsingseffect	33, 39
<i>zie inbraakcijfers</i>			
Slachtofferenquêtes		Verzekeringsmaatschappijen	28, 31
- ,betrouwbaarheid	8		
- ,slachtofferenquêtes	28	Videobewaking	74
Sociale controle		VM	
- ,beveiligingsverlichting	74	- ,helingbestrijding	43
- ,(in)formele	13, 19		
		Voorlichting	
Socio-preventieve maatregelen		- ,avonden	48, 49
- ,gelegenheidsinbrekers	13	- ,interne	55, 57, 58
		- ,lezing	59, 60
Stappenmethode		- ,merken goederen	58
- ,opzetten project	52, 53	- ,publiek	58-60
- ,praktijkvoorbeeld	48, 49	- ,surveillance	37
		- ,TBBS	59
Stedebouwkundige inrichting	45, 46	- ,voorlichting	34, 54
Stimuleren OBE-maatregelen	34-36	Voorlichtingscampagne	
		- ,effect	50, 51
Surveillance			
- ,buurtpreventie	38	Voorlichtingsmateriaal	
- ,doeleinden	37	en -methodieken	
- ,evaluatie projecten	39	- ,audiovisuele middelen	58
- ,helingbestrijding	42	- ,drukwerk	58, 59
- ,routes en tijden	38	- ,expositiematerialen	59
- ,surveillance	24, 25, 30, 54	- ,lezing	59, 60
- ,teams	38		
- ,VM	38	Waardeberging	
- ,voorlichting	37	- ,brandwerende kasten	81
		- ,inbraakwerende kasten en kluizen	81
TBBS	59		
Technopreventieve maatregelen			
- ,bezwaren	1		
- ,bouwproces	35		
- ,gelegenheidsinbrekers	13		
- ,persistente inbrekers	13		

Wat is inbraak?

In Artikel 310 van het Wetboek van Strafrecht wordt diefstal strafbaar gesteld, terwijl in Artikel 311 de strafverzwarende omstandigheden worden opgesomd. Art. 311 5e lid* luidt: (Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren wordt gestraft) "diefstal waarbij de schuldige zich den toegang tot de plaats des misdrijs heeft verschafte of het weg te nemen goed onder zijn bereik heeft gebracht door middel van braak, verbreking of inklimming, van valsche sleutels, van een valsche order of een valsche kostuum".**

Delicten die onder dit artikel vallen, worden gewoonlijk aangeduid als "diefstal door middel van braak". Deze omschrijving omvat niet alleen inbraak in gebouwen – het onderwerp van dit hoofdstuk – maar ook diefstal uit voertuigen, vaartuigen en automaten, voor zover deze met braak gepaard gaan.

De literatuur over inbraak in gebouwen concentreert zich op inbraak in woningen. Dat is in zekere zin misleidend, omdat er sterke aanwijzingen zijn (zie paragraaf 3) dat het inbraakrisco van bedrijven en openbare gebouwen veel groter is. Helaas is daar verhoudingsgewijs weinig studie naar verricht.

Een en ander betekent dat ook in dit hoofdstuk Inbraak de nadruk zal liggen op inbraak in woningen.

Voor zover noodzakelijk zal het onderscheid tussen woningen, bedrijven en openbare gebouwen terugkeren in de paragrafen over preventiestrategieën. De meeste preventiestrategieën richten zich echter op alle typen gebouwen.

De houding van het publiek

In de CBS-slachtoffer-enquêtes is de laatste keren gevraagd van wat soort misdrijf men in het bijzonder dacht slachtoffer te worden.***

In 1983 nam inbraak een vierde plaats in achter beroving, mishandeling en aanranding, in 1985 komt inbraak als eerste delict naar voren.

Gezien het lage slachtofferpercentage (in 1986 2,7%) is dit een opmerkelijk gegeven. De verklaring hiervoor moet gezocht worden in de aanzienlijke materiële en immateriële schade (onder andere als gevolg van de inbreuk op de privacy) die een inbraak aanricht.

Daarnaast is op basis van de CBS-slachtoffer-enquêtes vastgesteld dat slachtofferschap van inbraak een grotere invloed heeft op angstgevoelens (met name als men 's avonds alleen thuis is) dan slachtofferschap van andere delicten. Er treedt echter zelden een (gewelddadige) confrontatie met een inbreker op.

Leiden deze onrustgevoelens nu ook tot preventief gedrag?

Dat valt tegen! Het preventieve gedrag gaat volgens enquêtes (zie paragraaf 3) bij de meeste mensen nauwelijks verder dan het afsluiten van deuren en ramen. En dan nog: de mensen doen lang niet altijd wat ze zeggen.

De houding van het publiek is tweeslachtig: aan de ene kant angst, aan de andere kant berusting. Men denkt: "mij overkomt het niet", "er valt toch niets tegen te doen", of "ik ben toch verzekerd".

Technopreventieve maatregelen stuiten op financiële bezwaren en psychologische weerstanden ("ik wil van mijn huis geen vesting maken").

Of al deze tegenwerpingen en bezwaren terecht zijn of niet, u zult er in de praktijk rekening mee moeten houden.

* Ook van toepassing zijn de artikelen 311 lid 4 (diefstal in vereniging) en 311 lid 3 (insluiping).

** Nederlandse wetgeving, ed. Kluwer 1965.

*** Deze vraag werd alleen gesteld aan respondenten die opgaven vaak, regelmatig of soms te denken aan de mogelijkheid om slachtoffer van een misdrijf te worden.

In de volgorde van de paragrafen sluiten we aan bij de opeenvolgende fasen die een preventieproject moet doorlopen:

- oriëntatie (paragrafen 3 en 4);
- onderzoek en analyse (paragraaf 5);
- keuze en uitvoering van de strategie (paragrafen 6 t/m 10) en de keuze uit technische en voorlichtingsmiddelen (resp. bijl. 1 en 2).

Paragraaf 3 geeft aan welke cijfers er landelijk over inbraak voorhanden zijn; met die cijfers wordt een globaal plaatje van het delict gegeven.

Deze paragraaf kunt u gebruiken als een eerste oriëntatie en ook als vergelijkingsmateriaal voor gegevens uit uw eigen werkgebied.

Voordat met een project van start gegaan kan worden, zal er altijd inzicht moeten zijn in de achtergronden van het delict (zie de stappenmethode in het hoofdstuk Projectplanning); pas dan kan worden bepaald welke preventieve maatregelen nuttig zijn.

In **paragraaf 4** komen oorzaken en achtergronden aan de orde. Eerst wordt in 4.1. aandacht geschonken aan daders; vervolgens behandelen we de aspecten "slachtoffers" en "omgeving" bij woningen. In 4.4. en 4.5. gaan we in op specifieke factoren die een rol spelen bij respectievelijk bedrijven en scholen. De informatie van paragraaf 4 zal u over het algemeen een eind op weg kunnen helpen, maar het is natuurlijk beter als u achtergrondgegevens heeft over uw eigen werkgebied.

In **paragraaf 5** worden aanbevelingen gegeven over de opzet van onderzoek in uw werkgebied. Eveneens komt aan de orde hoe de analyse van de onderzoeksresultaten kan worden uitgevoerd.

Na oriëntering en eigen onderzoek is de keuze van de preventiestrategie aan de orde. Deze is afhankelijk van:

- de resultaten van het eigen onderzoek;
- de ervaringen die tot nu toe met de verschillende preventiestrategieën zijn opgedaan;
- uw voorkeuren en mogelijkheden (qua tijd en middelen);
- de mate waarin met organisaties buiten de politie kan worden samengewerkt.

De paragrafen 6, 7 en 8, waarin de verschillende preventiestrategieën behandeld worden, kunnen u helpen bij het maken van deze keuze.

In **paragraaf 6** gaan we in op het belang van risico-analyse (6.1) en op de uitgangspunten die van belang zijn bij het treffen van organisatorische, bouwkundige en elektronische (O.B.E.) maatregelen (6.2).

Vervolgens wordt ingegaan op de effectiviteit van technopreventie (6.3).

In **paragraaf 7** gaan we in op de verschillende mogelijkheden die er zijn om het treffen van O.B.E.-maatregelen te stimuleren. We onderscheiden daarbij vier strategieën die puur op inbraak zijn gericht (7.1).

Tenslotte gaan we in op een bredere strategie van criminaliteitspreventie waarbinnen het bevorderen van O.B.E.-maatregelen valt: buurtpreventie (7.2).

In **paragraaf 8** gaan we in op een tweetal strategieën waarbij de nadruk ligt op het politietoedreden, te weten:

- preventieve surveillance (8.1.)
- helingbestrijding (8.2.).

Preventieve surveillance is niet alleen gericht tegen inbraak; daarom gaan we in op de vraag hoe preventie van inbraken in deze strategie kan worden ingepast.

Helingbestrijding is in eerste aanleg een repressieve strategie, die echter naar inbraak toe een preventief effect kan hebben.

Er zal worden uitgelegd wat deze strategieën inhouden, welke ervaringen tot nu toe zijn opgedaan, en wat bij uitvoering en planning de rol van een preventie-coördinator kan zijn.

In **Paragraaf 9** wordt een aantal praktijkvoorbeelden behandeld. De bedoeling daarvan is, dat u kunt leren van ervaringen die tot nu toe in Nederland zijn opgedaan.

In **paragraaf 10** staat de organisatorische kant van inbraakprojecten centraal. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- het opzetten van een project volgens de stappenmethode (10.1);
- de mogelijke betrokkenen bij een inbraakproject (10.2);
- de rol die de preventie-coördinator binnen zijn korps moet spelen om een project succesvol te laten verlopen. Hierbij wordt voor de verschillende geledingen binnen een korps of district aangegeven wat hij van de politiefunctionarissen kan vragen en wat hij daar als aanbod tegenover kan zetten (10.3).

In **bijlage 1** wordt ingegaan op de methodiek van voorlichting aan groepen en de hulpmiddelen die daarvoor ter beschikking staan. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen interne voorlichting en voorlichting aan het publiek.

In **bijlage 2** wordt een overzicht gegeven van de verschillende organisatorische, bouwkundige en elektronische preventiemogelijkheden; onderverdeeld naar woningen, bedrijven en scholen.

Het hoofdstuk wordt afgesloten met een uitgebreide **literatuurlijst**. De nummering die u in de tekst tegenkomt, verwijst naar de corresponderende nummers in de literatuurlijst.

In deze paragraaf laten we zien welke landelijke inbraakcijfers er voorhanden zijn en wat die cijfers precies inhouden. Bij cijfers over inbraak moeten we twee zaken in de gaten houden: In de eerste plaats wordt in de politiestatistiek een andere definitie van inbraak gebruikt dan in de slachtoffer-enquête.

In de tweede plaats is het van belang om een onderscheid te maken tussen inbraak in woonhuizen, bedrijven en openbare gebouwen. Een dergelijke onderverdeling is echter in de landelijke statistieken niet aangebracht, zodat we slechts een ruwe schatting kunnen maken.

Politiestatistiek en slachtoffer-enquête

Definities

In de politiestatistiek van het CBS vinden we cijfers over "diefstal d.m.v. braak" (art. 311-5 en 311-4-5). Dit geeft het totaal weer van alle inbraken: in woningen, bedrijven, openbare gebouwen, vaar- en voertuigen, automaten, etc. Het CBS geeft wel een uitsplitsing naar diverse objecten, maar die uitsplitsing heeft niet uitsluitend betrekking op "diefstal d.m.v. braak" maar ook op "eenvoudige diefstal" en "verduistering". In deze uitsplitsing worden o.a. cijfers gegeven over diefstal (met of zonder braak) uit voer- en vaartuigen, automaten en woonhuizen. Er is echter geen aparte categorie "diefstal uit bedrijven" noch een categorie "diefstal uit openbare gebouwen".

In de slachtoffer-enquête wordt de vraag gesteld of er bij de geënquêteerde thuis is ingebroken. Het gaat bij de slachtoffer-enquêtes niet alleen om inbraak in woningen, maar ook om inbraak bij kleine zelfstandigen met een bedrijfsruimte in of bij de woning. Dit betekent dat een klein gedeelte van inbraken in bedrijven in de slachtoffer-enquête is verdisconteerd. Niettemin spreken we in het vervolg als het om resultaten van de slachtoffer-enquête gaat korthedshalve over inbraak in woonhuizen. Deze en andere verschillen tussen de politiestatistiek en de slachtoffer-enquête maken duidelijk dat cijfers uit beide bronnen moeilijk met elkaar vergeleken kunnen worden. Het is dan ook beter beide bronnen naast elkaar te gebruiken.

Totaal aantal inbraken

Het aantal door de politie geregistreerde gevallen van diefstal d.m.v. braak vanaf 1980 wordt in tabel 1 weergegeven. Deze cijfers hebben dus betrekking op alle inbraken: in woonhuizen, bedrijven, automaten enz. Uit de tabel blijkt dat het totaal aantal diefstallen d.m.v. braak in 1986 ruim twee keer zo groot is als in 1980.

Tabel 1 Aantal bij de politie ter kennis gekomen gevallen van diefstal d.m.v. braak

	Absoluut	Index
1980	171.777	100
1981	214.903	125
1982	250.574	146
1983	280.250	163
1984	335.206	195
1985	345.380	120
1986	412.452	240

Inbraak in woonhuizen

Vanaf 1978 zijn in de politiestatistiek cijfers te vinden over inbraak (inclusief insluiping) in woonhuizen. De cijfers voor 1980 tot en met 1986 worden in tabel 2 weergegeven.

We constateren dat het totaal aantal inbraken (inclusief insluiping) in woonhuizen zich over de periode 1980-1986 bijna heeft verdubbeld.

Tabel 2 Aantal bij de politie ter kennis gekomen gevallen van diefstal (inbraak en insluiping) uit woonhuizen

	Absoluut	Index
1980	53.065	100
1981	67.688	128
1982	81.981	154
1983	85.782	162
1984	98.405	185
1985	101.671	192
1986	105.615	199

In de slachtoffer-enquête wordt een aantal Nederlanders van 15 jaar en ouder gevraagd van welke misdrijven zij in het afgelopen jaar slachtoffer zijn geworden. Sinds 1980 worden deze enquêtes door het CBS gehouden. In tabel 3 staan de slachtofferpercentages van '80 tot en met '86 voor inbraak in woonhuizen vermeld. De slachtofferpercentages vertonen een stijgende lijn. Alleen in 1984 zit er een klein knikje in deze lijn.

Tabel 3 Slachtoffers van inbraak in woningen

	Percentage slachtoffers
1980	1,6%
1981	1,8%
1982	2,2%
1983	2,5%
1984	2,4%
1986	2,7%

Op basis van deze slachtofferpercentages kan een schatting worden gemaakt van het absoluut aantal slachtoffers in Nederland. Voor 1984 komt die schatting uit op 168.000; voor 1986 op ongeveer 250.000.

De slachtoffer-enquêtes leveren ook gegevens over de aangiftebereidheid. Deze gegevens zijn weergegeven in tabel 4.

Tabel 4 Aangiftebereidheid van inbraakslachtoffers

	Percentage slachtoffers dat aangifte doet
1980	89%
1981	90%
1982	84%
1983	81%
1984	86%
1986	87%

NB: soortgelijke, maar meer uitgebreide tabellen zijn te vinden in 'Het Plaatje van de Criminaliteit', een jaarlijkse publikatie die wordt uitgegeven door het Landelijk Bureau Voorcoming Misdriften.

Hieruit blijkt dat de aangiftebereidheid bij inbraak tamelijk hoog ligt. Uit cijfers over 1982 blijkt dat vooral de inbraken met een kleine buit (minder dan f 50,-) niet worden aangegeven.

Voorts valt op dat de aangiftebereidheid na een daling van 90% naar 81% in 1986 weer gestegen is naar 87%.

Op basis van de vraag naar de waarde van het gestolene (die in de slachtoffer-enquête wordt gesteld) kan een ruwe schatting worden gemaakt van de totale schade die door particulieren ten gevolge van inbraak wordt geleden. Die schatting komt voor 1983 uit op f 314 miljoen (6).

Inbraak in bedrijven en openbare gebouwen

Er is al op gewezen, dat de politiestatistieken en de slachtoffer-enquêtes geen informatie geven over de verdeling van het totaal aantal inbraken over woonhuizen, bedrijfspanden en openbare gebouwen. Toch is het van belang hiervan een idee te krijgen. We kunnen ons daarbij baseren op verschillende aanwijzingen, namelijk:

- In enkele gemeentes verzameld cijfermateriaal (4).
- Een ruwe berekening aan de hand van de in de politiestatistieken gegeven uitsplitsing van diefstal en verduistering.*
- Enkele dossieronderzoeken naar veroordelingen inzake inbraak (12).

Bovengenoemde gegevens leiden tot de (voorlopige) conclusie, dat meer dan de helft** van het totaal aantal inbraken in bedrijven of openbare gebouwen plaatsvindt. Voegen we daarbij het feit, dat het aantal bedrijven en openbare gebouwen veel kleiner is dan het aantal woningen, dan kunnen we vaststellen dat het inbraakrisico voor dit type gebouwen zonder enige twijfel groter is dan het risico voor woningen.

De totale schade door inbraak in bedrijven wordt in een publikatie (6) geschat op f 700 miljoen.

* Details over deze berekeningsmethode zijn te bevragen bij het Bureau Criminaliteitspreventie.

** Het percentage woninginbraken varieert in de geraadpleegde bronnen tussen 31 en 48%.

Slachtoffercijfers naar type gemeente

De kans om slachtoffer van inbraak in woonhuizen te worden, verschilt naar het type gemeente, waar iemand woont. In de slachtoffer-enquêtes wordt een uitsplitsing gemaakt naar de graad van de verstedelijking van de woonplaats van de slachtoffers. Hier doet zich het probleem voor dat het aantal slachtoffers

van inbraak, dat jaarlijks in de slachtoffer-enquête "terecht komt", vrij klein is. Daardoor wordt het beeld van de spreiding van de slachtoffers minder betrouwbaar. Om de betrouwbaarheid te vergroten hebben we de gemiddelde slachtofferpercentages over de jaren '80 t/m '82 en '83 t/m '84 berekend.

De resultaten zijn weergegeven in tabel 5.

Tabel 5 Slachtofferpercentages naar graad van verstedelijking

Type gemeente	Gem. slachtofferpercentage	
	'80-'82	'83-'84
Vier grote steden (A'dam, R'dam, Den Haag, Utrecht)	3,6%	5,1%
Steden met 100.000 tot 200.000 inwoners	2,3%	3,4%
Steden met 30.000 tot 100.000 inwoners	1,4%	2,3%
Kleine steden (tot 30.000 inwoners)	1,5%	1,7%
Forensengemeenten	1,6%	1,6%
Verstedelijkte plattelandsgemeenten	1,4%	1,5%
Plattelandsgemeenten	1,2%	1,3%
Landelijk gemiddelde	1,9%	2,5%

Het is duidelijk, dat de vier grote steden te zamen een straatlengte voorliggen. De "boosdoeners" zijn vooral Amsterdam en, in mindere mate, Utrecht. Ook de steden met meer dan 100.000 inwoners scoren boven het landelijk gemiddelde.

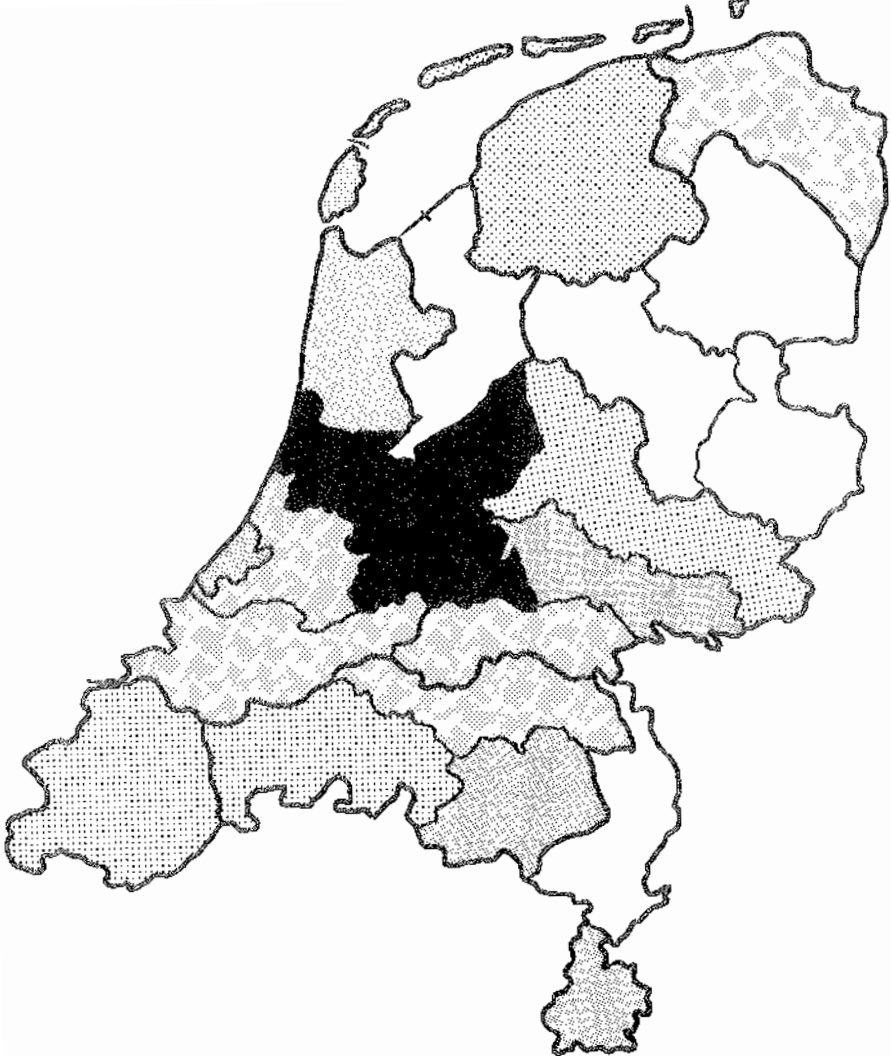
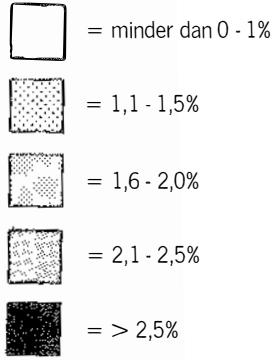
Regionale slachtoffercijfers

Om een beeld te krijgen van de regionale spreiding van inbraak in woonhuizen hebben we gegevens uit de regionale uitdraai van de slachtoffer-enquêtes gebruikt. Ook hierbij hebben we om de betrouwbaarheid te vergroten de gemiddelde slachtofferpercentages over de jaren '81 t/m '82 en '83 t/m '84 samengevoegd.

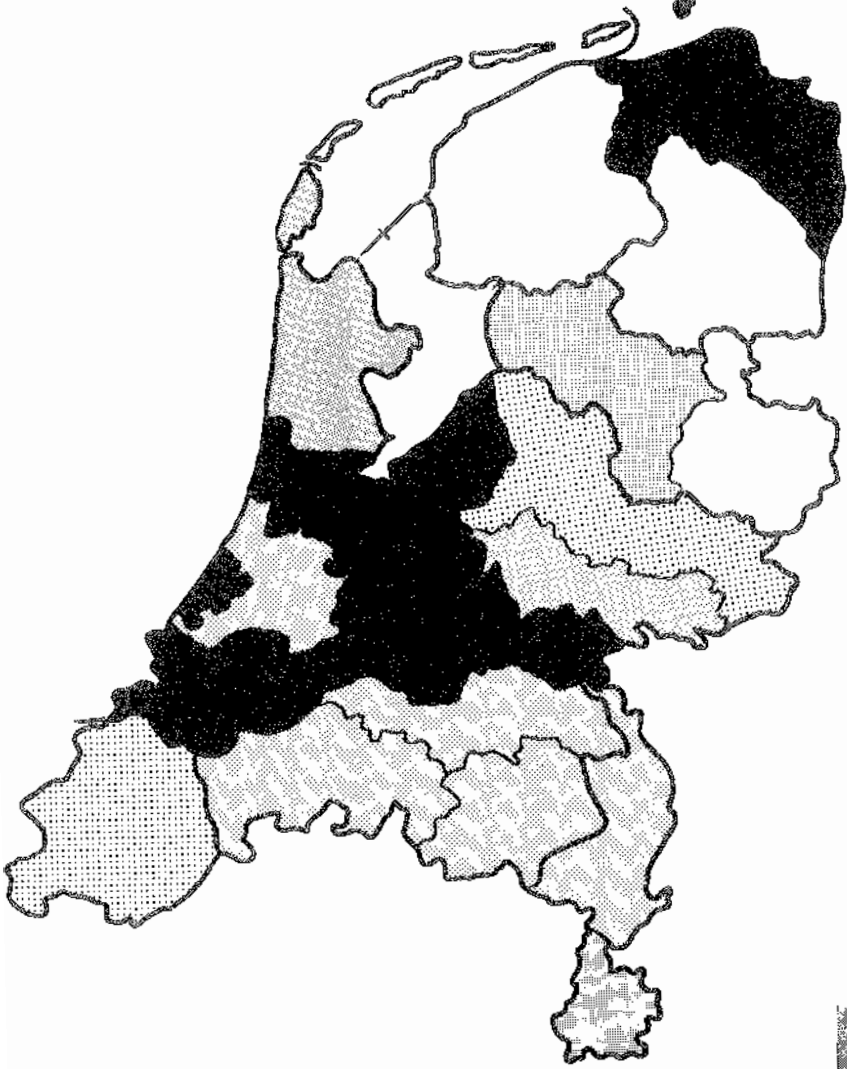
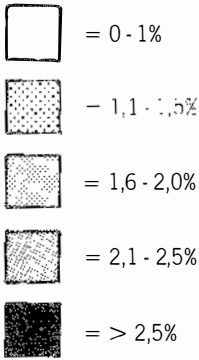
De resultaten zijn weergegeven in de volgende kaartjes.

Het is logisch dat het kaartje van '83 en '84 er 'donkerder' uitziet dan het plaatje van '81 en '82. Vooral in de regio's Groningen, Overijssel West, Gelderland Zuid en Limburg Noord is het slachtofferpercentage sterk gestegen. In drie regio's is het slachtofferpercentage daarentegen gedaald: Friesland, Gelderland-Midden en Brabant Oost.

Slachtoffercijfers inbraak
(1981-1982)

Slachtoffercijfers inbraak
(1983-1984)

- CBS-gegevens over diefstal d.m.v. braak hebben betrekking op alle soorten inbraak. Het gaat hierbij voornamelijk om inbraken in woningen, bedrijven, openbare gebouwen en auto's. Het totaal aantal gevallen van diefstal d.m.v. braak is in 1986 ruim twee keer zo groot als in 1980.
- Volgens de politiecijfers is het aantal diefstallen uit woonhuizen (inbraak en insluiping) in de jaren '80 tot en met '86 bijna verdubbeld. Ook de slachtofferenquêtes geven een fikse stijging te zien.
- De aangiftebereidheid bij particulieren is hoog, nl. tussen de 80 en 90%.
- Het is niet precies bekend hoeveel van het totaal aantal inbraken plaatsvindt in bedrijven en gebouwen. De beschikbare aanwijzingen maken echter wel duidelijk dat het aantal inbraken in bedrijven en openbare gebouwen groter is dan het aantal inbraken in woonhuizen.
- Uit gegevens over geografische spreiding van slachtoffers blijkt dat inbraak in sterke mate een verschijnsel van de grote stad is. De toename van het aantal inbraken moet voor een groot deel op het conto van de grote steden worden geschreven.

In deze paragraaf vatten we de resultaten samen van onderzoek dat in Nederland en andere landen is verricht. Afgezien van de slachtoffer-enquêtes van het CBS zijn er niet veel Nederlandse gegevens, zodat op verschil-

lende plaatsen buitenlands onderzoek moet worden aangehaald. Uiteraard moet u voorzichtig zijn om de resultaten van dergelijk onderzoek te vertalen naar de Nederlandse situatie.

Daders

Inleiding

Deze subparagraaf steunt in sterke mate op buitenlands onderzoek, omdat de Nederlandse literatuur beperkt is.

Allereerst wordt uiteengezet dat er een verband bestaat tussen de leeftijd van daders en de wijze waarop ze te werk gaan. De verklaring hiervoor is dat verschillende leeftijdsgroepen verschillende motieven hebben, wat tot uitdrukking komt in allerlei aspecten van de gehanteerde werkwijze (bijvoorbeeld doelkeuze, afzetkanalen en individueel of groepsgewijs opereren).

We gaan in op het begrip "gelegenheid"-inbreker. Wat is nu precies "gelegenheid" en wat betekent dat voor het treffen van preventieve maatregelen?

Vervolgens komt aan de orde op welke manier daders binnendringen en op welke tijdstippen. Gegevens daarover zijn geput uit de Nederlandse slachtoffer-enquêtes.

We stippen nog enkele buitenlandse onderzoeken aan, waarin aan inbrekers werd gevraagd door welke omstandigheden ze worden afgeschrikt. Ten slotte wordt ingegaan op het verschijnsel dat tussen inbrekers netwerken van contacten bestaan, waarin informatie wordt uitgewisseld, gestolen goederen worden verkocht en maten elkaar vinden.

Kenmerken naar leeftijd

In een klassieke Amerikaanse studie (20) worden drie leeftijdscategorieën onderscheiden, die ieder hun eigen manier van opereren hebben. Het gaat om "teenagers", "jong-volwassenen" en "ouderen". In grote lijnen hebben deze groepen de volgende kenmerken:

Teenagers (14 tot 18 jaar):

- opereren veelal in vereniging,
- kiezen hun doel niet na zorgvuldige planning, maar laten hun keuze bepalen door de gelegenheid zoals die zich (toevallig) aanbiedt. Daarbij is vooral van belang dat een object gemakkelijk toegankelijk is;
- werken vooral in de eigen woonomgeving;
- besteden weinig aandacht aan het goed organiseren van afzetkanalen.

Jong-volwassenen (18 tot 25 jaar):

- behalen gemiddeld een grotere buit dan teenagers en ontwikkelen daarvoor tamelijk vaste afzetkanalen;
- opereren ook buiten de eigen woon-omgeving;
- vertonen een grote inbraakactiviteit (vooral de druggebruikers in deze groep);
- hebben al enkele veroordelingen achter de rug, maar gaan door met inbreken omdat ze het een relatief gemakkelijke en weinig risikante manier vinden om aan geld te komen.

Ouderen (25 jaar en ouder):

- plannen zorgvuldig met een accent op de mogelijk te behalen buit;
 - kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit: met het oog op de pakkans wordt het aantal pogingen zoveel mogelijk beperkt;
 - opereren bij voorkeur alleen en buiten de eigen woonomgeving;
 - hebben vaste afzetkanalen, die zo georganiseerd zijn dat de buit zo kort mogelijk in eigen bezit blijft;
 - zijn al jaren actief en hebben regelmatig gevangen gezeten, ook voor andere delicten.
- Het blijkt dat er van jong naar oud een geleidelijke overgang is naar een meer "professioneel" opereren door een steeds kleinere groep. Deze overgang hangt samen met een verschil in motieven. Bij teenagers kan naast de factoren geld en "spanning en sensatie" ook het aandacht trekken een rol spelen, terwijl het oudere daders zuiver en alleen om het geld te doen is. De middengroep van 18- tot 25-jarigen viel in de genoemde Amerikaanse studie voor een groot deel samen met de groep van druggebruikers.

In de Nederlandse politiestatistiek worden alleen meer- en minderjarigen onderscheiden. Dan blijkt, dat in 1985 van het totaal aantal van diefstal d.m.v. braak verdachte personen 26,6% jonger was dan 18 jaar (waarvan 95% van het mannelijk geslacht).

Kijken we naar alle misdrijven, dan blijkt van de verdachten in 1985 18,1% tussen de 14 en 18 jaar oud te zijn, een duidelijk verschil met de 26,6% voor inbraak. We kunnen dus vaststellen dat het delict inbraak in vergelijking met andere delicten in sterke mate door tieners gepleegd wordt.

Ten slotte merken wij nog op, dat volgens buitenlands onderzoek (14, 20) daders van inbraak in sterke mate in de minder bevoorrechte milieus te vinden zijn.

De "gelegenheids"-inbreker

Als het gaat om daders van inbraken in woningen wordt in het spraakgebruik vaak het volgende onderscheid gemaakt:

- Er zijn gelegenheidsinbrekers
- Er zijn professionele inbrekers.

Over deze laatste categorie zal weinig discussie ontstaan. Meestal weten we wat wij er mee bedoelen. Dat ligt anders bij de term "gelegenheids"-inbreker.

Wat is gelegenheid?

Slaan we Van Dale hierop na dan vinden we de volgende omschrijving:

- a. Bepaalde omstandigheid, voorkomend geval;
- b. (mogelijke) omstandigheid of gesteldheid van zaken die voor een of andere handeling geschikt of gunstig is.

Om deze omschrijvingen te verduidelijken volgen hier twee voorbeelden.

Omschrijving a:

Stel dat persoon A 's nachts de laatste tram naar huis heeft gemist en alleen lopend of met de taxi naar huis kan. Een taxi vindt A eigenlijk wat duur. Het toeval wil nu dat A een onafgesloten fiets ziet staan. Wat zal hij doen? A besluit voor deze keer die fiets te gebruiken. Was die fiets wel afgesloten, dan zou hij gaan lopen of had hij toch misschien de taxi genomen.

Omschrijving b:

Van persoon B zijn reeds binnen 2 jaar enkele fietsen gestolen. Nu is zijn fiets wéér gestolen! Voor B is de maat vol en hij besluit er een terug te stelen. Hij weet dat hij daarvoor bij het station moet zijn. Er staan daar immers een heleboel fietsen en veel daarvan staan niet goed op slot. Bovendien is het er 's avonds niet erg goed verlicht, zodat hij niet snel zal opvallen.

Duiken we in de 'inbraak-literatuur' dan zien we dat het begrip "gelegenheid" ook wel onderscheiden wordt in:

- De gegeven gelegenheid, waarbij inbraak 'spontaan' wordt gepleegd omdat zich toevallig de gelegenheid voordoet.
- De gezochte gelegenheid, waarbij daders in spé actief zoeken naar situaties, die mogelijk een voordeel bieden.

Dit onderscheid sluit aan bij de definitie volgens Van Dale. Hieraan moet echter worden toegevoegd dat bij het delict 'inbraak' beter alleen kan worden uitgegaan van **gezochte gelegenheid**.

Het begrip 'gelegenheid' en de relatie gelegenheid-inbraak zijn nu iets duidelijker geworden. Niet duidelijk is wat nu precies een zg. 'gelegenheidsinbreker' kenmerkt. Om daarvan een beschrijving te geven wordt teruggegrepen op de definitie uit Van Dale, waarbij het gaat om "een omstandigheid of gesteldheid die voor een of andere handeling geschikt of gunstig is".

Dit geschikt of gunstig zijn, zou nader gespecificeerd moeten worden. Is dat nl. voor iedere dader hetzelfde? Is een in te breken object gunstig voor hem/haar omdat het makkelijk is om er in te breken of gaat het om de buit die er te halen is? Met andere woorden: Welke inbreker is nu een gelegenheidsinbreker?

Het onderscheid dat in de literatuur wordt gemaakt tussen de verschillende dadertypen kan hier wellicht een antwoord op geven.

De gelegenheidsinbreker

In de literatuur worden verschillende indelingen van dadertypen gehanteerd. De term 'gelegenheidsinbreker' komt er niet in voor. Voorbeelden van indelingen van daders van inbraak zijn de volgende:

Roëll onderscheidt twee groepen inbrekers:

- Een groep die dicht bij huis opereert, betrekkelijk weinig waardevolle spullen meeneemt en niet recidiveert. Deze inbrekers plegen één of enkele kleine inbraken en gaan er meestal niet mee door. Het behoort bij een bepaalde levensfase.
- Een groep 'persistente' inbrekers. Dit betreft een kleine groep waarvoor inbreken de belangrijkste bron van inkomsten uit arbeid is. Deze groep heeft contact met helers.

Maguire onderscheidt:

- de beginnelingen
- het middenniveau
- de professionals
- de drugsverslaafden.

Gemeenschappelijk aan deze indelingen is dat er onderscheid wordt gemaakt naar 'beginners - gevorderden'.

De term 'gelegenheidsinbreker' zou in feite in een bepaalde indeling uit de literatuur ondergebracht moeten kunnen worden. Het probleem is echter dat het een term is die in hoofdzaak in het Nederlands spraakgebruik wordt gebezigd. Om dat begrip toch enige inhoud te geven moet er een koppeling worden gelegd tussen dat begrip en de literatuur.

Gelegenheidsinbrekers horen dan thuis op het laagste niveau van de aangegeven indelingen, en wel bij de **beginners**.

De kenmerken van dit laagste niveau geven we hier aan. Die zijn dus meer te gebruiken als we het hebben over de 'gelegenheids-inbreker'.

Deze kenmerken zijn:

- zij breken in zonder een vast patroon
- zij breken dicht bij huis in
- ze nemen zo maar wat mee
- ze nemen betrekkelijk weinig waardevolle goederen mee
- de buit wordt meestal niet aan helers verhandeld
- ze plegen één of enkele kleine inbraken
- het inbreken behoort bij een bepaalde levensfase
- zij hebben niet veel ervaring
- inbreken is niet de belangrijkste bron van inkomsten uit arbeid

Wellicht kan deze 'werkdefinitie' in de toekomst worden verbeterd.

Relatie "gelegenheids"-inbreker en preventieve maatregelen

Allereerst moeten we vermelden dat volgens de meeste onderzoekers (49) ongeveer 10% van alle inbrekers tot de categorie "professioneel" hoort. Deze groep is echter wel voor ruim 40% van alle inbraken verantwoordelijk. De overige groep inbrekers (ruim 80%) behoort dan tot de categorie "gelegenheids"-inbrekers en neemt

zo'n 50% van het aantal inbraken voor hun rekening. (In deze opsomming zijn de drugs-gebruikers, die ook inbraken plegen, buiten beschouwing gelaten).

Volgens Maguire wijzen interviews met 'persistente' inbrekers er op dat de aanwezigheid van technische voorzieningen niet als belangrijkste barrière naar voren worden gebracht.

Op basis van de kenmerken van de "gelegenheids"-inbreker mag, maar wel met enige voorzichtigheid, verondersteld worden dat voor deze inbrekers **"het niet gezien worden"** zeer belangrijk is en dat **technopreventieve maatregelen** het inbreken erg kunnen bemoeilijken. Technopreventieve maatregelen kunnen dus nuttig zijn, maar daarnaast is aandacht voor **socio-preventieve maatregelen** (denk vooral aan (in)formele sociale controle) onontbeerlijk.

Modus operandi

In de CBS-slachtofferenquêtes wordt gevraagd op welke manier de inbreker volgens het slachtoffer is binnengedrongen (= de modus operandi)*. Voorts is er door een aantal plaatselijke politie- korpsen onderzoek gedaan naar de modus operandi van inbrekers in hun plaats of regio. De uitkomsten van een drietal van dergelijke onderzoeken in Hilversum (44), de regio Utrecht (45) en de regio Friesland (46) staan in tabel 6 samengevat. Hierbij dient wel aangetekend te worden, dat de politieonderzoeken betrekking hebben op alle mogelijke inbraak-objecten, dus ook op scholen, bedrijven, etc. Bovendien hebben de politie-onderzoeken betrekking op gebieden die bepaald niet representatief zijn voor de 'gemiddelde' Nederlandse woonsituatie (Hilversum: 'goudkust'; Utrecht: de regio (platteland), maar niet de stad Utrecht zelf; Friesland: grotendeels plattelandsgebied).

Tabel 6 Modus operandi inbraak**

	CBS (1980-'82)	Hilversum (1985)	Utrecht (1984)	Friesland (1985)
Deur geforceerd	35%	44%	28%	27%
Raam geforceerd	18%***	22%	17%	10%
Ruit kapotgeslagen	16%	14%	22%	17%
Via niet gesloten deur of raam	14%	5%	11%	14%
Met een sleutel of loper	12%	3%	6%	12%
Anders	18%***	12%	14%	10%
Onbekend	5%	—	2%	9%
	100%	100%	100%	100%

* Daarbij moet worden aangetekend, dat het slachtoffer het niet altijd bij het rechte eind heeft.

** Niet in alle onderzoeken werden dezelfde categorieën gehanteerd. Soms zijn bepaalde categorieën door de auteurs zelf samengesteld.

*** 'Raam geforceerd' komt in de CBS-gegevens niet als aparte categorie voor. Waarschijnlijk bestaat de CBS-categorie 'anders' voor een groot deel uit gevallen, waarin een raam geforceerd is.

De overeenkomst in de resultaten van de verschillende onderzoeken (tabel 6) is vrij groot, hoewel er wel sprake is van plaatselijke variaties. Met name het aantal gevallen van insluiping (= 'via een niet gesloten deur of raam') en gebruik van valse sleutel verschilt nogal sterk per plaats/regio.

Drie werkwijzen komen uit alle onderzoeken naar voren als zeer populair, te weten: het forceren van een deur of van een raam (meestal ter hoogte van het slot) en het inslaan van een ruit (waarna men vaak door handreiking een deur of raam kan openen).

Voorts kwam in het Hilversumse onderzoek naar voren dat bij inbraak in woningen de woning in 83% van de gevallen aan de achterzijde was benaderd. De resterende gevallen geven het volgende beeld te zien: 12% voorzijde, 4% zijkant en 1% dak.

In een onderzoek te Eindhoven (45) bleek de achterzijde ook de meest attractieve kant om binnen te dringen, zij het wat minder nadrukkelijk dan in Hilversum. De percentages in Eindhoven waren als volgt: 53% achterzijde, voorzijde 25%, 5% zijkant, 11% berging, 3% intern en 3% dak.

Uit de slachtofferenquêtes blijkt voorts dat 3% van de slachtoffers zegt dat er "een wapen was gebruikt". Aangezien bekend is dat in verreweg de meeste gevallen geen confrontatie dader-slachtoffer optreedt, kan aan dit cijfer niet veel betekenis worden toegekend.

Wat betreft gebruikt gereedschap kunnen we natuurlijk niet terecht bij de slachtofferenquêtes. Uit buitenlands onderzoek (20) is gebleken dat wat dit betreft eenvoud troef is. Koploper is de schroevendraaier, goede tweede het breekijzer, terwijl de meer geavanceerde instrumenten op eerbiedige afstand volgen.

Resumerend kan men over de werkwijze van inbrekers het volgende zeggen:

- Woningen worden bij voorkeur via de achterzijde benaderd. Dit is bij veel woningen de kant die uit het zicht van de straat en/of van andere woningen ligt*.
- In een groot aantal gevallen wordt een deur geforceerd (meestal ter hoogte van het slot). Gezien het grote aantal inbraken via de achterzijde zal het vaak om een tuindeur of keukendeur gaan.

- Ramen zijn ongeveer even populair als deuren: gemiddeld in ruim één derde van de gevallen wordt een raam geforceerd of een ruit ingeslagen.
- Voorts komt de inbreker ook vrij vaak binnen zonder braak te plegen: hij gebruikt een looper of valse sleutel of hij wandelt gewoon naar binnen via een onafgesloten deur of raam. Deze vorm van 'inbraak' (formeel: insluiping) komt niet goed uit de verf in de politie-registratie, daar slachtoffers minder vaak geneigd zijn dergelijke inbraken aan te geven. Inbraak zonder braakschade wordt toch niet vergoed door de verzekering.
- Inbrekers gebruiken meestal eenvoudig gereedschap: schroevendraaier en breekijzer. Wapengebruik komt niet vaak voor, maar daarbij moet bedacht worden dat er meestal geen confrontatie tussen dader en slachtoffer plaatsvindt.

De tijd waarop wordt ingebroken

Er werd bij de slachtoffer-enquêtes ook gevraagd op welk tijdstip van de dag de inbraak plaatsvond.

Tabel 7 Tijdstip van de dag
(gemiddelde over de jaren 1980-1982)

Dag	: 6.00-18.00 uur	30,0%
Avond	: 18.00-24.00 uur	27,3%
Nacht	: 24.00- 6.00 uur	28,0%
Weet niet/geen antwoord		14,7%

Tabel 7 laat zien dat er in één etmaal gedurende de avond en nacht tezamen bijna twee keer zoveel wordt ingebroken als overdag.

Helaas zegt dit nog niet zoveel ten aanzien van de vraag of de meeste inbraken plaatsvinden als het donker is: vooral in de categorie 'avond' is het onzeker of de inbraken bij daglicht of in het donker plaatsvinden.

Naar de dag van de week wordt in de slachtoffer-enquêtes niet gevraagd.

Slachtoffer- en politiecijfers leren dat de verdeling over de seizoenen tamelijk gelijkmatig is. Ook het derde kwartaal, de vakantieperiode, scoort niet boven het gemiddelde. Dit mag verrassend lijken, maar .. ook inbrekers gaan met vakantie!

* Uit ander onderzoek (41) kwam naar voren dat de benaderde kant duidelijk samenhang met de zichtbaarheid van de woning aan de voor- resp. achterkant. Inbrekers hebben dus geen 'blinde voorkeur' voor de achterzijde: als de achterzijde van de woning in het zicht van andere woningen ligt en de voorzijde niet, dan breekt men aan de voorzijde in. Als beide zijden van de woning in het zicht van andere woningen liggen, dan heeft de desbetreffende woning een laag inbraakrisico (in vergelijking met hetzelfde type woningen, die niet aan beide zijden in het zicht liggen).

Overigens is in lang niet alle gevallen sprake van een benaderbare achterzijde, denk bijvoorbeeld aan galerijflats.

In het buitenland zijn verschillende onderzoeken gedaan, waarin aan inbrekers werd gevraagd welke omstandigheden hen ertoe zouden brengen om in een bepaalde woning niet in te breken.

Uit dit soort onderzoek komt altijd naar voren dat in de eerste plaats gelet wordt op de kans om betrappt te worden. Als voornaamste afschrikwekkende factoren worden allereerst genoemd: de aanwezigheid van bewoners (of een hond), goede zichtbaarheid van een woning (en de toegang ernaar toe) voor omwonenden en ook wel de aanwezigheid van een alarm-installatie.

Pas in laatste instantie worden factoren genoemd die de toegankelijkheid van een woning beïnvloeden: sterke sloten, stalen deuren etc. Dit lijkt niet te pleiten voor de effectiviteit van bouwkundige technopreventie, maar we mogen niet vergeten dat een beoordeling van sloten, deuren etc. pas mogelijk is, als de inbreker inschat een woning onopgemerkt te kunnen benaderen. Dan is het niet onlogisch dat de kans om betrappt te worden het eerst genoemd wordt.

Voor het fysiek "versterken" van een woning pleit recent onderzoek, waaruit blijkt dat het aantal (mislukte) pogingen tot inbraak aanzienlijk is. Het kan niet anders of de fysieke toegankelijkheid van een woning speelt daarbij een rol. Het ziet ernaar uit, dat inbrekers de beslissing om een poging te wagen vooral laten afhangen van de kans om betrappt te worden. Het wel of niet slagen van een eenmaal ondernomen poging is vervolgens afhankelijk van de fysieke toegankelijkheid van een woning.

Overigens moeten we ons ervan bewust zijn dat bij interview-onderzoek onder inbrekers, in het algemeen sprake is van een oververtegenwoordiging van ervaren inbrekers. Amerikaans onderzoek leert (20) dat (jongere) gelegenheidsinbrekers sterker worden afgeschrikt door het feit dat een woning moeilijk toegankelijk is.

Inbraak is een delict dat de nodige kennis, informatie en vaardigheden veronderstelt, terwijl daarnaast een groot deel van de inbraken in vereniging wordt uitgevoerd. Het is dan ook logisch dat er onder diegenen die regelmatig inbraken plegen, een netwerk van contacten bestaat. Om een succesvol inbreker te zijn, is het nodig om regelmatige contacten te onderhouden met collega's, tipgevers en helers; nog afgezien van het feit dat ieder mens, dus ook de inbreker, behoefte heeft aan erkenning en bevestiging door anderen. In de Verenigde Staten en Engeland is onderzoek gedaan naar deze "inbrekerswereldjes", die zich concentreren in stedelijke uitgaansgelegenheden (14, 23).

Het blijkt, dat helers in deze circuits een centrale rol vervullen. Zij vormen op twee manieren de verbinding met de buitenwereld. Ten eerste als afnemers van gestolen goederen, en dan niet alleen passief, maar ook actief door het plaatsen van "bestellingen". Ten tweede fungeren helers als tipgevers, meestal vanuit een reguliere positie in de maatschappij (bijv. kleine zelfstandige, kroegbaas of zakenman). Ze verschaffen informatie over waar en wanneer waardevolle goederen "te halen" zijn. In hun dubbelfunctie van aangever en afnemer geven helers, als de onmisbare schakel naar de buitenwereld, richting aan het inbraakgebeuren.

Er is al op gewezen dat het inbrekerswereldje kan fungeren als praktische leerschool voor jonge, veelbelovende inbrekers op weg naar een carrière als professionele inbreker met mogelijk uitbreiding naar diverse andere criminele activiteiten (autodiefstal, beroving, chequefraude).

Deze broedplaats is tegelijk een fuik: zodra een jongere een min of meer vaste plaats heeft verworven in het inbrekerswereldje is de overstap naar een normale maatschappelijke loopbaan moeilijk. Jongeren die voor spanning en sensatie begonnen zijn, successen boeken en ontdekken dat zij meer te besteden hebben dan hun leeftijdsgenoten, realiseren zich dat waar-schijnlijk niet.

Overigens geldt dit gelukkig maar voor een beperkt aantal jongeren. Verreweg de meesten houden na de puberteitsfase op met inbreken.

Inleiding

Dankzij de CBS-slachtoffer-enquêtes staat ons een behoorlijk aantal gegevens ter beschikking over inbraak in woningen. Wij konden, naast de gegevens die in de reguliere CBS-publicaties verschijnen, beschikken over uitwerkingen van de slachtoffer-enquêtes over de jaren 1980 tot en met 1982 en hebben daarvan dankbaar gebruik gemaakt.

De schade die door inbraak wordt aangericht

In tabel 8 wordt een overzicht gegeven van antwoorden op de vraag naar de omvang van de gestolen waarde in de jaren 1980 tot en met 1982 en 1983 tot en met 1984.

Uit de gegevens over '83 en '84 is helaas niet op te maken in hoeveel gevallen er niets is gestolen.

Tabel 8 Gestolen waarde (gld.), ongewogen gemiddelde '80 t/m '82 '83t/m '84

	'80 t/m '82	'83t/m '84
Niets	22,9	—
1-99	7,0	5,1
100-249	8,7	7,8
250-499	8,6	8,7
500 en meer	49,5	52,4
Onbekend	3,3	16,1
Totaal	100,0%	100,1%

Uit de tabel blijkt dat bij ongeveer de helft van de slachtoffers de gestolen waarde meer dan f 500,— bedroeg. Deze cijfers zeggen echter niets over de gemiddelde waarde van gestolen goederen per inbraak. Alleen voor het jaar 1982 stonden ons meer gedetailleerde gegevens ter beschikking, waaruit blijkt dat het gemiddelde in dat jaar circa f 2500,— bedroeg. In 75% van het aantal gevallen was de gestolen waarde echter minder dan dit bedrag. Er is dus sprake van een groot aantal inbraken met een relatief geringe buit, terwijl daar een klein aantal forse kraken tegenover staat, waardoor het gemiddelde toch nog hoog uitvalt.

In 1983 bedroeg de gemiddelde schade circa f 2300,— (6).

De schade door braak blijkt bij de ondervraagde slachtoffers niet bijzonder groot te zijn. Ook hier is door de wijze van presentatie het gemiddelde niet precies vast te stellen; een voorzichtige schatting op basis van de beschikbare gegevens komt uit op een gemiddelde schade van ca. f 100,—. Ook hier is sprake van een klein aantal forse uitschieters.

De bovenstaande gegevens hebben betrekking op de bruto-schade voor slachtoffers. De netto-schade is geringer doordat in een aantal gevallen, dankzij opsporingsactiviteiten van de politie of door andere oorzaken, de gestolen goederen bij de rechtmatige eigenaar terugkeren.

In 1981 had 14,7% van de ondervraagde slachtoffers de gestolen goederen geheel of gedeeltelijk teruggekregen; in 1982 was dit gedaald tot 11,1%.

Schade kan ook door verzekeringen gecompenseerd worden. Uit cijfers voor de jaren 1980 t/m 1982 blijkt dat ca. 70% van de slachtoffers tegen inbraak verzekerd was.

De volgende tabel laat zien wat voor soort goederen er in doorsnee per inbraak werd weggehaald.

Tabel 9 Aard van de gestolen goederen 1980-1982

Kostbaarheden (sieraden, antiek, zilver, klokken, schilderijen)	41,1%
Geld/cheques	37,0%
Audiovisuele apparatuur	19,6%
Gereedschappen en onderdelen	8,2%
Fietsen en bromfietsen	6,8%
Portemonnees	5,0%
Kleding	4,8%
Diversen	28,3%

N.B. Doordat er bij een inbraak meerdere soorten goederen gestolen kunnen worden is het totaal groter dan 100%.

Kostbaarheden, geld/cheques en audiovisuele apparatuur staan duidelijk bovenaan de verlanglijst van inbrekers. Splitsen we de gegevens nog verder op, dan blijkt dat geld en sieraden koplopers zijn met respectievelijk 28,6% en 23,1%. Gestolen geld en goederen zijn niet de enige schadepost voor het slachtoffer: een inbraak wordt ook ervaren als een ernstige inbreuk op de privacy. "My home is my castle" luidt het spreekwoord. En inderdaad, voor de meeste mensen is de eigen woning de plaats bij uitstek waar ze zich veilig en geborgen voelen. Een eenmalige, serieuze inbreuk op dit gevoel leidt bij veel slachtoffers voor langere tijd tot gevoelens van angst en onveiligheid. Uit onderzoek is gebleken (14) dat vooral vrouwen hiervoor gevoelig zijn en dat gaat zelfs zover dat sommige vrouwelijke slachtoffers te kennen geven een inbraak gevoelsmatig als een verkrachting te ervaren. Dit ondanks het feit dat in verreweg de meeste gevallen geen confrontatie tussen dader en slachtoffer optreedt.

Uit de CBS-slachtofferenquête van 1984 blijkt dat slachtofferschap van inbraak een grotere invloed heeft op angstgevoelens (met name als men 's avonds alleen thuis is) dan slachtofferschap van andere delicten.

Maar niet alleen mensen die slachtoffer zijn geworden hebben last van angstgevoelens. In de CBS-slachtofferenquête is aan mensen die vaak, regelmatig of soms denken aan de mogelijkheid om slachtoffer van een misdrijf te worden ook gevraagd aan welk misdrijf zij daarbij denken. In 1983 antwoordt 15% van deze mensen inbraak en in 1984 is dat 24,4%. Daarmee scoort inbraak dat laatste jaar het hoogst, voor aanranding 19,6%, mishandeling 19,1% en beroving op straat 14,8%.

De immateriële schade is, naast de verplichting tot aangifte die door de verzekeringsmaatschappijen wordt opgelegd, een verklaring voor het feit dat het aangiftepercentage voor inbraak hoog is (zie 3.1.). De meeste slachtoffers gaven in een Engels onderzoek (14) te kennen dat hun aangifte een automatische reactie was in de ogenblikken van afgrijzen en paniek die volgen op het ontdekken van een inbraak. De politie wordt gebeld om het verhaal kwijt te kunnen en om erkenning en steun te vinden. Als de politie komt worden de vragen en de naspeuringen als geruststellend ervaren.*

Kenmerken van bewoners, die de slachtofferkans beïnvloeden

In 3.2. hebben we al geconstateerd dat relatief veel slachtoffers in de (grote) steden wonen. Aan de hand van de gegevens van de slachtoffer-enquêtes kunnen we vaststellen, dat er nog andere verschillen zijn tussen slachtoffers en niet-slachtoffers.

● Aanwezigheid in de eigen woning

Uit de slachtoffer-enquêtes over de jaren 1980 t/m 1982 blijkt dat bij 55,4% van de inbraken niemand in de woning aanwezig was. Daarnaast gaven de geënuquêteerden op, dat in een gemiddelde week de woning maar circa 10% van de tijd verlaten was. We kunnen dus vaststellen, dat er bij afwezigheid van bewoners relatief veel werd ingebroken.

Uit dezelfde enquêtes bleek, dat slachtoffers gemiddeld uithuiziger waren dan niet-slachtoffers. Het aantal personen dat opgaf de eigen woning gedurende meer dan 20 uur per week onbeheerd achter te laten, was onder slachtoffers anderhalf keer zo groot als onder niet-slachtoffers.

Daarnaast gaf in 1982 18% van de geënuquêteerden op de woning ten tijde van de inbraak voor 24 uur of langer onbeheerd te hebben achtergelaten.

In landen waar veel vrouwen deelnemen aan het arbeidsproces, blijkt relatief vaak overdag te worden ingebroken (5). De afwezigheid van de huisvrouw zal daarbij een rol spelen.

Al met al zijn er sterke aanwijzingen, dat afwezigheid van bewoners de kans op inbraak vergroot.

● Inkomen

Levert een hoger inkomen een grotere kans op om slachtoffer te worden van inbraak? Uit tabel 10 blijkt dat dit maar een deel van de waarheid is.

Tabel 10 Slachtofferpercentage naar netto-maandinkomen (gemiddeld voor de jaren 1980-1982 en 1983-1984)

1980-1982		1983-1984	
tot 1560	3,1%	tot 1665	2,3%
1560-2600	2,2%	1665-2665	2,2%
2600-3640	2,4%	2665-4000	1,6%
3640 en hoger	2,7%	4000 en hoger	2,2%

NB: Door een andere vraagstelling in de slachtofferenquêtes zijn de inkomenscategoriën enigszins verschoven. Het zijn dus de hoogste en de laagste inkomensgroepen die het sterkst door inbraak getroffen worden. Bij de laagste inkomensgroepen speelt een rol, dat deze in buurten wonen waar veel potentiële daders wonen.

● Toepassing van preventieve maatregelen

Wie zou verwachten dat slachtoffers van inbraak lichtzinnige lieden zijn, die deuren en ramen laten openstaan en hun woonkamers als etalages inrichten komt bedrogen uit, zoals blijkt uit tabel 11.

* Het persoonlijk optreden van de betreffende politiefunctionarissen is daarbij natuurlijk uitermate belangrijk: tactvol optreden (geen onnodige bangmakerij) kan de gevoelsmatige schade aanzienlijk beperken.

Over de effectiviteit van technopreventieve maatregelen kunnen we geen definitieve uitspraken doen aan de hand van deze tabel alleen. Men zou bijvoorbeeld kunnen aanvoeren dat slachtoffers nog niet genoeg preventieve maatregelen nemen.

De tabel suggereert dat slachtoffers niet minder voorzichtig zijn dan niet-slachtoffers; een mogelijke verklaring is ongetwijfeld dat de opgegeven preventieve maatregelen ná de inbraak (maar wel in het betreffende jaar) genomen zijn.

Tabel 11 Preventieve maatregelen (1980 t/m 1982)

	Slachtoffers	Niet-slachtoffers
's Nachts alles op slot	96%	96%
Overdag alles op slot	91%	87%
Nachtslot of grendel	59%	47%
Licht aan	21%	11%
Waardevolle artikelen niet zichtbaar opgesteld	18%	15%
Luiken	3%	2%
Waakhond	16%	15%
Alarminstallatie	6%	2%
Iets anders	11%	6%
Geen maatregelen	1%	1%
Weet niet/geen antwoord	1%	0%

Woning en de omgeving

Inleiding

Het zijn niet alleen individuele slachtofferkenmerken, die de kans op slachtofferschap beïnvloeden, maar ook eigenschappen van de omgeving waarin het slachtoffer leeft.

In de eerste plaats is de buurt waarin de woning gelegen is van invloed op de slachtofferkans.

In de tweede plaats is een aantal factoren in de directe omgeving van de woning van invloed.

Risicobuurtten

Op basis van buitenlands onderzoek (42) kunnen, vertaald naar de Nederlandse situatie, heel voorzichtig* drie typen risico-buurtten worden onderscheiden:

Binnenstadsbuurtten "in beweging"

Dat wil zeggen bepaalde buurtten in de binnenstad die gekenmerkt worden door:

- een oververtegenwoordiging van jongeren én ouderen (voornamelijk 1- en 2-persoonshuishoudens, waaronder veel kamerbewoners);
- snelle doorstroming, voornamelijk van jonge bewoners;
- menging van woonfunctie en stedelijke functies als winkelen, bedrijfjes en uitgaan;
- een grote anonimiteit: weinig bewonerscontacten.

Inbrekers (jong en oud) zijn voornamelijk afkomstig uit de buurt zelf. Er wordt vaak ingebroken, met relatief geringe buit.

De uithuizige leefstijl van jonge mensen, het soort bezittingen dat zij hebben (stereo-installaties, fototoestellen e.d.) en de bouwtechnisch verouderde toestand van de woningen (ondeugdelijk hang- en sluitwerk) maken de woningen van deze groep bewoners tot aantrekkelijke inbraakobjecten.

Door de anonimiteit van de buurt (weinig burenccontact, menging van wonen, werken en uitgaan) valt de inbreker bovendien niet snel op als een 'ongewenste vreemdeling'.

Problematische saneringsbuurtten

Het zou vooral gaan om enerzijds saneringsbuurtten (bijvoorbeeld de 19e-eeuwse gordels om de centra van de grote steden) en anderzijds grootschalige na-oorlogse hoogbouw (meer excentrisch gelegen), die een zwakke positie op de woningmarkt hebben.

De typerende problematiek is hier, dat door de snelle groei van de woningvoorraad in de laatste decennia, bepaalde wijken blijven zitten met een hoge concentratie van sociaal en economisch zwakkeren. Degenen die er niet in geslaagd zijn om zich betere huisvesting (bijvoorbeeld eengezinswoning) te verschaffen.

De situatie kan nog verergeren als de buurt een slechte reputatie krijgt, bijvoorbeeld door de -toevallige- vestiging van enkele criminele gezinnen of criminele netwerken aldaar.

Ook hier komt veel inbraak voor, met een zeer lage buit of vaak ook totaal geen buit. Daders komen uit de buurt zelf en zijn meestal zeer jong (tot 18 jaar). De slechte bouwkundige en technopreventieve toestand van deze woningen maakt inbreken hier ook tot 'kinderspel'.

* Bij het verschijnen van dit hoofdstuk vindt er een onderzoek plaats naar de m.o. bij woninginbraken. Op basis van de uitkomsten hiervan kunnen t.z.t. hopelijk meer definitieve uitspraken worden gedaan.

Welvarende buurten

Deze buurten ('goudkusten') vindt men in de stad en op het platteland. Zoals we hiervoor zagen is het inbraakrisico op het platteland echter (nog?) zeer laag.

Welvarende buurten in steden die grenzen aan buurten met een hoge concentratie van potentiële daders (volgens buitenlands onderzoek met name 'arme buurten'), kennen wel een hoog inbraakrisico. Goudkustbuurten (en dan met name voorsteden en villawijken in de grote stad) zijn het werkterrein van de oudere, ervaren inbreker. De buit is over het algemeen groot tot zeer groot.

Kenmerken van inbraakgevoelige woningen

Ook woningen van hetzelfde bouwtype die in hetzelfde buurtje, straatje of bouwblok liggen kunnen verschillen in inbraakgevoeligheid. Uit met name Nederlands onderzoek blijkt het inbraakrisico van de individuele woning ondermeer samen te hangen met de volgende fysieke factoren:

- Bouwtype woning: uit een analyse van de slachtofferenquête van 1980 (37) bleek dat met name in flatgebouwen met meer dan vijf woonlagen een verhoogd inbraakrisico bestaat. Uit een onderzoek in Zaandam (41) komt echter naar voren dat er juist in eengezinswoningen meer wordt ingebroken dan in hoogbouwflats. Een mogelijke verklaring is dat in kleinere steden (tot 100.000 inwoners) eengezinswoningen kwetsbaarder zijn, terwijl in grotere steden juist de flats een hoger inbraakrisico hebben omdat er in deze steden meer daders in flats wonen.
- De zichtbaarheid van de woning vanaf de openbare weg: woningen die op enige afstand van de weg liggen en/of die veel visuele obstakels (groen, schuttingen en dergelijke) tussen de weg en de woning hebben, hebben een hoger inbraakrisico (43).
- De zichtbaarheid van de woning vanuit andere woningen: in Zaandam (41) bleken woningen die aan alle benaderbare zijden in het zicht van andere woningen lagen een lager inbraakrisico te hebben dan woningen, waarbij dat niet het geval was. Zicht op een deel van de benaderbare zijden beïnvloedde wel de modus operandi (de inbreker nam de kant die uit het zicht van andere woningen ligt) maar niet het inbraakrisico op zich.

- Afstand tot de openbare weg: gegevens over de invloed van de afstand tussen de woning en de weg op inbraakrisico's zijn tegenstrijdig. Enerzijds wordt gevonden dat met de afstand het inbraakrisico toeneemt (28), anderzijds dat inbraakrisico's afnemen met een grotere afstand tot de openbare weg (41).

De verklaring voor deze tegenstrijdigheid moet volgens ons gezocht worden in het feit dat afstand tussen de woning en de weg twee tegengestelde implicaties heeft: enerzijds wordt de toegankelijkheid van de woning(en) minder (langere aanloop- en vluchtroutes), anderzijds wordt de zichtbaarheid slechter (meer mogelijkheden om ongezien te opereren). Welke factor doorslaggevend is, hangt af van de totale situatie ter plekke (aanwezigheid bewoners, verlichting, aantal alternatieven, buit, gemak, etc.).

- Vluchtroutes: in Den Haag (43) bleek dat woningen die dichtbij doorgaande zijstraten gelegen waren (de hoeken en koppen van het complex), inbraakgevoeliger waren dan de overige woningen in het complex, die via binnenstraten/binnenpleintjes bereikt moesten worden.
- Ligging aan een drukke weg: woningen die gelegen zijn in een winkelstraat of aan een drukke straat hebben een hoog inbraakrisico (37). Hier zijn twee verklaringen voor: in de eerste plaats trekken deze straten veel mensen, dus ook veel potentiële daders. In de tweede plaats bieden dergelijke straten een snelle vluchtmogelijkheid.
- Weinig mogelijkheden tot informele sociale controle: Het kan zijn dat tussenruimtes tussen woningen weliswaar goed zichtbaar zijn, maar dat het voor omwonenden niet duidelijk is wie daar wel en wie daar niet mogen komen (17). Dat geldt bijvoorbeeld voor de omgeving van bedrijven, maar ook voor galerijen van grotere flatgebouwen. Een dergelijk gebrek aan territorialiteit maakt dergelijke terreinen aantrekkelijk voor potentiële daders.
- Het aantal gebruikers van de centrale entree: het inbraakrisico in grootschalige* meergezinswoningen hangt sterk samen met het aantal gebruikers van één centrale entree. Hoe meer bewoners gebruik moeten maken van één entree, des te meer inbraken in woningen (41).

* Voor meergezinswoningen met minder dan 32 woningen per entree bleek het verband tussen aantal gebruikers per entree en inbraakrisico's niet op te gaan.

De hier gegeven opsomming van kenmerken, die het inbraakrisico in de individuele woning kunnen verhogen of verlagen, is zeker niet uitputtend. Welke factoren in een gegeven situatie doorslaggevend zijn, is sterk afhankelijk van de plaatselijke situatie. De inbreker maakt, als hij eenmaal een bepaald buurtje, straatje of woningenblok heeft uitgekozen, waarschijnlijk een vrij gecompliceerde (en deels onbewuste) 'risico-afweging', waarbij de volgende vragen een rol kunnen spelen:

- is er iemand in de woning aanwezig?
- hoe attractief is de verwachte buit?
- hoe gemakkelijk bereik ik de woning?
- hoeveel mogelijke vluchtroutes zijn er bij het verlaten van de woning?
- waar kan ik me in geval van nood verstoppen, hoe snel kan ik die verstopplek bereiken?
- hoe groot is de kans dat iemand me ziet komen en/of gaan?
- hoe groot is de kans dat iemand me ziet of hoort terwijl ik aan de inbraak zelf bezig ben?
- hoeveel mogelijkheden zijn er om de woning binnen te dringen?
- hoe gemakkelijk is een bepaalde deur/raam binnen te dringen?

4.4

Bedrijven

Wat inbraak in bedrijven* betreft, beschikken we slechts over één Nederlands onderzoek (25), dat werd uitgevoerd bij ca. 300 Haagse bedrijven over de periode 1968-1977. Qua personeelsomvang wijken de geënkquêteerde bedrijven maar weinig af van het landelijk gemiddelde. Omdat het onderzoek zich echter beperkte tot één – grote – gemeente en omdat de gegevens natuurlijk al enigszins verouderd zijn, is voorzichtigheid geboden wat betreft het trekken van conclusies.

Het slachtofferpercentage liep op van 9% in 1968 tot 12% in 1973 en 14% in 1977. Hoewel deze cijfers niet zonder meer te vergelijken zijn met de WODC-slachtoffercijfers, die in die jaren nauwelijks boven de 1% uitkwamen, kan zonder meer worden vastgesteld dat ze zeer hoog zijn. In 2.3. is het al geconstateerd: bedrijven lopen een veel groter inbraakrisico dan woningen.

Wat betreft de slachtofferkans kwamen de onderzoekers tot de volgende conclusies:

- Het slachtofferpercentage stijgt scherp met de attractiviteit van de potentiële buit.
- Een grote mate van zichtbaarheid werkt risicoverlagend.

- Bedrijven aan drukke straten lopen een groter risico.

De onderzoekers verklaren dit uit de geringe informele sociale controle in dergelijke omgevingen ("anonimiteit"). Uiteraard kan hier ook de aanwezigheid van een goede vluchtroute een rol spelen.

- In bedrijfspanden waar de eigenaar niet ver vandaan woont, wordt relatief minder vaak ingebroken.
- Slachtoffers passen meer technopreventieve maatregelen toe dan niet-slachtoffers.

Deze conclusies stemmen in grote lijnen overeen met wat we bij inbraak in woningen gezien hebben: de invloed van aanwezigheid (de nabijheid van de woning van de eigenaar), zichtbaarheid en toezicht van omwonenden. Het voornaamste verschil is, dat de grootte van de potentiële buit een zeer duidelijk effect had. Net als bij de inbraken in woningen bleken slachtoffers meer aan preventieve maatregelen te doen dan niet-slachtoffers. Het was zelfs zo, dat alle bedrijven te zamen meer uitgaven aan technopreventieve middelen en (met name) bewakingsdiensten dan de werkelijk door inbraken geleden schade.

* Ook (kleine) zelfstandigen (bijv. winkeliers) worden tot bedrijven gerekend.

Inbraak in scholen is in Nederland nog niet systematisch onderzocht. We beschikken slechts over twee bronnen, die beperkte informatie over inbraak in scholen geven. Uit het evaluatie-onderzoek van de map Scholen en Vandalisme is gebleken dat 53% van de geënquêteerde scholen in het schooljaar 1982/1983 een of meer keren last had gehad van inbraak. Hoewel de scholen in de steekproef niet helemaal representatief zijn voor alle scholen in het land, kunnen we zonder meer vaststellen dat het inbraakisico voor scholen hoog is. Met de toenemende aanschaf van dure leermiddelen (computers!) kan dit alleen maar erger worden.

Wat betreft de modus operandi beschikken we alleen over de resultaten van een onderzoek in de regio Overijssel-West, waaruit bleek dat bijna 80% van de vernielingen en inbraken leidde tot beschadigingen aan ramen en ruiten.

In het buitenland is onderzocht welke scholen het meest getroffen worden door inbraak. In Londen werd in de jaren 1976 t/m 1978 een onderzoek uitgevoerd (10), waaruit bleek dat het bouwtype van scholen duidelijk invloed had op de slachtofferkans. In grote, moderne, over een groot terrein gebouwde scholen werd vaker ingebroken dan in kleine, oudere, compact gebouwde scholen. De onderzoekers verklaarden dit verschil door het feit dat het moderne type schoolgebouw door de potentiële inbreker gemakkelijk onopgemerkt kan worden benaderd. Ook is het aantal plaatsen, waar de inbreker kan binnendringen (ramen!) bij dit type schoolgebouw groter.

Het is daarnaast niet uitgesloten dat het onpersoonlijke karakter van grotere scholen voor de leerlingen de drempel verlaagt om in de eigen school in te breken.

Een minder duidelijke rol speelden factoren als de buurt waarin de school gevestigd was, de sociale klasse van de leerlingen en betrokkenheid van ouders bij de school.

Uit het Londense onderzoek kwam ook naar voren dat verreweg de meeste inbraken gepleegd werden op momenten dat scholen verlaten zijn: 's nachts en in de weekends.

Ten slotte is het interessant om te weten, welke preventieve maatregelen in de praktijk worden toegepast. In de evaluatie van de map Scholen en Vandalisme 1984 werd gevraagd naar preventieve maatregelen tegen vandalisme en inbraak. We geven de meest voorkomende maatregelen en het percentage scholen dat deze toepaste:

Goederen bewaren achter slot en grendel	82%
Het op het dak klimmen bemoeilijken	38%
Meer aandacht voor sleutelbeheer	37%
Speciaal glas	35%
Goederen voorzien van merkteken	34%
Hek rond de school plaatsen	31%
Verbetering van sloten en scharnieren	28%
Elektronische beveiliging	22%

De meest positieve resultaten werden volgens de scholen geboekt bij elektronische beveiliging en het achter slot en grendel bewaren van goederen; als derde en vierde kwamen respectievelijk het aanbrengen van speciaal glas en de verbetering van het sleutelbeheer uit de bus.

Conclusies

4.6

In deze subparagraaf zullen de belangrijkste conclusies van het voorafgaande op een rijtje worden gezet, waarbij ook gegevens van verschillende subparagrafen gecombineerd worden om nieuwe, bredere conclusies te kunnen formuleren.

● Kenmerken van daders

Inbrekers hebben hun eigen stijl van opereren naar gelang van hun leeftijd en motieven. Motieven variëren van de zucht naar spanning en sensatie en het aandacht trekken, zoals die zich bij jongeren kunnen manifesteren, tot zuiver financiële motieven bij oudere, professionele inbrekers, leidend tot een koele berekening

van risico's. Slechts 10% van alle inbrekers kan als professionele inbreker worden aangemerkt. De overige 90% kan – afgezien van de categorie druggebruikers – als "gelegenheids"-inbrekers worden bestempeld.

Het fundamentele onderscheid tussen een "gelegenheids"-inbreker en een professionele inbreker is dat een professionele inbreker veel planmatiger te werk gaat en de te verwachten buit voorop staat. De "gelegenheids"-inbreker gaat niet volgens vaste patronen te werk en voor hem is inbreken niet de belangrijkste bron van inkomen.

● **Vooral in de steden bestaan er netwerken van inbrekers, waarin helers een centrale rol spelen.**

Deze "inbrekerswereldjes" hebben drie functies:

- het uitwisselen van tips en technische vaardigheden;
- het vinden van partners om gezamenlijk inbraken te plegen;
- het verkopen van gestolen goederen.

Er zijn aanwijzingen, dat helers in deze netwerken een centrale rol spelen, niet alleen als afnemers van gestolen goederen, maar ook als tipgevers.

● **Inbraken in woningen vinden vooral in de avond en de nacht plaats.**

Het is echter niet duidelijk of de meeste inbraken plaatsvinden als het donker is.

● **Bij inbraken in woningen wordt het meest een afgesloten deur geforceerd, gevolgd door het kapotslaan van een ruit en het gebruik maken van openstaande deuren of ramen.**

In ruim een derde van de gevallen wordt een deur geforceerd (al dan niet via het forceren van hang- en sluitwerk). In ongeveer een op de zes gevallen wordt een raam kapotgeslagen, terwijl nog altijd in ruim een op de acht gevallen een niet afgesloten deur of raam een makkelijke toegang biedt.

● **Verreweg de meeste woninginbraken zijn "gelegenheids" inbraken; er is echter een klein aantal professionele inbraken, waarbij een forse buit wordt behaald.**

Hiervoor bestaan verschillende aanwijzingen:

- Veel inbraken worden door jongeren (onder de 18 jaar) gepleegd, die op een niet erg professionele manier opereren.
- De gemiddelde waarde van de gestolen goederen (ca. f 2500,— in 1982 en f 2300,— in 1983) is een samenstel van een groot aantal kleinere "kraken" en een klein aantal grote. Bij iets minder dan een kwart van het totaal aantal inbraken wordt niets gestolen, bij de helft minder dan f 500,—.
- Het gebruikte gereedschap is over het algemeen eenvoudig (schroevendraaier en/of breekijzer).
- Naast de huishoudens met de hoogste inkomens zijn er ook relatief veel slachtoffers onder de huishoudens met de laagste inkomens.

● **De slachtofferkans bij woninginbraken is sterk afhankelijk van de aanwezigheid van bewoners.**

Bij mensen die regelmatig afwezig zijn, wordt relatief vaak ingebroken. Een minder grote, maar niet te verwaarlozen rol speelt het inkomen van bewoners (als aanwijzing voor potentiële buit). Er zijn geen aanwijzingen, dat slachtoffers verhoudingsgewijs onvoorzichtig zouden zijn.

● **Er zijn drie typen risicobuurtten: binnenstadbuurtten in beweging, saneringsbuurtten en welvarende buurtten.**

In deze buurtten wordt over het algemeen (wat) meer ingebroken dan in andere buurtten.

● **Omgevingsfactoren zijn ook van belang: met name de zichtbaarheid van een woning, de nabijheid van potentiële daders, controle door omwonenden en de vluchtmogelijkheden voor de dader.**

Deze opsomming van factoren is niet uitputtend. Welke factoren in een gegeven situatie doorslaggevend zijn, is sterk afhankelijk van de plaatselijke situatie.

● **In bedrijven wordt relatief veel ingebroken: de slachtofferkans hangt sterk samen met de attractiviteit van de potentiële buit.**

Er is nog maar weinig onderzoek gedaan naar factoren die de slachtofferkans van bedrijven beïnvloeden. Volgens een onderzoek in Den Haag speelt een aantal factoren een rol, die ook bij woninginbraken van belang zijn. Een verschil was echter, dat de slachtofferkans duidelijk bleek te stijgen met de grootte van de potentiële buit.

● **In scholen wordt veel ingebroken; het gaat daarbij vooral om grote, moderne, over een breed terrein gebouwde scholen.**

De moderne scholenbouw biedt de potentiële inbreker de gelegenheid om schoolgebouwen onopgemerkt te benaderen. Ook is het aantal kwetsbare punten (vooral) bij dit type school groot.

Onderzoek kan een moeilijke aangelegenheid zijn. Maar hoe meer u van tevoren nadenkt over het doel van het onderzoek, de bronnen waaruit u wilt putten en het soort gegevens waar u naar op zoek bent, des te meer waarde zal het onder-

zoek hebben voor het opzetten van preventie-activiteiten. Het kan zinvol zijn om bij het doen van onderzoek ondersteuning te vragen van het RBVM: daar beschikt men namelijk over specifieke kennis op dit terrein.

Doelstellingen

5.1

Iedere lokale situatie is verschillend. Toch is het zinvol om een aantal onderzoeksresultaten uit het voorafgaande hoofdstuk in uw achterhoofd houden. Panden waarin regelmatig niemand aanwezig is en die slecht zichtbaar zijn, hebben een hoog inbraakrisico. U kunt er ook veilig van uitgaan, dat het slachtofferpercentage van bedrijven groter is dan dat van woningen. Hoe groot dat verschil is, zal echter van plaats tot plaats variëren, net zo goed als de manier waarop inbrekers binnendringen, het tijdstip, de dag en de maand die bij inbrekers favoriet zijn en de waarde en aard van de gestolen goederen. Met andere woorden, u zult met algemene onderzoeksresultaten, zoals die in de paragraaf "Oorzaken en achtergronden" gegeven zijn, niet altijd toe kunnen: hoogstens stellen die u in staat om voor u zelf bepaalde vermoedens te formuleren. Regionale criminaliteitsplaatjes, zoals die door regiobureaus worden opgesteld, zijn al een stapje in de goede richting. Maar een regio kan erg groot zijn en het is niet altijd zo dat inbraak apart aangegeven wordt (het zit vaak in het totaal van diefstal).

Het uitvoeren van een eigen stukje onderzoek zal dus vaak een noodzakelijke stap zijn, die past binnen de voorbereidende fase van een project (zie het hoofdstuk Projectplanning). Het onderzoek zelf kan ook in een aantal stappen worden onderverdeeld; de eerste stap zal altijd bestaan uit het bepalen van de doelstellingen en de daaraan gekoppelde onderzoeksvragen. Bij elk onderzoek zullen een of meer van de volgende doelstellingen worden nagestreefd:

- Bepalen of inbraak moet en kan worden aangepakt.
- Bepalen welke preventiemaatregelen het meest in aanmerking komen.
- Een nulmeting, die later bij de effectevaluatie van het project kan worden gebruikt.

Bij elk van deze doelstellingen worden hierna meer uitgewerkte onderzoeksvragen onderscheiden en een aantal kanttekeningen geplaatst. Daarna wordt kort ingegaan op de mogelijke relaties tussen de drie doelstellingen.

Bepalen of inbraak aangepakt moet/kan worden

Voordat een inbraakpreventie-project wordt opgezet, dienen twee vragen beantwoord te zijn:

- Vormt inbraak een probleem (nu of in de nabije toekomst)?
- Is er bij de betrokken instanties voldoende bereidheid iets tegen inbraak te doen?

• Vormt inbraak een probleem (nu of in de nabije toekomst)?

In paragraaf 4 is geconstateerd dat inbraak veel angstgevoelens kan opwekken. Dit kan er toe leiden dat bij de politie al snel de vraag binnenkomt om 'iets aan het onrustbarend stijgend aantal inbraken te doen'.

Degene die deze vraag behandelt zal er goed aan doen eerst vast te stellen in hoeverre er werkelijk sprake is van een probleem door na te gaan hoe het aantal inbraken zich in het betreffende gebied recentelijk heeft ontwikkeld. Omdat van verreweg de meeste inbraken bij de politie aangifte wordt gedaan, zijn politiecijfers geschikt om deze vraag te beantwoorden.

Lastiger wordt het echter als men wil bepalen of inbraak in de nabije toekomst een probleem zal gaan vormen.

De meest voor de hand liggende methode is om ook hier gebruik te maken van politiegegevens en na te gaan hoe het aantal inbraken zich over de laatste jaren heeft ontwikkeld.

Als het aantal inbraken laag is, maar wel een onmiskenbaar stijgende trend vertoont, heeft men te maken met een gebied waar inbraak mogelijk in de toekomst een probleem gaat vormen.

Naast politiegegevens kunnen ook meer algemene gegevens worden gebruikt om potentiële

probleemgebieden aan te wijzen. Zo kan men bijvoorbeeld op zoek gaan naar die gebieden die veel kenmerken vertonen van de drie soorten risicobuurt die in paragraaf 4 zijn onderscheiden: binnensteden in beweging, saneringsbuurten en welvarende buurten. Overigens moet er bij inbraakpreventie in potentiële probleemgebieden wel rekening gehouden met twee voorwaarden:

- De maatregelen moeten er niet toe leiden dat bewoners van het betreffende gebied zich zeer bezorgd gaan maken over de 'op handen zijnde inbraakgolf'. Bij de aanpak moet er dus de nadruk op liggen dat de preventieve maatregelen bedoeld zijn om inbraak op het huidige (lage) niveau te handhaven en liefst nog wat te verminderen.
- De maatregelen mogen niet veel kosten, omdat niet valt vast te stellen welke positieve effecten (en financiële baten) met die maatregelen te behalen zijn.

● **Is er bij betrokkenen voldoende bereidheid iets tegen inbraak te doen**

Als inbraak inderdaad een probleem vormt of waarschijnlijk zal gaan vormen, wil dat nog niet zeggen dat er voldoende draagvlak bestaat voor een preventieproject. Het is dan ook noodzakelijk om reeds in een vroeg stadium na te gaan of de verschillende betrokkenen aan een project mee zouden willen werken.

- In de eerste plaats moet intern bij de verschillende afdelingschefs (van uniformdienst en recherche) worden gepolst hoe men staat tegenover bepaalde activiteiten in het kader van inbraakpreventie.
- In de tweede plaats moet een indruk worden verkregen van de externe participatiebereidheid. Daarbij zullen vaak twee vragen een rol spelen:
 - in hoeverre zijn bewoners (of scholen, bedrijven, etc.) bereid om preventie-maatregelen te treffen?
 - In hoeverre zijn bepaalde instellingen (bijvoorbeeld woningbouwverenigingen, gemeentelijke afdelingen) bereid om hun achterban (bewoners of scholen, bedrijven, etc.) te stimuleren tot het treffen van preventieve maatregelen.

U zult er goed aan doen om bij deze instellingen, die als intermediair kader kunnen fungeren, na te gaan in hoeverre zij mee willen werken en of zij kunnen inschatten of de leden van hun achterban preventieve maatregelen willen treffen.

Bepalen welke maatregelen het meest in aanmerking komen

Er zijn twee onderzoeksvragen die bij elk project van grote betekenis zijn:

- In welke objecten worden inbraken gepleegd?
- Waar worden inbraken gepleegd?

Met het antwoord op deze vragen is het mogelijk om de doelgroep voor het project vast te stellen: als immers blijkt dat de inbraken zich zeer sterk concentreren in scholen die gevestigd zijn in de Bloemenbuurt, zal het project zich in eerste instantie ook op deze doelgroep moeten richten.

● **In welke objecten worden inbraken gepleegd?**

Deze vraag is te beantwoorden door het totaal aantal inbraken dat bij de politie wordt aangegeven onder te verdelen naar inbraken in woningen, scholen, bedrijven en overige gebouwen (deze laatste categorie kan natuurlijk afhankelijk van de lokale situatie nog verder worden uitgesplitst).

● **Waar worden inbraken gepleegd?**

Ook deze vraag kan met behulp van de bij de politie aangegeven inbraken afdoende worden beantwoord. Zo kan bijvoorbeeld per buurt of dorp worden nagegaan hoeveel inbraken er plaatsvinden.

Als men een gedetailleerder inzicht wil krijgen, verdient het aanbeveling om op een (gedetailleerde) kaart van het werkgebied met kopspelden of vlaggetjes aan te geven waar de inbraken plaatsvinden. Daarbij kan een relatie met de eerste onderzoeksvraag worden gelegd door inbraken in de verschillende objecten met verschillende kleuren aan te duiden. Een dergelijke kaart kan ook zijn diensten bewijzen bij het vaststellen van roosters en het geven van instructies voor preventieve surveillance.

Afhankelijk van de preventiestrategie(en) waar men voor kiest, zullen ook een of meer van de volgende vragen voor de start van het project beantwoord moeten worden:

- Welke goederen worden gestolen?
- Wanneer vinden inbraken plaats?
- Waar komen inbrekers binnen en wat zijn de modus operandi?
- Welke preventieve maatregelen heeft men al getroffen?

De eerste drie vragen kunnen weer beantwoord worden met behulp van de bij de politie binnengekomen aangiftes; bij de vierde vraag zal een andere methode vaak de voorkeur verdienen.

● **Welke goederen worden gestolen?**

Voor al met het oog op helingbestrijding is het nuttig om een goed overzicht te hebben van de aard van de goederen die worden gestolen. De onderverdeling van tabel 9 kan als uitgangspunt worden genomen, maar zal vaak in overleg met de recherche nog verder moeten worden uitgesplitst.

● Wanneer vinden inbraken plaats?

De wanneervraag valt uiteen in drie subvragen.

- In de eerste plaats kan worden nagegaan of tijdens de vakantieperiode veel worden ingebroken. Als dat het geval is, verdient het aanbeveling om juist het treffen van bepaalde (organisatorische) preventie maatregelen tijdens de vakantieperiodes te bevorderen.
- In de tweede plaats kan onderscheid worden gemaakt naar de dag van de week dat wordt ingebroken. Uit een dergelijk onderscheid zou naar voren kunnen komen dat bijvoorbeeld tijdens het weekeinde veel wordt ingebroken en extra preventieve maatregelen getroffen zouden moeten worden.
- In de derde plaats kan een onderscheid in overdag, 's avonds en 's nachts van belang zijn. Als vooral 's avonds en 's nachts wordt gestolen zou dit een signaal kunnen zijn dat er iets aan de verlichting moet worden gedaan.

Vanzelfsprekend kunnen de gegevens met betrekking tot de vraag wanneer inbraken worden gepleegd -in combinatie met gegevens over de vragen in welke objecten en waar wordt ingebroken- ook worden gebruikt voor het ontwikkelen van roosters van preventiesurveillance.

● Waar komen inbrekers binnen en wat zijn de modus operandi?

Het registreren van dit soort gegevens is van belang voor de keuze van OBE-maatregelen die bevorderd moeten worden. In de eerste plaats kan worden vastgelegd waar een object wordt binnengedrongen; hierbij kan onderscheid worden gemaakt in: voorzijde, achterzijde, zijkant en bovenkant (dak).

Voorts is het zinvol om een onderscheid te maken in verschillende modus operandi. Er kan bijvoorbeeld worden uitgegaan van de volgende hoofdingeling, die afhankelijk is de plek waar de dader zijn aanval op richt:

Beglazing	– ruit – raam* – kozijn – hang- en sluitwerk	– inslaan – gedeelte verwijderen met glassnijder – in zijn geheel verwijderen – verwijderen glaslaten en verwijderen ruit – openwrikken – in zijn geheel verwijderen – het uitdrijven of forceren van scharnieren – gaatjes boren
Deuren	– deur – kozijn – hang- en sluitwerk	– maken van gaten in deurbladmateriaal – verwijderen van panelen – uiteendrukken van kozijnstijlen ter hoogte van het slot – verwijderen kozijn – het uitdrijven of forceren van scharnieren – forceren sloten – uitzagen/hakken slot of sluitkom – terugduwen nachtschoot – manipuleren slot met een valse sleutel of andere speciale hulpmiddelen
Wanden	– muren – puien – luiken – ventilatie-openingen	– maken van gaten in muren – geheel of gedeeltelijk vernielen van puien – verwijderen door losnemen bevestigingsmiddelen – doorbreken van plaatmateriaal – verwijderen door losnemen bevestigingsmiddelen – doorbreken van roostermateriaal
Daken	– bedekking – lichtkoepels	– maken van gaten in de dakbedekking – verwijderen platen dakbeschot – verwijderen door losnemen bevestigingsmiddelen – doorbreken van plaatmateriaal

* Wanneer er geen bewegende delen zijn, is er geen sprake van een raam en is de ruit in het kozijn bevestigd.

Het betreft hier een voorbeeld van een classificatie van verschillende modus operandi. Vaak zult u voor uw eigen werkgebied een eigen classificatie moeten maken. Daarbij is de kans groot dat er lokaal slechts weinig inzicht is in de modus operandi die in zwang zijn.

In dat geval moet getracht worden via intern overleg (bijvoorbeeld met de TOD) hier verbetering in te brengen.

● Welke preventieve maatregelen heeft men al getroffen?

Als u het treffen van OBE-maatregelen wil bevorderen, is het van belang dat u weet op welke 'preventief niveau' de doelgroep zich bevindt, zodat de advisering en/of voorlichting op dit niveau kan worden afgestemd.

Om hier een beeld van te krijgen zal het over het algemeen zinvol zijn een rondgang door het betreffende gebied te maken, waarbij wordt geïnventariseerd welke preventieve maatregelen men treft. Tevens kan er worden gelet op sporen van (mislukte) inbraakpogingen, waarmee een indruk van de effectiviteit van preventieve maatregelen kan worden verkregen. Het verdient overweging om bij dergelijke inspecties collega's van de surveillancedienst te betrekken, bijvoorbeeld in het kader van een preventief surveillanceproject.

Indien dergelijke inspecties gaan plaatsvinden, is het om misverstanden te voorkomen nodig dat de bewoners van de betreffende woningen vooraf geïnformeerd worden.

Overigens zou natuurlijk ook via een lokale slachtofferenquête achterhaald kunnen worden welke preventieve maatregelen men treft. Aan een dergelijke enquête zit echter veel werk vast en het houden van een slachtofferenquête komt dan ook alleen in aanmerking als met zo'n enquête ook andere onderzoeksvragen beantwoord moeten worden.

Nulmeting in het kader van effectevaluatie

Wanneer men achteraf de effecten van preventieve maatregelen wil weten, moet **vooraf** de situatie die men wil veranderen worden gemeten. Dit is een nulmeting. Na uitvoering van de maatregelen wordt dan met een vergelijkbaar onderzoek nagegaan of de gewenste veranderingen (die zijn vastgelegd in de doelen van het project) gerealiseerd zijn.

Wat men bij een nulmeting precies wil achterhalen, is afhankelijk van de doelen van het project. Het hoofddoel zal over het algemeen wel nagenoeg eensluidend zijn en neerkomen op het verminderen van het aantal inbraken c.q. de schade die door inbraak wordt veroorzaakt. Om na te gaan of deze hoofddoelstelling wordt bereikt, zal dus zowel voor als na het uitvoeren van de preventieve maatregelen moeten worden nagegaan hoeveel inbraken er plaatsvinden c.q. hoeveel schade er door inbraken wordt veroorzaakt.

Zoals we al zagen, zal het vaststellen van het aantal inbraken over het algemeen geen problemen geven, omdat hiervoor het aantal aangiften bij de politie als graadmeter kan worden genomen. Het wordt echter moeilijker als de interesse uitgaat naar de schade die door inbraak wordt veroorzaakt (bijvoorbeeld omdat men een kosten/baten analyse wil maken). De financiële schade (zowel de braakschade als de waarde van het gestolene) ten gevolge van een inbraak wordt immers (lang) niet altijd en overal in de processen-verbaal opgenomen. Om dan toch een beeld te krijgen van de financiële schade zal getracht moeten worden gegevens van verzekeraars los te peuteren, of van gegevens uit een lokale slachtofferenquête gebruik moeten worden gemaakt.

Een tweede belangrijke hoofddoelstelling van een inbraakproject zou het verminderen van angstgevoelens (voor inbraak) onder de doelgroep kunnen zijn.

Als u wilt weten of deze hoofddoelstelling wordt gerealiseerd is het vrijwel onvermijdelijk dat er via (slachtoffer)enquêtes onder de bevolking zowel voor als na het project vragen over angstgevoelens worden gesteld.

Met andere woorden: als het verminderen van angstgevoelens als een van de hoofddoelstellingen van een project wordt gekozen, brengt dit -er vanuit gaande dat u ook wilt weten of die doelstelling wordt gehaald- een hoop onderzoekswerk met zich mee.

Relaties tussen de doelstellingen

Meestal wordt in een onderzoek meer dan een doelstelling beoogd.

Als er begonnen wordt met de vraag of inbraak werkelijk een probleem vormt, zullen deze gegevens ook gebruikt kunnen worden voor de nulmeting.

Voorts kan bij de vraag of er voldoende bereidheid bestaat om iets tegen inbraak te doen, tevens zicht worden verkregen op de mogelijke doelgroepen van het project.

Tenslotte kunnen bepaalde gegevens die verzameld worden om de maatregelen te bepalen, ook in het kader van de nulmeting worden gebruikt.

Als bijvoorbeeld voor de start van het project wordt nagegaan welke preventieve maatregelen men al getroffen heeft, kunnen deze gegevens worden vergeleken met gegevens over de preventieve maatregelen die men treft nadat het project is uitgevoerd.

Met het oog op deze relaties tussen de doelstellingen van onderzoek is het van belang dat in een zo vroeg mogelijk stadium wordt bepaald welke doelstellingen wel en welke doelstellingen niet worden nagestreefd.

Bronnen

5.2

De belangrijkste bron voor eigen onderzoek vormen ongetwijfeld de gegevens uit de processen-verbaal ter zake inbraak.

Deze gegevens zijn verkrijgbaar bij de afdeling binnen korps of district die belast is met het verzamelen en verwerken van processen-verbaal. Deze diensten hebben vaak verschillende namen; wij hanteren hier voor het gemak de term 'HKD' (Herkenningdienst).

Aangezien het aangiftepercentage voor inbraak tussen de 80 en 90% ligt, hoeft u zich niet veel zorgen te maken over de zogenaamde dark number problematiek. Met behulp van HKD-cijfers zult u over het algemeen een redelijk beeld kunnen krijgen van het totale inbraakpatroon.

Als u politiegegevens gaat verzamelen, moet u echter wel bedacht zijn op drie problemen die zich voor kunnen doen.

- In de eerste plaats is het invullen van formulieren bepaald niet het meest geliefde werk. Zowel de politiemensen die een proces-verbaal opmaken als degenen die de pv's verwerken, zullen vaak de neiging hebben zo min mogelijk tijd te besteden aan de papierwinkel. Dit kan ertoe leiden dat formulieren vaak onvolledig worden ingevuld. Daarom is het nodig de betreffende collega's te overtuigen van het belang van geregistreerde gegevens voor het (preventieve) politiewerk.

- In de tweede plaats is het mogelijk dat de gegevens waar u in bent geïnteresseerd, helemaal niet voorkomen op de formulieren waarmee binnen uw werkgebied wordt gewerkt. Als dit het geval is, ligt het voor de hand dat u tracht de betreffende formulieren aan uw wensen aan te passen.

- In de derde plaats doet zich vaak het probleem voor dat de gegevens die u wilt hebben, slechts met veel inspanning (turfwerk) uit de papierwinkel te halen zijn. In het algemeen zal de HKD u nog wel direct kunnen informeren over het totaal aantal inbraken, maar als u meer wilt weten over bijvoorbeeld de wijze van binnendringen zal een hele stapel formulieren doorgewerkt moeten worden. U kunt proberen dit probleem (ten dele) te ondervangen door de HKD te verzoeken hun registratiesysteem zoveel mogelijk aan uw wensen aan te passen.

Dit zou bijvoorbeeld kunnen inhouden dat men bij de HKD turflijsten (zie 5.4. voor een voorbeeld van zo'n lijst) invult, waarop bepaalde gegevens uit de pv's systematisch worden overgenomen. U heeft meer kans om dit te bereiken, als u duidelijk kunt maken dat het nieuwe registratiesysteem ook aan andere delen van het korps voordelen biedt. Gecoördineerde actie met de recherche, als primaire afnemer van HKD-informatie, is natuurlijk in ieder geval geboden.

Het allermooiste is natuurlijk als inbraakgegevens in een computer worden opgeslagen en ook met behulp van dit rekentool geanalyseerd kunnen worden, zoals bij de Rijkspolitie 's-Gravenhage wordt gedaan.

Wanneer de mogelijkheid van geautomatiseerde gegevensverwerking binnen uw werkgebied bestaat (of op korte termijn te verwachten is), is het van belang dat u erop aandringt dat de gegevens die u belangrijk vindt, ook worden verwerkt. U moet er zo vroeg mogelijk bij zijn; bij reeds geautomatiseerde systemen is het dikwijls heel moeilijk om nog aanpassingen door te voeren.

Bij de bespreking van de verschillende onderzoeksvragen is gebleken dat ter aanvulling van de HKD-gegevens soms andere bronnen bij het onderzoek gebruikt kunnen worden. Zo kan de eigen waarneming of die van uw collega's interessante gegevens opleveren, met name over preventieve maatregelen die worden getroffen.

Voor het vaststellen van de schade tengevolge van inbraak kunt u trachten gegevens te verkrijgen bij verzekeringsmaatschappijen (die uiteindelijk ook belang hebben bij inbraakpreventie). U moet dan niet het hoofdkantoor benaderen, maar bijvoorbeeld een plaatselijk expertise-/verzekeringsbureau. Persoonlijk contact is bij deze wijze van gegevens verzamelen onontbeerlijk.

Tenslotte moet de slachtofferenquête als mogelijke bron worden genoemd. Er is reeds gesteld dat het houden van een slachtofferenquête veel werk met zich meebrengt. Daarom komt een dergelijke enquête alleen in aanmerking als u in ieder geval wilt weten of het project de angstgevoelens vermindert (het is immers moeilijk daar op andere wijze achter te komen). Vanzelfsprekend zullen in zo'n enquête dan ook andere vragen gesteld kunnen worden; bijvoorbeeld over (de bereidheid tot) het treffen van preventieve maatregelen; het aantal keren dat men (tijdens het afgelopen jaar) slachtoffer van inbraak is geworden en de schade ten gevolge van inbraak.

Overzicht van onderzoeksvragen en bronnen

In de vorige twee subparagrafen (5.1 en 5.2) zijn de belangrijkste onderzoeksvragen en gegevensbronnen aan de orde gesteld. Over het algemeen is reeds aangegeven welke gegevens bij welke vragen te pas kunnen komen. Schema 1 geeft hier een handzaam overzicht van.

Schema 1: onderzoeksvragen en bronnen

Hoofddoelstellingen	belangrijkste onderzoeksvragen	politie-gegevens	waarneming	gegevens verz.mij.	slachtoffer enquêtes
nagaan of het zin heeft inbraak aan te pakken	1) is inbraak een probleem 2) is er voldoende bereidheid iets tegen inbraak te doen	+ n.v.t.	 n.v.t.	+ n.v.t.	 +
Bepalen welke maatregelen het meest in aanmerking komen	1) waar worden inbraken gepleegd 2) welke goederen worden gestolen 3) wanneer vinden inbraken plaats 4) werkwijze van inbrekers 5) welke preventieve maatregelen heeft men genomen	+ + + + +	— — — — +	— + — — —	+ + + ± +
Metten van effecten	1) bepalen van de omvang van het probleem 2) bepalen van angstgevoelens voor inbraak	±	—	± —	+ +

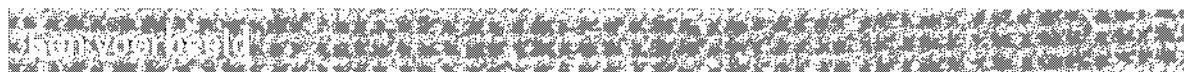
Betekenis van de tekens:

- + : gegevens geschikt om antwoord op betreffende vraag te geven;
- ± : gegevens zijn tendele geschikt voor de beantwoording van de betreffende vraag
- : gegevens ongeschikt voor beantwoording van de betreffende vraag;
- n.v.t. : voor dit doel te arbeidsintensief.

Bij dit schema dienen nog twee opmerkingen te worden gemaakt:

- Dit schema is niet meer dan een eerste leidraad bij de vraag welke soort gegevens lokaal verzameld moeten worden. De keuze uit diverse onderzoeksmogelijkheden zal van een aantal factoren afhangen. Het gaat daarbij onder meer om:
 - Bij welke hoofddoelstelling(en) van het onderzoek ligt het zwaartepunt;
 - Hoeveel tijd en/of geld kost het om bepaalde gegevens boven water te krijgen;
 - Welke kwaliteitseisen worden er aan het onderzoek gesteld.

- Het schema is natuurlijk niet volledig: alleen de meest voorkomende onderzoeksvragen zijn opgenomen. Over het algemeen zullen andere onderzoeksvragen ook met één of meer van de in het schema opgenomen gegevensbronnen beantwoord kunnen worden.

In verschillende regio's zijn ter voorbereiding van anti-inbraakprojecten op systematische wijze inbraakgegevens verzameld, onder andere in de regio Zeeland. Dit voorbeeld heeft betrekking op een gebied dat bestaat uit een GP-korps en een RP-groep. De GP-gemeente heeft ± 40.000 inwoners; het inwoneraantal binnen het gebied van de RP-groep is ± 10.000 .

Er waren diverse signalen dat in dit gebied relatief veel werd ingebroken.

Om na te gaan wat aan de problemen gedaan kan worden, hebben de ambtenaar Voorkoming Misdrijven van het Rijkspolitedistrict en de ambtenaar Voorkoming Misdrijven van het Gemeentepolitiekorps een onderzoek opgestart.

Het RBVM heeft een adviserende functie bij het onderzoek.

In het onderzoek zijn drie fasen te onderscheiden:

- oriëntatie door middel van gegevens die direct voorhanden zijn;
- het verzamelen van gegevens (turfstaten, kaarten);
- het verwerken en interpreteren van gegevens.

Oriëntatie

Allereerst zijn de gegevens over het totaal aantal inbraken bij de HKD en DRID opgevraagd. Hieruit is gebleken dat het aantal inbraken de laatste jaren sterk stijgt. In 1984 werden in het hele gebied ongeveer 300 inbraken gepleegd. Gegevens over de geleden schade waren niet voor handen.

Om de omvang van het onderzoek te kunnen beperken, werd al in de oriënterende fase gekeken naar de (globale) onderverdeling van het aantal inbraken naar object. Door de ambtenaar VM van het GP-korps werd een forse stapel pv's doorgewerkt, waarbij hij alleen turfde in welke objecten werd ingebroken. De ambtenaar VM van de RP had het makkelijker, want de DRID bewaart de inbraakformulieren in verschillende mappen: per type object één map. Op grond van deze oriëntatie werd besloten het onderzoek verder uitsluitend te richten op woningen en winkels.

Overigens kwam bij de oriëntatie ook naar voren dat een aantal gegevens die vanuit preventie-oogpunt van belang zijn, niet op de inbraakformulieren zijn terug te vinden. Dit houdt verband met het feit dat de formulieren zijn ontwikkeld om zoveel mogelijk informatie over daders te verschaffen.

Het verzamelen van gegevens

Voor de verdere gegevensverzameling was het noodzakelijk dat de pv's (ter zake inbraak in woonhuizen en winkels) stuk voor stuk werden doorgenomen.

Vervolgens werd een kaart gemaakt, waarop de inbraken staan aangegeven: rode punaises voor woonhuizen en groene voor winkels.

Tegelijkertijd werd een turflijst ingevuld, waarop de andere relevante gegevens uit de pv's waren overgenomen. Hier is een deel van die turflijst weergegeven.

Deel van een turflijst

	flats en etage- woningen	rijtjes- woningen	vrijstaande woningen	winkels
Aard van gestolen goederen				
– geld, cheques				
– radio's, tv's, etc.				
– kleding				
– sieraden				
– antiek				
– overig				
Tijd van de dag				
– 6.00-18.00 uur				
– 18.00-24.00 uur				
– 00.00-6.00 uur				
etc.				

Bij dit deel van de turflijst zijn twee opmerkingen van belang.

- Met deze lijst is het mogelijk om voor inbraken in de (drie) verschillende type woningen en winkels "aparte plaatjes" te maken. Zo bleek bijvoorbeeld dat bij vrijstaande woningen via andere methoden en op andere tijdstippen wordt ingebroken dan in de andere typen woningen en in winkels.
- In de tweede plaats moet worden benadrukt dat het hier om een voorbeeld gaat: afhankelijk van de uitkomsten van de oriëntatie zult u een turfschema kunnen maken wat op de situatie in uw werkgebied is toegesneden.

Verwerken en interpreteren van gegevens

Op basis van het cijfermateriaal werden onder meer de volgende conclusies getrokken:

- De meeste inbraken vinden 's avonds plaats.
- Veel inbraken vinden in het weekend plaats.
- In de GP-gemeenten zijn de inbraken evenredig over de maanden van het jaar verdeeld; in het RP-gebied wordt er vooral in de zomer- en wintermaanden ingebroken.
- De buit bestaat vooral uit geld, sieraden, beeld- en geluidsapparatuur, gereedschap en genotsmiddelen.
- De schade varieert van honderden tot duizenden guldens.

- In het RP-gebied bestonden de gehanteerde modus operandi vooral uit geringe verbrekingen van raam of deur. In de GP-gemeenten kwam een breed scala van modi operandi voor.

De belangrijke vraag die nu nog rest is natuurlijk hoe de cijfers verder worden gebruikt.

- De kaart kan gebruikt worden om aan te geven welke buurten en dorpen de meeste aandacht bij de uitvoering van maatregelen moeten krijgen.
- Gegevens over periodes en tijdstippen kunnen (in samenhang met de kaart) worden gebruikt bij het opstellen van roosters voor preventieve surveillances.
- Gegevens over de wijze van binnendringen en de mate waarin men preventieve maatregelen treft, kunnen worden gebruikt als men het nemen van O.B.E.-maatregelen wil stimuleren (met name bij de vraag welke maatregelen het sterkst gestimuleerd dienen te worden).
- Voor helingbestrijding is een overzicht van gestolen goederen nuttig.
- Bij elkaar vormen de gegevens een voormeting, die voor het maken van een effect-evaluatie noodzakelijk is.

O(rganisatorische)**B**(ouwkundige)
E(lektronische)-maatregelen kunnen door particulieren, bedrijven of scholen getroffen worden om hun risico te verminderen.
Bouwkundige en elektronische maatregelen worden in het algemeen als "technopreventie" aangeduid en dat spraakgebruik zullen we hier volgen.

In deze paragraaf gaan we eerst in op de basis van elk preventieplan: de risico-analyse (6.1), vervolgens op de **algemene** uitgangspunten die bij het opstellen van een preventieplan van belang zijn (6.2) en besteden we aandacht aan de vraag in welk opzicht O.B.E.-maatregelen effectief zijn (6.3).

Voor een overzicht van de concrete O.B.E.-maatregelen verwijzen we naar de bijlage techno-preventie.

Risico-analyse

Elk goed beveiligingsadvies hoort gebaseerd te zijn op een (inbraak) risico-analyse* van het te beveiligen pand.

Een risico-analyse heeft de volgende twee doelen:

- Het inschatten van de kans dat er een inbraak plaatsvindt.
- Het achterhalen van de factoren die deze kans beïnvloeden.

Bij dit schema past een aantal kanttekeningen:

- De genoemde factoren hoeven niet persé allemaal altijd een rol te spelen bij een risico-analyse.
- De verschillende factoren wegen niet even zwaar; zo zal over het algemeen de aanwezigheid van potentiële buit een grotere invloed hebben op het slachtofferrisico dan de aanrijtijd van de politie.
- De verzekeraars hanteren een risico klasse-systeem waarbij aan een aantal van de in schema 2 opgenomen factoren punten zijn toegekend. Aan het totaal van deze risicopunten zijn beveiligingsniveaus en preventieve maatregelen gekoppeld. Het is handig als u dit puntensysteem kent (vraag er uw regiobureau naar). Als u een risico-analyse gaat maken, is het van belang dat u vooraf vraagt of betrokkene al via zijn verzekeringsmaatschappij eisen voor aan te brengen maatregelen voorgelegd heeft gekregen of dat hij nog van plan is zijn verzekeringsadviseur te gaan benaderen.

De factoren die bij een risico-analyse een rol kunnen spelen, zijn opgenomen in schema 2.

Schema 2: Factoren voor risico-analyse

1. De aard van het gebouw
 - flatwoning
 - rijtjeshuis
 - bungalow/villa
 - bedrijfspand
 - openbaar gebouw (bijvoorbeeld school)
2. De aanwezigheid van potentiële buit
 - geld, cheques of waardepapieren
 - antiquiteiten
 - goederen
3. De zichtbaarheid van potentiële buit
 - van buitenaf zichtbaar antiek, video (etalage-effect)
 - lichtreclame-borden of bedrijfspanden (bijvoorbeeld een groothandel in audio-visuele apparatuur)
4. De attractiviteit van de potentiële buit
 - waarde van de goederen
 - vervoerbaarheid van de goederen
5. Ligging van het gebouw
 - zichtbaarheid van het gebouw
 - mogelijkheid voor informele sociale controle (zijn er omwonenden en bestaan daar contacten mee)
6. Criminaliteitsdruk in de omgeving
 - wordt in de panden in de directe omgeving veel ingebroken
7. De mogelijkheid tot snelle aftocht voor de inbreker(s)
 - dichtbij parkeren van voertuigen voor afvoer van de buit
 - nabijheid van aan- en afvoerwegen
8. De gemiddelde aanrijtijd van de plaatselijke politie (grootte van surveillancegebieden).
9. De menselijke factoren
 - het preventiegedrag van de mensen die het pand bewonen of er hun werkzaamheden in verrichten (nonchalance bijvoorbeeld).
 - hoe vaak zijn deze mensen afwezig

* Risico-analyse is een algemeen begrip, dat op tal van terreinen toepasbaar is. We beperken het begrip hier vanzelfsprekend tot inbraak.

In de praktijk kan met het schema als volgt worden gewerkt.

- Allereerst wordt een inschatting gemaakt van de kans op inbraak. Daarbij spelen vooral de factoren aanwezigheid en zichtbaarheid van buit en de fysieke beveiliging van het pand een rol. Als er weinig te halen valt, of als de beveiliging al perfect is, zal de kans op inbraak klein zijn en moet een advies eenvoudig van karakter zijn c.q. geheel achterwege blijven.

- In de tweede stap kan aan de hand van het schema worden bepaald welke factoren de kans op inbraak vergroten.

Na deze stap is de risico-analyse voltooid en moet een concreet advies gegeven worden. Een dergelijk advies moet de geadviseerde de argumenten geven om een afweging te maken tussen enerzijds de verlaging van het slachtoffer risico en anderzijds de kosten en mogelijke verminderde leefbaarheid (bunkergevoel) die aan de preventieve maatregelen verbonden zijn.

Algemene uitgangspunten bij het opstellen van een preventieplan

De cruciale vraag is: hoe kan het rijtje inbraakbevorderende factoren dat uit de risico-analyse naar voren is gekomen, worden omgezet in een concreet recept voor het treffen van preventiemaatregelen?

Een volledige beschrijving van dit proces valt natuurlijk niet te geven, omdat in elke situatie het advies uiteindelijk weer anders zal luiden. Wel kunnen er drie algemene uitgangspunten worden onderscheiden, die bij het opstellen van een preventieplan als richtsnoer moeten dienen.

1. De volgorde organisatorisch-bouwkundig-electronisch is niet willekeurig; allereerst moet worden nagegaan wat er met organisatorische maatregelen bereikt kan worden alvorens de bouwkundige en elektronische mogelijkheden aan de orde komen. Hier zijn drie goede redenen voor:

- In de eerste plaats kosten organisatorische maatregelen niet of nauwelijks geld.
- In de tweede plaats hebben bepaalde bouwkundige en elektronische maatregelen weinig zin als de zaken organisatorisch niet in orde zijn en bijvoorbeeld de ramen van de woning vaak openstaan als de bewoners niet thuis zijn.
- In de derde plaats kan met organisatorische maatregelen voor een belangrijk deel worden vermeden dat een inbreker het pand op het eerste gezicht aantrekkelijk vindt om in te breken. Zo moet bijvoorbeeld voorkomen worden dat: kostbare goederen vanaf de straat zichtbaar zijn, een inbreker kan zien dat er niemand thuis is, etc. Als dergelijke maatregelen worden getroffen wordt de kans verkleind dat een inbreker aan een poging zal beginnen.

2. Een eventuele inbraakpoging moet zo snel mogelijk opgemerkt kunnen worden, bijvoorbeeld doordat de poging lawaai veroorzaakt of een geluidloze alarmering in werking stelt.

3. Na het moment van alarmering dient tussen de inbreker en de potentiële buit een bouwkundige barrière te zitten die niet een, twee, drie gepasseerd kan worden.

In de tijd dat de inbreker bezig is met het slechten van de barrière kan de alarmopvolging worden verricht.

We tekenen hierbij aan dat een beveiligingsplan dat alleen voorziet in ingenieuze elektronische apparatuur die inbraken detecteert, niet afdoende is. Als de bouwkundige barrière ontbreekt, is de inbreker immers zo weer gevlogen (met buit!) en heeft de elektronische apparatuur geen enkele waarde.

Onderscheid tussen woningen en gebouwen zonder woonfunctie (bedrijven, scholen)

Voorts moet er bij het geven van een beveiligingsadvies rekening gehouden worden met twee 'functie specifieke' uitgangspunten: het ene punt geldt voor woningen, het andere voor gebouwen zonder woonfunctie.

Een beveiligingsplan voor **woningen en kleine bedrijven** (denk bv. aan winkels) moet altijd gericht zijn op het 'buiten de deur houden' van de inbreker. Na een inbraak hebben immers veel slachtoffers last van onveiligheidsgevoelens, omdat een zeer sterke inbreuk op hun persoonlijke levenssfeer is gemaakt (zie ook 4.2). Het beveiligen van woningen moet dus aan de buitenzijde plaatsvinden.

De barrière (zie het derde algemene uitgangspunt) moet rondom het huis worden opgeworpen door het verhogen van de inbraakwerendheid van de gevelopeningen (deuren en ramen). Bij **de grotere bedrijven en scholen** ligt dit duidelijk anders: deze panden hebben over het algemeen een vrij groot aantal gevelopeningen en de mogelijkheden om binnen te dringen zijn talrijk.

Het is dan ook veelal niet mogelijk om alle gevelopeningen doeltreffend te beveiligen. De kosten daarvan zijn in de praktijk zo hoog dat moet worden afgezien van het 'dichtmaken' van zo'n pand.*

De filosofie die hier moet worden gevolgd is als volgt:

Aan de hand van de risico-analyse wordt bepaald welke voorwerpen of ruimten beslist niet door een inbreker mogen worden ontvreemd c.q. betreden. Deze zwaartepunten in het te beveiligen object dienen dan afzonderlijk te worden voorzien van een deugdelijke bouwkundige barrière rondom de te beschermen

zaken. In beveiligingstaal noemt men dit: compartimenteren.

Vervolgens kan een eenvoudig elektronisch signaleringssysteem een eventuele aanval op de respectievelijke barrières signaleren en doormelden (zie ook de brochures "Inbraak op scholen: een effectief preventieplan" en "Inbraak in bedrijven. Een effectief preventieplan" (38)).

Bij deze vorm van beveiliging wordt dus bewust het risico aanvaard dat goederen die zich buiten het beveiligde compartiment bevinden, kunnen worden ontvreemd.

Zijn O.B.E.-maatregelen effectief?

Over de brandende kwestie of O.B.E.-maatregelen effectief zijn, is het laatste woord nog niet gesproken.

Een positieve aanwijzing over de effectiviteit van O.B.E.-maatregelen wordt geleverd door het grote aantal mislukte pogingen tot inbraak, dat naar voren komt uit Nederlandse cijfers (22).

Op basis van de Engelse slachtofferenquête van 1984 kan zelfs nog een stapje verder worden gegaan (49). Er blijkt een groot aantal inbraakpogingen (50.000 tot 200.000 in heel Engeland) te worden afgebroken zonder dat de dader door iemand gestoord is; in al deze gevallen is het aannemelijk dat de getroffen beveiligingsmaatregelen voor de dader een niet te nemen barrière vormden.

Daar staat tegenover, dat interviews met inbrekers (zie 4.1.) leren dat zij vooral letten op de kans om betrappt te worden en veel minder op de toegankelijkheid van een object. Er is echter al aangegeven, dat aan dit onderzoeksresultaat niet te veel waarde moet worden toegekend.

In een overzichtsartikel (16) wordt de conclusie getrokken dat O.B.E.-maatregelen wel effectief zijn voor diegenen die ze treffen, maar slechts een gering effect hebben op het totale inbraakcijfer. Er zou dus sprake zijn van een verplaatsingseffect naar niet-beveiligde woningen, die nog altijd duidelijk in de meerderheid zijn.

Concluderend: er is geen reden pessimistisch te zijn over de effectiviteit van O.B.E.-maatregelen in woningen.

Dit roept de vraag op, waarom zo veel mensen hun woning niet tegen inbraak beveiligen en wat VM daaraan kan doen.

Ongetwijfeld spelen laksheid en onbekendheid met de materie een grote rol bij het niet beveiligen van de woning, factoren die door voorlichting en advisering bij uitstek beïnvloed kunnen worden.

Veel mensen zien op tegen de financiële consequenties, denkend dat eenvoudige maatregelen toch niet helpen. Ook hier kan VM met voorlichting en advisering op inspelen door bijvoorbeeld duidelijk te maken dat simpele organisatorische maatregelen al zeer nuttig kunnen zijn.

Anderen onderschatten het risico dat zij lopen; een juiste inschatting van het werkelijke slachtofferisico (niet te laag, maar ook niet te hoog) is van groot belang bij de advisering.

* Alleen in panden, waarin een zeer attractieve potentiële buit te halen valt, komt een dergelijke wijze van beveiliging in aanmerking.

7.1 Bevordering van het treffen van O.B.E.-maatregelen

In deze paragraaf wordt eerst ingegaan op de verschillende mogelijkheden die er zijn om het treffen van O.B.E.-maatregelen te stimuleren (7.1); vervolgens gaan we heel kort in op een bredere strategie van criminaliteitspreventie: buurtpreventie (7.2).

Er zijn verschillende manieren om de toepassing van O.B.E.-maatregelen te bevorderen. Wij zullen er hier vier behandelen, namelijk:

1. door voorlichting alleen
2. door een persoonlijk advies
3. via een doelgroepspecifieke benadering
4. door beïnvloeding van het zogenaamde 'bouwproces'.

Voor we deze benaderingen inhoudelijk uitwerken, maken we eerst enkele opmerkingen over de (grootte van de) doelgroepen die u ermee kunt bereiken.

Bij de eerste benadering kan goed gewerkt worden met een brede doelgroep (bijvoorbeeld alle woningen in uw werkgebied).

Persoonlijke advisering bouwt meestal voort op voorlichting: in folders en brochures wordt gewezen op de mogelijkheid van een persoonlijk advies. Voorlichtende stukjes in de lokale pers kunnen verwijzen naar de mogelijkheid van persoonlijke advisering. Het is ook denkbaar om persoonlijke advisering actief te propageren bij een beperkte doelgroep met een hoog inbraakrisico.

Een doelgroepspecifieke benadering kan het best gerealiseerd worden bij een beperkte doelgroep. Op dit punt zal bij de behandeling van de benadering verder worden ingegaan. Beïnvloeding van het bouwproces richt zich op een heel andere doelgroep, namelijk instanties en personen die een rol spelen bij de voorbereiding van ver- en nieuwbouw.

Voorlichting

Hierbij brengt u O.B.E.-maatregelen onder de aandacht van de mensen om hun kennis op dit gebied te vermeerderen en om hen ertoe te bewegen deze maatregelen ook werkelijk toe te passen.

U kunt dat doen door het beschikbaar stellen van folders en brochures (bijvoorbeeld bij een lezing), de VM-informatiebus, een tentoonstellingsstand, een stukje in de lokale pers e.d. Voor wat betreft voorlichtingsmethodiek en het beschikbare voorlichtingsmateriaal verwijzen we naar bijlage 2.

Om eventuele vragen van burgers te kunnen beantwoorden, zult u meer gedetailleerde kennis over technopreventie moeten hebben. Nuttige informatie is te vinden in bijlage 1 van dit hoofdstuk. Voor meer informatie kunt u te rade gaan bij uw regiobureau. Een voorbeeld van een voorlichtingsbenadering is het project dat gehouden is in de regio Noord-Holland Zuid West (zie paragraaf 9).

Persoonlijke advisering

Het beantwoorden van vragen gaat in feite al gauw in de richting van een persoonlijk advies. De vraag in hoeverre het geven van beveiligingsadviezen een taak voor de politie is, zal vanzelfsprekend door de korpsleiding beantwoord moeten worden.

Bij de meest intensieve vorm van persoonlijke advisering, het beveiligingsgesprek, worden op de klant toegespitste adviezen gegeven, nadat de situatie ter plekke is opgenomen.

Beveiligingsgesprekken (bij voorkeur met nacontrole) hebben het nadeel dat ze arbeidsintensief zijn, waardoor maar een beperkte doelgroep bereikt kan worden. Daar staat tegenover dat een gericht advies na persoonlijk contact een grote kans heeft om ook werkelijk te worden uitgevoerd; dit is in de praktijk gebleken. (zie het praktijkvoorbeeld van de RP Den Haag in paragraaf 9).

Procedureel van belang zijn de wijze van afhandeling en mogelijke registratie.

Het advies kan ter plekke worden afgehandeld, eventueel door middel van een standaardformulier, of er komt een uitgebreid schriftelijk advies achteraf. De laatste methode is natuurlijk arbeidsintensiever en zal alleen bij uitzondering (als het beveiligingsprobleem ingewikkeld is) kunnen worden toegepast.

Het verdient aanbeveling om de verstrekte adviezen te registreren en wel om de volgende redenen:

- als de klant weer met vragen komt, kunt u zich snel inleven in het probleem;
- het registratiesysteem is te gebruiken om te controleren of de aanbevolen maatregelen ook werkelijk getroffen zijn.

Een doelgroepspecifieke aanpak

Een doelgroepspecifieke aanpak om de toepassing van O.B.E.-maatregelen te stimuleren, vereist in het algemeen een behoorlijke inzet van mankracht en middelen.* De doelgroepspecifieke aanpak komt het beste tot zijn recht door een beperkte doelgroep te kiezen.

Deze doelgroep zal aan de volgende criteria moeten voldoen:

- er is sprake van een relatief hoog inbraakrisico;
- er is voldoende bereidheid tot het nemen van preventieve maatregelen.

Het eerste criterium leidt ertoe dat u bijvoorbeeld een bepaalde wijk of straat uitkiest, waar u door eigen onderzoek een hoog inbraakrisico hebt vastgesteld. Met het oog op het tweede criterium zou u in de voorbereidende fase een enquête kunnen houden om onrustgevoelens en de (financiële) preventiebereidheid te peilen.

Bij de volgende stap, de nadere analyse van het probleem, zult u meer te weten moeten komen over de situatie van burgers en hun (preventief) gedrag. Hoe meer u daarover weet, des te beter kunt u inspelen op hun gedrag. De nadere analyse bouwt voort op een stuk eigen onderzoek (zie paragraaf 5), waarbij in verband met de bevordering van O.B.E.-maatregelen de nadruk ligt op de beantwoording van de volgende vragen:

1. In welke mate is er sprake van particulier eigendom of huurwoningen?
2. Zijn particuliere eigenaren en huurders georganiseerd in verenigingen?
3. Wie zijn de eigenaren van huurwoningen: woningbouwverenigingen, particuliere beleggers, de gemeente?
4. Hoe is (in grote lijnen) de financiële situatie van bewoners?
5. Wat is er bekend over modus operandi?

De eerste drie vragen zijn van belang om uit te vinden hoe u bewoners kunt benaderen. De vierde vraag heeft betrekking op de bereidheid om voor preventiemaatregelen financiële offers te brengen; particuliere eigenaren zullen de totale aanschaf direct zelf moeten betalen, terwijl bij huurders de mogelijkheid van een huurverhoging onder ogen moet worden gezien. De vijfde vraag moet beantwoord worden om zo gericht mogelijk preventie-adviezen te kunnen verstrekken.

Afhankelijk van deze analyse kunt u doelen en concrete activiteiten bepalen. Voorbeelden van activiteiten zijn:

- het inschakelen van collega's van uniformdienst en recherche bij de advisering: u kunt hen laten doorverwijzen naar u, bijvoorbeeld bij aangiften van een inbraak, of hen ook zelf (na instructie door u zelf) voorlichting laten geven;
- voorlichtingsbijeenkomsten, bijvoorbeeld met eigenaren van woningen;
- persoonlijke adviezen;
- demonstraties van O.B.E.-maatregelen;
- informatie via wijkkranten;
- samenwerken met instanties die invloed hebben op of propaganda kunnen voeren voor het aanbrengen van technische voorzieningen (woningbouwverenigingen, verzekeringsfirma's, gemeente enz.).

Hierbij moet er op gewezen worden dat deze activiteiten ook uitstekend passen binnen buurtpreventieprojecten.

Van de doelgroepspecifieke benadering zijn in paragraaf 9 een paar succesvolle voorbeelden opgenomen. In de eerste plaats een project op een industrieterrein te Zoeterwoude waarin zeer gericht voorlichting aan bedrijven werd gegeven. In de tweede plaats een project in Waddinxveen, waarbij men ondermeer het treffen van organisatorische maatregelen door vakantiegangers wilde bevorderen.

Beïnvloeding van het bouwproces

Deze aanpak is gericht op het doen installeren van technopreventieve voorzieningen in nieuw te bouwen of te vernieuwen woningen. Dit is op twee manieren mogelijk: door middel van overtuiging van betrokken personen en instanties, of dwingend, door het (doen) uitvaardigen van voorschriften.

Bij de overtuigingsmethode wordt ingegrepen in het besluitvormingsproces, dat voorafgaat aan nieuwbouw- of renovatieprojecten, met de bedoeling om beslissers en uitvoerders inbraakpreventieve voorzieningen te laten aanbrengen in de te (ver)bouwen woningen. De belangrijkste beslissers en uitvoerders zijn:

- gemeente-ambtenaren (Openbare Werken, Bouw- en Woningtoezicht en Volkshuisvesting);
- provinciale autoriteiten met goedkeuringsbevoegdheid;

* Het hoofdstuk Marketing biedt u een houvast hoe u dit zo effectief mogelijk kunt doen.

- opdrachtgevers (woningbouwverenigingen, projectontwikkelaars en beleggers);
- derden (bijvoorbeeld adviesbureaus), die namens opdrachtgevers werken;
- architecten;
- aannemers en onderaannemers;
- toekomstige bewoners (indien sprake is van een inspraakprocedure).

Beïnvloeding van de bouwkolom is arbeidsintensief en sterk afhankelijk van de medewerking van betrokkenen*. Daar staat tegenover, dat in brede kring het besef van het nut van inbraakpreventieve maatregelen gewekt wordt, wat ook bij toekomstige projecten vruchten kan afwerpen.

Een ander voordeel is dat de te treffen voorzieningen afgestemd kunnen worden op de specifieke situatie van de te bouwen woningen en de te bouwen buurt. Een voorbeeld van deze benadering wordt beschreven in paragraaf 9 (project Reeuwijk).

Bij de afdwingingsmethode worden in de gemeentelijke bouwverordening of in de APV voorschriften over bijvoorbeeld de kwaliteit van het hang- en sluitwerk opgenomen. De bouwverordening geldt als hogere wetgeving, zodat bepalingen in de APV daar niet mee in strijd mogen zijn. Wat betreft voorschriften in de bouwverordening is de zaak op landelijk niveau momenteel nog in beweging. Het verdient dus géén aanbeveling om allerlei regels in de APV vast te leggen.

De afdwingingsmethode heeft voor- en nadelen. Tegenover het voordeel van het afdwingen van preventieve maatregelen staan de nadelen die altijd aan regelgeving verbonden zijn. In de eerste plaats is er de administratieve rompslomp in verband met de controle op de naleving van de regels. In de tweede plaats hebben algemene regels een niet op individuele situaties toegespitste werking.

7.2

Buurtpreventie

Buurtpreventie is gericht op de bestrijding van diverse delicten die vallen onder de term "veel voorkomende criminaliteit", met name vandalisme, verschillende vormen van geweldpleging en inbraak. Deze problemen worden te lijf gegaan in een nauwe samenwerking tussen buurtbewoners, politie en justitie.

Het kernidee is dat buurtbewoners (weer) meer gaan letten op de veiligheid van elkaars lijf en goed.

Doelstellingen

De hoofddoelstelling is uiteraard vermindering van de criminaliteit. Subdoelen zijn:

- verhoging van de meldings- en aangiftebereidheid;
- bevordering van preventieve maatregelen in een buurt of wijk;
- verbetering van de relatie tussen politie en publiek;
- (eventueel) verhoging van de informele sociale controle.

Middelen

Om bovengenoemde doelstellingen te bereiken, moeten:

- buurtbewoners elkaar beter leren kennen en gaan samenwerken;
- buurtbewoners instructie krijgen om verdachte activiteiten in hun buurten beter te herkennen en te rapporteren;
- preventietechnieken worden toegepast, zoals technopreventieve maatregelen, het merken van goederen e.d.

Bij dit alles wordt zoveel mogelijk samengewerkt met bestaande instellingen en organisaties in de buurt. De mogelijke bijdragen van deze organisaties zijn: het leveren van vrijwilligers, het (mede) organiseren van voorlichtingsavonden en financiering.

Zeer uitgebreide informatie over buurtpreventie is te vinden in twee door het LBVM uitgegeven publikaties: een literatuurstudie over buurtpreventie (39) en een raamwerk voor buurtpreventie (40).

Ten slotte nog een praktische aanbeveling: mocht u van plan zijn om iets aan buurtpreventie te gaan doen, leg dan in ieder geval eerst contact met het Regiobureau VM.

* Een voorbeeld waarbij geprobeerd wordt de bouwkolom meer informatie te geven over inbraak(preventie) is het boekje "Beveiliging van gebouwen", deel I: Eengezinswoningen (Stichting Bouwresearch, Rotterdam 1987).

Na de vooral op samenwerking met het publiek gerichte benaderingen van de vorige paragraaf besteden we nu aandacht aan strategieën, die voor het overgrote deel door de politie zelf

moeten worden uitgevoerd. Dit geldt zeker voor helingbestrijding (8.2.) en in iets mindere mate voor de strategie die we het eerst zullen behandelen: preventieve surveillance (8.1.).

Preventieve surveillance

8.1

Preventieve surveillance is een strategie die zich niet alleen tegen inbraak richt, maar ook tegen delicten als vandalisme, mishandeling en beroving. In deze subparagraaf gaat het alleen over preventieve surveillance voor zover die tegen inbraak gericht is.

Doeleinden

Preventieve surveillance heeft twee hoofddoelen, die respectievelijk dadergericht en slachtoffergericht zijn:

1. Het afschrikken van daders door de zichtbare aanwezigheid van politiemensen.
2. Het signaleren van inbraakgevaarlijke situaties en het ondernemen van actie om potentiële slachtoffers daarin verbeteringen te laten aanbrengen.

Het afschrikken van daders heeft ook, en met name, betrekking op in het openbaar plaatsvindende geweldsdelicten als vandalisme en mishandeling. Preventie van inbraken op deze manier zal maar beperkt effectief kunnen zijn. Veel inbraken zijn immers niet waarneembaar vanaf de openbare wegen en het aantal potentiële objecten is te groot om allemaal in de gaten te houden.

Vandaar dat de tweede doelstelling in het kader van inbraakpreventie in feite de belangrijkste is. Om deze doelstelling te bereiken is het nodig om door voorlichting en advisering met het publiek in contact te treden.

Andere doelstellingen die met de preventieve surveillance worden beoogd, zijn:

- Verhoging van meldings- en aangiftebereidheid.
- Vermindering van onrustgevoelens.

Voor de doelstelling "verhoging van de meldingsbereidheid", d.w.z. de bereidheid om in verdachte situaties de politie te waarschuwen, zijn intensieve contacten met het publiek noodzakelijk. Er moeten instructies worden gegeven en afspraken worden gemaakt over situaties waarin en de manier waarop de politie moet worden gewaarschuwd.

De doelstelling: "vermindering van onrustgevoelens" vereist dat het publiek van de reden van de extra surveillance op de hoogte is. In de praktijk is gebleken (18) dat de vergrote politieaanwezigheid ook een onrustverhogend effect kan hebben. Daarom zal door middel van publiciteit aan buurtbewoners het doel van de verhoogde surveillance-activiteit moeten worden duidelijk gemaakt; een bijkomend voordeel hiervan is het afschrikwekkende effect op potentiële daders.

Nog een doelstelling van de preventieve surveillance kan zijn het ophelderingspercentage te verhogen door integratie van preventieve en opsporingsactiviteiten. Een dergelijke aanpak, waarbij ook opsporingsactiviteiten in handen van het surveillanceteam worden gegeven, is met wisselend succes in Den Haag (19) en recentelijk in Nijmegen (27) toegepast. In Den Haag lukte het niet de teamleden een instelling bij te brengen om tegelijk vanuit verschillende invalshoeken te werken, terwijl dit in Nijmegen na een aarzelende start wel uit de verf kwam.

De combinatie van preventieve surveillance en voorlichting

Voorlichting met betrekking tot O.B.E.-maatregelen is in paragraaf 7 al aan de orde gekomen. Combinatie van preventieve surveillance en voorlichting ligt voor de hand, omdat bij beide strategieën contact met de bevolking noodzakelijk is.

Zowel algemene voorlichting als persoonlijke advisering is mogelijk.

Algemene voorlichting kan plaatsvinden door stukjes te schrijven in wijkbladen en door stands in te richten op drukke punten in een wijk. Ook op het politiebureau (of een speciaal in te richten wijkpost) kan voorlichting worden gegeven. De surveillance-activiteiten bieden de mogelijkheid om groepen met een hoog risico direct te benaderen over inbraakpreventieve maatregelen.

Andere activiteiten die op een natuurlijke manier samengaan met preventieve surveillance zijn:

- Aandacht vestigen op openstaande deuren en ramen en rondslingerende waardevolle voorwerpen.
Als de bewoners niet aanwezig zijn kunnen briefjes in de brievenbus worden gestopt met attendering op de geconstateerde gebreken.
- Controles van hang- en sluitwerk.
Uiteraard moeten deze controles gevolgd worden door adviezen aan bewoners of beheerders. Een en ander vereist de nodige technische kennis bij de surveillanten, die op dit gebied dus van tevoren geïnstrueerd moeten worden.
- Extra aandacht voor woningen waarvan de bewoners op vakantie zijn.
Dit is al verschillende malen in de praktijk toegepast (11, 24). Bewoners die vakantie-plannen hebben, worden opgeroepen zich te melden. Dit contact wordt aangegrepen om praktische tips te geven. Daarnaast wordt gedurende de vakantieperiode extra aandacht besteed aan de betreffende woningen.

Wat kan de bijdrage zijn van VM?

Uw rol moet gezien worden als een stimulerende en ondersteunende. U kunt de noodzaak van inbraakpreventieve surveillance aankaarten bij het hoofd van de uniformdienst en u staat daarbij het sterkste als u het volgende kunt aanbieden:

- Kennis van de ervaringen die tot nu toe zijn opgedaan.
Een samenvatting daarvan wordt gegeven aan het eind van deze paragraaf. Deze is vooral gericht op de geboekte resultaten. In de daar aangehaalde literatuur zijn meer details te vinden over de uitvoering van de projecten.
- Ondersteuning bij de voorbereiding en planning.
Bij de voorbereiding gaat het vooral om de afbakening van de wijk waar de surveillances gehouden zullen worden en om het vaststellen van de tijdstippen waarop dit het beste gedaan kan worden.
- Assistentie bij het uitvoeren van (periodieke) evaluatie.
Mocht u zelf over kennis op dit gebied beschikken, dan kunt u deze aanbieden; anders kunt u wijzen op de mogelijkheid van ondersteuning door het regiobureau.

Eerder is al gesteld dat preventieve surveillance zich niet alleen tegen inbraak richt. De vraag of in een bepaalde wijk tot inbraakpreventieve surveillance wordt overgegaan, is natuurlijk afhankelijk van het aantal inbraken dat er plaatsvindt in verhouding tot andere delicten.

Van belang is ook de mogelijkheid om met buurtbewoners in contact te treden.

In wijken met een sterk wisselende en/of veelvuldig afwezige bevolking zijn deze mogelijkheden gering. Ook de aanwezigheid van winkels, buurthuizen e.d. speelt een rol. Dergelijke ontmoetingsplaatsen kunnen voor een sneeuwbal-effect zorgen in de contacten met de burgerij.

U kunt door een beperkt stukje eigen onderzoek al een aardige indruk over deze zaken krijgen.

Dieper gaand onderzoek is nodig voor een punt dat speelt bij de planning: surveillance-routes en tijden.* Hoe meer bekend is over plekken met een hoog inbraakrisico en tijdstippen waarop vaak wordt ingebroken, des te beter kan een effectief surveillanceschema worden opgesteld.

Een belangrijk onderdeel van de planning is de keuze van de bemanning van de surveillance-teams en de wijze waarop de surveillance zal plaatsvinden. U kunt wijzen op de voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden op dit punt.

In principe zijn er twee alternatieven**:

instelling van een speciaal team, dat vooral te voet of per fiets zal opereren, of inpassing in de gebruikelijke surveillances, waarbij de nadruk zal blijven liggen op surveillance per auto.

Uit preventief oogpunt verdient surveillance te voet of per fiets de voorkeur, omdat daarbij gemakkelijker met het publiek in contact kan worden getreden. Het nadeel van een team met vaste samenstelling is dat na verloop van tijd verveling bij de leden van het team kan gaan optreden. In vergelijking met andere activiteiten is de "trage" surveillance niet rijk aan spanning en sensatie.***

Combinatie met andere preventie-activiteiten

Nu de politie eenmaal "in de wijk" is, kan de gelegenheid worden aangegrepen om activiteiten te ontwikkelen op het gebied van buurtpreventie. Ook valt te denken aan anti-vandalismeprogramma's (zoals bijvoorbeeld in Amsterdam-Osdorp (24)).

* Zie voor een praktische handleiding (26).

** Er zijn ook tussenoplossingen. Zie daarvoor (24).

*** Dit vervelingseffect is in de praktijk geconstateerd (19, 24).

Praktische ervaringen tot nu toe

In het onderstaande worden de ervaringen met een drietal projecten besproken, respectievelijk in Amsterdam-Osdorp (24), Den Haag (19) en Hoogeveen (18).

Bij de evaluatie van deze projecten werden gegevens van de wijken waarin preventieve surveillances waren verricht, vergeleken met wijken waarin dat niet gebeurd was (of met landelijke cijfers, zoals in Hoogeveen). Op deze manier kon de invloed van de uitgevoerde projecten worden vastgesteld op een aantal punten, die in het onderstaande de revue passeren:

● Aantal inbraken

In Amsterdam werd geen noemenswaardig effect geconstateerd. Wel namen de "agressieve delicten" (vernieling, beroving, aanranding) in aantal af. In Den Haag was er wel een effect op het aantal inbraken, maar niet op overige vermogensdelicten. In Hoogeveen was er geen effect, maar daar was de surveillance met name gericht tegen vandalisme.

● Preventiebereidheid

Enige stijging werd geconstateerd in Amsterdam. In Den Haag en Hoogeveen was het beeld veel minder duidelijk. In deze gemeentes bleek dat het effect niet lang na het proefproject was uitgewerkt.

Een zwak punt van al deze studies was, dat alleen gevraagd werd naar preventiebereidheid. Of die bereidheid ook in daden was omgezet, is nog maar de vraag.

● Onrustgevoelens

In deze sfeer werd nauwelijks een verandering geconstateerd. In Hoogeveen, waar de surveillance op verschillende plaatsen en op verschillende tijden werd uitgevoerd, werd zelfs een vergroting van de onrustgevoelens geconstateerd. Dit zou waarschijnlijk vermeden zijn als het publiek beter was voorgelicht over de surveillances.

● Aangiftebereidheid

In Den Haag steeg de aangiftebereidheid voor inbraak en overige vermogensdelicten.

In Amsterdam was er geen effect op de aangiftebereidheid voor inbraak; de aangiftebereidheid voor agressieve delicten (zie boven) steeg wel. In Hoogeveen was er helemaal geen effect.

● Meldingsbereidheid

In Amsterdam trad een lichte stijging op. Ook in Hoogeveen nam de bereidheid om de politie in te schakelen toe, maar door het ontbreken van een controlewijk en landelijk vergelijkingsmateriaal is niet duidelijk wat voor belang hieraan gehecht kan worden.

● Relatie met het publiek

Bij alle projecten werd een verbeterde relatie met het publiek geconstateerd. Ook ontstond er een grotere erkenning van het preventieve deel van de politietaak.

● Personeel

Bij de leden van de gespecialiseerde surveillanceteams werd een grotere bereidheid geconstateerd om ook in de toekomst met de burgerij samen te werken.

In enkele gevallen ging er bij deze teams na verloop van tijd verveling optreden. Roulatie van personeel, voor zover mogelijk, kan hiervoor een oplossing bieden; ook het gericht surveilleren (26) op basis van het bestaande criminaliteitspatroon in de buurt, verhoogt de effectiviteit en daarmee de motivatie.

Over de hele linie waren de projecten dus niet zonder effect, al kunnen we niet spreken van grote successen. Het meeste effect werd in Amsterdam geconstateerd. De onderzoekers schreven dit toe aan het feit dat het project in een kleine, overzichtelijke wijk werd uitgevoerd wat een goed persoonlijk contact met de bevolking mogelijk maakte.

"Zonder helers geen stellers" luidt een gezegde, dat kort en krachtig het preventieve belang van helingbestrijding weergeeft. In 4.1. is er al op gewezen dat helers een centrale rol kunnen spelen in het inbrekerswereldje, niet alleen als afnemers van gestolen goederen, maar ook als tipgevers voor inbrekers. Als deze figuren het werk moeilijker wordt gemaakt, beperkt dit niet alleen de mogelijkheden voor inbrekers om in te breken maar ook om hun gestolen waar (snel)

van de hand te doen. Blijft natuurlijk de vraag of een scherpere controle door de politie de handel in onvreemde goederen niet onzichtbaar maakt. De wijze van controleren zal daarbij van grote invloed zijn. De praktijk moet leren of er sprake is van ongewenste verplaatsingseffecten.

Wie zijn de helers en hoe gaan ze te werk?

Heling is in veel gevallen witte-boorden-criminaliteit. Het vindt plaats in verband met een legale beroepsuitoefening. Te denken valt aan winkeliers die de geheele goederen rechtstreeks aan hun klanten leveren of aan dienstverlenende bedrijven die heling ondersteunen door het aanbieden van vervoer, opslag, informatie of vergaderruimte. Ook bestaat er een elite onder helers die op persoonlijke basis helen. Deze veelal gerespecteerde en succesvolle zakenmensen en zelfstandigen handelen alleen met professionele inbrekers. Zij kopen slechts goederen van hoge waarde en klein volume (sieraden en kunst). Hun distributiekanaal zijn meestal bovenlokaal en complex.

Tenslotte is er een categorie helers die iedere legale dekmantel missen. Het gaat om mensen, die vaak ook op andere criminele fronten actief zijn.

Professionele heling vindt plaats volgens het marktprincipe: men handelt uitsluitend uit economische motieven. De amateurheler handelt echter ook op basis van dienst en wederdienst, van giften en tegengiften. De meerderheid van de helers beperkt zichzelf vaak tot de (illegale) handel in een of twee groepen van producten. Zij gaan zelden met dieven om die ze niet kennen. Het eerste contact tussen heler en dief moet veelal door tussenpersonen worden gelegd. Helers kunnen worden gekenschetst als 'achtergrondfiguren met organisatietalent'. (50)

Door een rijk arsenaal aan trucs, slagen ze er aardig in om buiten schot te blijven.

Voorbeelden daarvan zijn (13, 9):

- Onherkenbaar maken van goederen: bulkgoederen (bijvoorbeeld sigaretten) worden in een nieuwe verpakking gestopt, merkaanduidingen en serienummers worden veranderd etc.
- Gestolen goederen worden niet in de eigen bedrijfsruimte bewaard, maar in loodsen, schuurtjes en garages, die altijd wel ergens te huur zijn. Soms wordt aan inbrekers en dieven gevraagd de gestolen waar direct naar een dergelijke ruimte te transporteren.
- Meer in het algemeen streeft een bekwame heler ernaar de "hete" waar zo kort mogelijk of zelfs helemaal niet in eigen bezit te houden. Soms verkoopt hij ze direct door vanuit de vrachtwagen, waarin ze worden aangevoerd. Dat zal vooral lukken, als hij op zijn beurt een vaste kring van afnemers heeft. De heler fungeert alleen als tussenpersoon.

- Bovenlokaal opereren: de gestolen waar wordt verkocht in andere plaatsen, mogelijk zelfs in een ander land. Wat dit betreft zijn helers uitstekend op de hoogte van coördinatieproblemen in het politie-apparaat.

Natuurlijk is met het bovenstaande niet alles gezegd. De inventiviteit van helers mag niet onderschat worden.

Strafbaarstelling

Het Wetboek van Strafrecht kent enerzijds artikelen die gericht zijn tegen heling in het algemeen, anderzijds artikelen gericht op bepaalde handelaren die bij uitstek in de gelegenheid zijn om gestolen goederen te verhandelen.

In algemene zin is heling strafbaar gesteld in art. 416 eerste lid, waarin sprake is van "opzet", en 417 bis, dat spreekt van "aan zijn schuld te wijten". Niet alleen de koop is strafbaar, maar bijvoorbeeld ook bewaren, in pand neming en huur.

In de artikelen 437-437ter richt de wetgever zich op "verdachte" handelaren, de bekende GRUTHOK'ers. De algemene omschrijving daarvan is "opkopers" (de O van GRUTHOK), zoals omschreven in artikel 90 bis. Deze omschrijving kan echter bewijsproblemen opleveren, zodat apart genoemd worden: Goud- of zilversmeden, Rijwielhandelaren, Uitdragers, Tagrijnen (uitdragers van gebruikte scheepsbenodigdheden), Horlogemakers en Kashouders (vitriehouders van gouden en zilveren voorwerpen op markten e.d.). De werkgroep Helingbestrijding van de Recherche Advies Commissie pleit ervoor de opsomming van 'gruthokkers' te moderniseren. Enerzijds wil men de begrippen kashouden, tagrijn en uitdrager schrappen en de aanduidingen goud- en zilversmid en horlogemaker wijzigen in handelaar in juwelen respectievelijk klokken. Anderzijds wil de werkgroep eigentijdse beroepen opnemen: handelaar in auto's en motorfietsen; in bromfietsen; in audiovisuele apparatuur; in foto- en filmapparatuur of in kunst, antiek en curiosa. (29)

Aan een GRUTHOK'ker wordt een aantal verplichtingen opgelegd, die in grote lijnen* op het volgende neerkomen:

- Voor hij zijn handel gaat uitoefenen, moet hij zich melden aan het hoofd der politie.

* Voor een uitgebreide behandeling van de (ingewikkelde) juridische materie verwijzen we naar nr. 9 en nr. 15 van de literatuurlijst.

- Hij moet een doorlopend inkoopregister bijhouden, waarin naast omschrijving en prijs van de ingekochte goederen naam en woonplaats van de verkoper worden vastgelegd. Hij dient zelf na te gaan of de identiteitsgegevens van de verkoper "redelijkerwijs als juist mogen worden aanvaard".
- Hij moet aan "aangewezen ambtenaren" inlichtingen verschaffen over goederen die in zijn beheer zijn.
- Hij moet op schriftelijke last van/vanwege het hoofd van de politie voorwerpen in zijn beheer gedurende 14 dagen bewaren of in bewaring geven (zodat nader onderzoek mogelijk is).

De GRUTHOK'ker is strafbaar als hij goederen in zijn bezit heeft die voorkomen op de zogenaamde recherchelijsten. Daarnaast heeft de politie beperkte bevoegdheden tot inbeslagname op privaatrechtelijke gronden. Het is aan de gemeenten overgelaten om bij verordening (APV of anders) aanvullende bepalingen te treffen. Deze betreffen in de praktijk voornamelijk de precieze inrichting van het inkoopregister en soms de verplichting tot het aanleggen van een verkoopregister. Niet alle gemeenten maken van deze mogelijkheid gebruik.

Dankzij de bovengenoemde wetsartikelen heeft de politie de bevoegdheid om bij GRUTHOK'kers zonder gerichte verdenking goederen- en registercontroles te verrichten. In theorie is daarmee een vrij compleet instrumentarium voorhanden. We zullen in de volgende subparagraaf zien of hiervan in de praktijk gebruik wordt gemaakt.

De bestaande praktijk

De opsporing van verdachten ex. art. 416/417 komt in de praktijk tot stand als bijproduct van de opheldering van diefstallen en inbraken. Helingdelicten komen dus pas ter kennis van de politie als er namen van helers genoemd of gevonden zijn in een of ander recherche-onderzoek. Het ophelderingspercentage is dan ook bijna 100%: in 1984 werden er van de 7872 gevallen van heling of schuldheling ter kennis van de politie 7836 opgehelderd.

In 1985 werden 7037 gevallen van heling (art. 416-417 bis Wetboek van Strafrecht) door de politie geregistreerd en 813520 gevallen van diefstal art. 310, 311 en 312 Wetboek van Strafrecht) dit is een verhouding van 1:116. In 1975 was die verhouding 1:88 en in 1965 1:55.

Ook al is het aantal geregistreerde helingzaken sterk toegenomen, relatief is die groei duidelijk

achtergebleven bij de toename van die van diefstal. Dit heeft ongetwijfeld meer te maken met prioriteiten en werkdruk bij de politie dan met werkelijke ontwikkelingen. Heling is een delict zonder directe slachtoffers; er wordt geen aangifte van gedaan. De politie kan daarom zelf beslissen of helers worden aangepakt of niet. (49)

Voor wat betreft aangiften en schuldigverklaringen op grond van de GRUTHOK-artikelen zijn geen cijfers voorhanden.

Onderzoek bij verschillende politiekorpsen (8, 15) heeft uitgewezen dat er in de praktijk van de GRUTHOK-controle weinig terecht komt. Als reden wordt meestal opgegeven dat er geen tijd voor is, wat in feite betekent dat de prioriteit laag is. De achtergrond hiervan is waarschijnlijk dat de GRUTHOK-controle als een te tijdrovende en te beperkte methode wordt gezien om heling te bestrijden. Niettemin toont een recente evaluatie van een helingbestrijdingsproject te Apeldoorn dat de methode van opkoperscontrole effectief kan zijn mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan zoals tactvolle benadering van de handelaren en regelmatige controle door steeds dezelfde rechercheur. (30)

Hoe kan de helingbestrijding verbeterd worden?

Naast de algemene aanbeveling van een betere samenwerking tussen politie, justitie en bestuur heeft de reeds genoemde Werkgroep Helingbestrijding een aantal voorstellen tot wijziging van de verouderde wetgeving gedaan:

- in artikel 416 (en 417 bis) Wetboek van Strafrecht het begrip winstbejag te schrappen daar het bewijsproblemen oplevert; alsmede het strafmaximum te verhogen op grond waarvan dan in geval van recidive voorlopige hechtenis kan worden toegepast;
- de helingshandelingen van artikel 417 Wetboek van Strafrecht uit te breiden tot alle in artikel 416 Wetboek van Strafrecht genoemde handelingen (naast kopen en verbergen ook aandacht voor vervoeren en verkopen);
- de opsomming van gruthokkers in artikel 437 Wetboek van Strafrecht te moderniseren (zie pag. 40) en de begrippen opkopen en opkoper zoals omschreven in artikel 90 bis Wetboek van Strafrecht te wijzigen;
- artikel 437 Wetboek van Strafrecht zodanig te wijzigen dat er naast de verplichting van het houden van een inkoopregister (verkrijgingshandelingen) ook de verplichting komt van het bijhouden van een verkoopregister (overdrachtshandelingen);

- de bevoegdheden tot inbeslagneming en binnentreden voor de lagere opsporingsambtenaar te verruimen. (29)

Naast de bepleite intensivering van de samenwerking tussen politie, justitie en bestuur en de voorstellen tot belangrijke strafwetwijzigingen kunnen ook andere zaken verbeterd worden:

1. Systematisch onderzoek naar opkopers.

Het vinden van opkopers vereist enig zoekwerk. Mogelijke bronnen zijn:

- Kamers van Koophandel: het handelsregister en verleende vestigingsvergunningen.
- Het hoofd van de plaatselijke politie (of aangewezen functionarissen) in verband met de meldingsplicht van opkopers ex. art. 437ter lid 2 Wetboek van Strafrecht.
- College van B&W als een vergunning voor ambulante opkoperij vereist is.
- Advertenties in dag- en weekbladen ("Piet koopt alles").
- De Gouden Gids.
- Tips van collega's (Surveillancedienst, wijk-agenten, CID), opkopers zelf of burgers.
- Deelnemerslijsten van antiekbeurzen, rommelmarkten, automarkten etc.
- Registratie van (mogelijke) helers op basis van de pv's inzake diefstal.

Aan de hand van deze bronnen kan een doorlopend registratiesysteem van te controleren handelaren worden opgezet.

2. Gericht uitvoeren van goederen- en registercontroles.

De belangrijkste aanwijzingen zijn:

- Gericht controleren van de meest verdachte figuren.
- Goederencontrole (in plaats van alleen registercontrole) aan de hand van stuk- en serienummers of registratienummers die in het kader van een merken-actie zijn aangebracht.
- Kennis opbouwen van vaktaal van de branche en van kneepjes om met goederen te knoeien.

De registerplicht wordt in de praktijk dikwijls slecht nageleefd. Het verschaffen – uiteraard tegen betaling – van modelregisters zou een stap vooruit zijn. Bij de registercontrole moet niet alleen op de correcte uitvoering worden gelet, maar ook op namen en goederen die veel in de registers voorkomen.

3. Invoering van gemeentelijke bepalingen inzake helingbestrijding.

Een groot aantal gemeenten maakt geen gebruik van de gedelegeerde bevoegdheid om aanvullende bepalingen met betrekking tot helingbestrijding op te nemen in de algemene politieverordening of vast te leggen in een afzonderlijke verordening (er bestaat een model-verordening van de VNG).

Gemeentebesturen maken ook (nog) onvoldoende gebruik van de mogelijkheid om aan door haar verleende vergunningen voorwaarden te verbinden die mede betrekking hebben op helingactiviteiten. (29)

4. Verkenning van mogelijkheden om de recherche te ontlasten.

Te overwegen is om de surveillancedienst een deel van de controles te laten uitvoeren. Het kan zonder extra kosten tot een efficiëntere helingbestrijding leiden mits goede afspraken worden gemaakt.

5. Tot stand brengen van een centraal informatiepunt voor gestolen goederen.

Deze informatie, nodig voor het opstellen van recherchelijsten, is nu in de praktijk verspreid over verschillende korpsonderdelen. Bovendien wordt een landelijk bevragebaar bestand van ontvreemde goederen node gemist. De toegankelijkheid van een dergelijke liefst geautomatiseerde registratie wordt bevorderd door een optimale standaardisatie van de omschrijving van gestolen goederen op de aangifte processen-verbaal.

De gruthokcontrole is ook na verbetering en intensiever gebruik een te beperkt middel in de strijd tegen heling. De werkgroep Helingbestrijding stelt voor een basismodel te ontwikkelen op grond waarvan het lokale helingcircuit in kaart gebracht kan worden. Daarbij dient ook aandacht te worden besteed aan de volgende punten (6 t/m 10). (29)

6. In het recherche-onderzoek naar diefstallen systematisch aandacht schenken aan opsporing van helers.

7. Onderzoek naar helers buiten de sfeer van opkopers.

Er zijn kroegen waar gestolen goederen net zo snel van de hand gaan als glazen bier. Daarnaast kunnen die handelen in nieuwe artikelen, ook gestolen goederen (nl. uit bedrijven) in hun voorraad hebben.

8. Opsporen van plaatsen waar gestolen goederen worden opgeslagen.

Een handige heler bewaart de hete waren niet in zijn eigen bedrijfsruimte. Hij huurt ergens een garage of een loods of laat het een nachtje in een ongebruikte vrachtwagen.

De surveillancedienst zou hier een nuttige functie kunnen vervullen.

9. Inschakelen van middenstandsorganisaties.

Deze organisaties zouden bijvoorbeeld de registerplicht onder hun leden bekend(er) kunnen maken. In het 'Vestigingsbesluit kleinhandel in gebruikte en ongeregelde goederen 1958' en het 'Vestigingsbesluit algemeen ambulante handel 1962' is ten aanzien hiervan een aantal eisen gesteld.

10. Het bevorderen van het merken (met postcode en huisnummer) en registreren van diefstalgevoelige goederen.

Dit maakt het (naast een aantal andere voordelen) makkelijker om aan te tonen dat goederen van diefstal afkomstig zijn.

Wat kan de bijdrage van VM zijn?

De preventie-coördinator zou de volgende taken kunnen vervullen:

- Stimuleren en ondersteunen door overleg met recherchechefs en korpsleiding. In dit overleg zou hij de punten 5 en 10 uit de voorafgaande subparagraaf kunnen meenemen.

- Meedenken bij de invulling van helingbestrijding en de evaluatie van de gevolgde methoden. In dit verband kunnen de punten 6 t/m 10 uit de voorafgaande subparagraaf aan de orde komen.
- Coördineren tussen korps en gemeente, bijvoorbeeld met het oog op de invoering van een bruikbare gemeentelijke helingverordening.

Een functionaris van het RBVM kan een aantal van de bovengenoemde functies vervullen en daarnaast een regionaal coördinerende rol spelen door:

- Bevordering van invoering van op elkaar afgestemde gemeentelijke helingverordeningen.
- Het opzetten van een regionaal (geautomatiseerd) registratiesysteem van gestolen goederen.

Gestolen goederen worden immers vaak naar andere plaatsen getransporteerd om verkocht te worden. Een regionaal informatiesysteem doorkruist de bovenregionale activiteiten niet, maar is wel een stap in de goede richting.

Inleiding

De bedoeling van deze paragraaf is om de lezer te laten leren van een aantal ervaringen die in de praktijk zijn opgedaan.

Van de ons bekende projecten bespreken we er acht, die in de jaren 1979-1986 zijn uitgevoerd, c.q. opgezet.

Bij de selectie van de projecten hebben we de volgende criteria gehanteerd:

- Zijn er leerzame ervaringen opgedaan?
- Heeft VM bij planning en uitvoering een rol gespeeld?
- Heeft er een evaluatie plaatsgevonden?

De eerste vier voorbeelden (Den Haag, Waddinxveen, Reeuwijk en Zoeterwoude) zijn voornamelijk gericht op de bevordering van O.B.E.-maatregelen, waarop tot nu toe in de praktijk het accent heeft gelegen.

Het vijfde voorbeeld (Nijmegen) is zeer interessant, omdat daarbij een geïntegreerde aanpak werd gehanteerd, waarbij een speciaal inbraakteam in een buurt een aantal strategieën tegelijk aanpakte.

Bij het zesde voorbeeld (Zeeland) gaat het eveneens om een geïntegreerde aanpak, waarbij de stappenmethode (zie hoofdstuk Projectplanning) zeer strak wordt gevolgd.

Het zevende voorbeeld (Gelderland-midden) betreft een project-opzet voor helingbestrijding, die momenteel in een aantal korpsen/districten wordt toegepast.

Het laatste voorbeeld (Noord-Holland zuid/west) is een typisch voorlichtingsproject en ligt in het verlengde van het project te Waddinxveen. Het is echter uitgebreider en veel grondiger geëvalueerd.

RP Den Haag

In het RP-district Den Haag was persoonlijke advisering op het gebied van O.B.E.-maatregelen in 1979 en 1980 een vast onderdeel van het takenpakket van de AVM (7). Hij werd ingeschakeld als collega's te maken kregen met een adviesaanvraag die voor hen te uitgebreid of te ingewikkeld was.

Toen hij begon met zijn adviezen werd de AVM overspoeld met aanvragen; daarbij kostte een advies gemiddeld vier à vijf manuren. Door een en ander ontstond er voor aanvragers een wachttijd van twee maanden. De gemiddelde tijdsbesteding werd teruggedrongen naar 1 à 2 uur per advies door:

- eerst telefonisch te peilen of een persoonlijk advies noodzakelijk was; zo niet, dan werd een brochure toegestuurd met een briefje erbij dat eventueel ook een persoonlijk advies kon worden ingewonnen;

- persoonlijke adviezen zoveel mogelijk ter plekke af te handelen in plaats van het toesturen van een achteraf opgemaakt schriftelijk advies;
- gebruik te maken van een standaardformulier voor risico-analyse en voor het advies; dit werd in een latere fase gegoten in de vorm van een "diagnose-checklist", met behulp waarvan in samenspraak met de klant een analyse van de zwakke punten van het pand gemaakt kon worden.

In 1980 werd een schriftelijke enquête gehouden om na te gaan of de adviezen waren opgevolgd. Aan alle woningen, bedrijven, openbare gebouwen en scholen waar een advies was verstrekt, werd een enquêteformulier toegestuurd. Van de geënquêteerden stuurde 65% het formulier ingevuld terug. Daarvan gaf 65% op het advies geheel opgevolgd te hebben, 20% gedeeltelijk en 15% geheel niet.

Het valt te verwachten, dat het beeld bij de non-respons groep van 35% minder positief was. In ieder geval kunnen we stellen dat 55% (= 85% van 65%) de adviezen geheel of gedeeltelijk had opgevolgd.

Tenslotte moet worden opgemerkt dat – ondanks een efficiënte procedure – het verstrekken van adviezen veel tijd kan kosten. Dit probleem kan worden opgelost door ook andere politiefunctionarissen (surveillanten) in te schakelen bij het geven van adviezen. Zo is onder andere in het project in Zoetermeer en bij de rijkspolitie te Roermond een trainingsprogramma over inbraakpreventie voor functionarissen van verschillende landgroepen georganiseerd. Na de training waren deze functionarissen in staat zelfstandig adviezen te geven.

Waddinxveen

Dit project vond plaats in het jaar 1982 (11). Het werd uitgevoerd door drie groepsleden met ondersteuning van de AVM van het district Den Haag.

Eerst werd de ontwikkeling van het totaal aantal inbraken in de jaren 1977-1981 onderzocht. Voor de sector woningen werd een meer gedetailleerde analyse gemaakt, waaruit naar voren kwam dat de inbraken over de gehele gemeente verspreid waren, en dat de slachtoffers in de meeste gevallen weinig aandacht besteed hadden aan het hang- en sluitwerk.

Naar aanleiding van de analyse werden de volgende doelen vastgesteld:

1. De inwoners van Waddinxveen ertoe bewegen om het inbraakrisico te verminderen door:
 - het hang- en sluitwerk van de woning te verbeteren;
 - deel te nemen aan een "vakantie-project".
2. Gericht toezicht uitoefenen tijdens de vakantieperiode.
3. Politiemensen misdaadbevorderende situaties leren herkennen.
4. Druk uitoefenen op besturen van woningbouwverenigingen en gemeentefunctionarissen, met het oog op de verbetering van hang- en sluitwerk in resp. bestaande en nieuw te bouwen woningen.

De inwoners van de gemeente werden tijdens een "actie inbraakpreventie" op twee manieren benaderd:

- Via een algemene voorlichtingscampagne door middel van stukjes in een plaatselijk weekblad. In deze stukjes werden de onderzoeksresultaten weergegeven, er kwamen praktische tips in voor en er werd verwezen naar een uitgebreide folder die bij het bureau te verkrijgen was. Daarnaast werd de mogelijkheid van persoonlijke advisering geboden.
- Bij een voorlichtingsstand op een braderie met de bedoeling om ook persoonlijk contact te krijgen.

In het laatste krantestukje werd een vakantiecontrolekaart opgenomen; deze werden ook uitgereikt op de braderie. Het controlekaartje kon aan het bureau worden ingeleverd. Die gelegenheid werd benut om enkele praktische tips te geven.

De controlekaartjes werden vervolgens verdeeld onder de medewerkers aan het project, die de woning minstens één maal controleerden. Bij tekortkomingen werd contact opgenomen met de sleutelhouder. Het controlekaartje werd in de bus gegooid, nadat het was ingevuld met een beoordeling van een aantal controlepunten en met een enquêteformulier eraan bevestigd.

Uiteindelijk kwamen er 343 controlekaartjes binnen (op een totaal van 7060 woningen in de gemeente). Van de daaraan bevestigde enquêteformulieren kwamen er 251 (ca. 75%) terug. Daaruit bleek dat:

- 95% opgaf de vakantietips geheel (70%) of gedeeltelijk (25%) te hebben uitgevoerd;
- ca. 90% tevreden was met de actie als geheel;
- 58% opgaf naar aanleiding van de "actie inbraakpreventie" de woning "beter" of "gedeeltelijk" beveiligd te hebben.

We moeten ons wel realiseren dat hier waarschijnlijk sprake was van een van tevoren al goed gemotiveerde groep. Deze mensen hadden immers de moeite genomen een controlekaartje op te sturen en de enquête in te vullen. Afgezien van de deelname aan het vakantieproject werd de actie inbraakpreventie niet geëvalueerd. Het is onduidelijk of de actie buiten de beperkte groep deelnemers aan het vakantieproject is aangeslagen. Wel werd er in 1982 een lichte daling van het aantal inbraken in woningen geconstateerd (landelijk was er in dat jaar een stijging).

De benaderde besturen van woningbouwverenigingen en gemeentefunctionarissen konden bij gebrek aan financiën geen concrete toezeggingen doen.

Reeuwijk

Dit project kwam van de grond nadat een groepsrechercheur contact had opgenomen met de ambtenaar VM in verband met de aanstaande bouw van een nieuwe woonwijk (1). Zij gingen na welke preventiemogelijkheden er in het nieuwbouwplan aanwezig waren. Dit plan bleek in de fase tussen definitief ontwerp en conceptbestek te verkeren. Het omvatte ruim honderd eengezinswoningen (premiekoop) neergezet in kleine blokken met woonerven, tuinen, groenvoorziening en als bijzonderheid de aanwezigheid van veel waterwegen en een haventje midden in de wijk.

De groepsrechercheur en de ambtenaar Voorcoming Misdrijven spraken zowel deskundigen als de eigenaar-bewoners.

Eerst werd de bouwcoördinator van de gemeente benaderd. Via hem werd contact gelegd met de architect. Men slaagde erin de architect te overtuigen van het nut van inbraakpreventie en er werd gesproken over concrete mogelijkheden wat betreft de inrichting van de wijk en bouwkundige verbeteringen aan de woningen.

De stedenbouwkundige inrichting van de nieuwe woonwijk bleek 'toevalligerwijs' te stroken met het preventiebelang daar men redelijke eisen had gesteld ten aanzien van bezonning en gebruik van openbare ruimtes. Brede paden langs (achterkanten van) de woonhuizen zorgden voor overzichtelijkheid. Het conceptbestek van de individuele woningen kwam preventief echter minder goed uit de verf.

De toekomstige eigenaar-bewoners van de wijk werden op een voorlichtingsavond (er liep een inspraakprocedure) warm gemaakt voor verbetering van het hang- en sluitwerk. Na afloop gaven de bewoners te kennen de post hang- en sluitwerk te willen verhogen.

In overleg met de architect werd deze post van het bestek concreet ingevuld. De belangrijkste punten in het gewijzigde (en bindende) bestek waren:

- zwaardere hang- en sluitwerk;
- glaslatten aan de binnenzijde;
- vervangen van een aantal openslaande ramen door ventilatie-openingen.

Bij de Directie Provinciale Volkshuisvesting werd daarop - in verband met subsidies - door de ambtenaar Voorkoming Misdrijven toestemming gevraagd en verkregen voor verhoging van deze post.

Vervolgens werd de aannemer benaderd, die aanvankelijk slecht geïnformeerd bleek over de gewenste materialen. Bij het begin van de bouw bleek tijdens een controle van de ambtenaar Voorkoming Misdrijven dat niet het voorgeschreven hang- en sluitwerk was aangeschaft. Met een beroep op het aangepaste en bindende bestek werd dit door hem rechtgezet. De lokale leverancier van hang- en sluitwerk bestelde de voorgeschreven materialen waarna deze alsnog werden bevestigd.

In een latere fase werd de ambtenaar VM ook betrokken bij het ontwerp-verlichtingsplan. Op zijn aandrang werden daarin - in overleg met het energiebedrijf - enkele wijzigingen aangebracht. Dit droeg bij aan meer openbare verlichting.

Ruim twee jaar na de oplevering van het project bleek dat er in de nieuwbouwwijk nog geen enkele inbraak was geconstateerd. Daarbij moet wel worden aangetekend dat in de hele gemeente de inbraakcijfers scherp daalden. Het project is een goed voorbeeld van preventie in een vroeg stadium, door middel van:

- het toetsen van de mate van overzichtelijkheid in de stedenbouwkundige inrichting van de nieuw te bouwen wijk (ontwerpfase);
- het verbeteren van het verlichtingsplan zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht (ontwerpfase);
- het verzwaren/verstevigen van het hang- en sluitwerk aan de woningen (bestekfase).

Criminaliteitspreventie in de bouw is op dit moment nog niet 'iets gewoons'. Dit is een van de redenen dat een preventieobject als in Reeuwijk relatief veel tijd van de betrokken politiemensen vergt. Dat het project toch te behappen viel, was mede te danken aan het feit dat men met een beperkte doelgroep van eigenaar-bewoners te maken had, die niet alleen de kosten maar ook de baten (verminderde kans op inbraak) van de preventieve maatregelen hadden. Van opdrachtgevers die alleen maar de kosten dragen (bijvoorbeeld aannemers) is een minder positieve houding te verwachten.

Voor meer praktijkvoorbeelden op het terrein van gebouwde omgeving en criminaliteit verwijzen we naar de publikatie 'Gebouwde Omgeving en Criminaliteit' van het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven.

Zoeterwoude (47)

Dit project was er op gericht het treffen van O.B.E.-maatregelen door bedrijven (op het industrieterrein Rijndijk) te bevorderen. Diverse sleutelhouderadressen van de bedrijven bleken namelijk niet meer te kloppen en bovendien had de politie last van een groot aantal valse alarmeringen, veroorzaakt door onjuist gebruik van de installatie door het personeel.

Met het oog op deze situatie werden de volgende doelstellingen vastgesteld:

- Het 'up to date' brengen van het sleutelhoudersbestand bij de meldkamer van de rijks-politie te Leiderdorp.
- Verbetering relatie politie-bedrijfsmedewerkers.
- Politiemensen leren voorlichting te geven over beveiligingsmaatregelen.

De **voorbereidingsfase** bestond uit de volgende onderdelen:

- Het inventariseren van de bedrijven op het industrieterrein, waarbij per bedrijf wordt aangegeven of er een sleutelhouder bij de meldkamer geregistreerd staat.
- Het verzamelen van gegevens over het aantal inbraken en valse alarmeringen.
- Het maken van een werkplan.
- Het geven van voorlichting (door de RATP van het RBVM) over het nemen van O.B.E.-maatregelen aan het voltallig personeel van de post Zoeterwoude.

De **uitvoeringsfase** startte in april 1984. In de periode tot eind juni werden 55 bedrijven door het personeel van de post Zoeterwoude (steeds in koppels van twee man) bezocht. De resterende 40 bedrijven werden in de maanden september tot en met december bezocht. Tijdens zo'n bezoek voerde men allereerst een gesprek met de bedrijfsleiding, waarbij het sleutelhoudersbestand en de mogelijke organisatorische preventiemaatregelen (mede met het oog op voorkoming van valse alarmeringen) werden besproken. Daarna volgde een rondleiding door het bedrijf waarbij de mogelijke bouwkundige maatregelen (verbetering hang- en sluitwerk) aan de orde kwamen. Gedurende het project werd meerdere malen door het personeel tussentijds geëvalueerd. Hieruit bleek ondermeer dat de contacten met de bedrijfsleidingen over het algemeen zeer goed waren, hetgeen de motivatie bij het personeel hoog hield. De bezoeken namen in totaal 180 manuren in beslag (exclusief reistijd).

Voor de **evaluatie** van het project werden verschillende informatiebronnen gehanteerd:

- Een nachtelijke nacontrole van de bedrijven (februari 1985).
- Een enquête onder de bedrijven.
- Mutaties betreffende misdaadbevorderende factoren.
- Registratie van meldingen onbekende daders en bekende daders.
- Nagesprek met het personeel van de post Zoeterwoude.

Uit deze bronnen konden ten aanzien van de doelstellingen de volgende conclusies worden getrokken:

1. Het gehele sleutelhoudersbestand van de meldkamer bleek na de actie up to date. Een wachtmeester van de post Zoeterwoude neemt in samenwerking met de Dienst Gemeentewerken nieuw gevestigde bedrijven in het bestand op.
2. Zowel het personeel van de groep als de bedrijfsleidingen zijn van mening dat de relatie tussen politie en bedrijven verbeterd is.
3. Het politiepersoneel was van mening dat zij veel van het project hadden geleerd over het geven van voorlichting over inbraakpreventie. Tevens gaven de bedrijfsleidingen te kennen dat de politiemensen goed waren ingeschoten op de materie en een goed advies konden geven.
4. De laatste doelstelling valt uiteen in twee onderdelen.
Allereerst moet worden nagegaan of de bedrijven inderdaad betere beveiligingsmaatregelen hebben getroffen. Zowel de nachtelijke controle als de enquête en het overzicht van de mutaties wijzen er op dat dit inderdaad het geval is.
De hamvraag is tenslotte of dit nu geresulteerd heeft in een vermindering van het slachtofferschap. Ook dit is het geval. In de periode van acht maanden voor de start van het project (het eerste bezoek aan een bedrijf) zijn er 16 inbraken, 3 pogingen tot inbraak en 5 diefstallen c.q. insluipingen gepleegd. Slechts 1 insluiping werd op heterdaad betrapt. In een even lange periode na het project bleek dit gedaald tot 7 inbraken, 3 pogingen en 4 diefstallen c.q. insluipingen. Bovendien werden een inbraak en twee diefstallen op heterdaad ontdekt.

Nijmegen

Na voorbereidend onderzoek werd de wijk met het hoogste inbraakrisico uitgekozen voor een projectmatige aanpak (27). Voor deze wijk (2000 woningen) functioneerde van november 1984 t/m juni 1985 een korpsbreed inbraakteam, waarin vaste plaatsen voor medewerkers van de recherche- en surveillancedienst waren ingeruimd, terwijl andere korpsgeledingen beurtelings participeerden. De invulling van deze plaatsen was wisselend, met uitzondering van de projectleider, de projectcoördinator en twee brigadiers voor de leiding van de uitvoering. Daarnaast waren de ambtenaar VM en de wijkagent permanent in het team opgenomen. Doelstellingen waren:

- projectmatige aanpak van inbraakpreventie, -repressie en helingbestrijding in de uitgekozen wijk;
- taakverbreding en roulatie binnen het team.

De **preventieve** activiteiten waren:

- Voorlichting aan de bevolking door het organiseren van voorlichtingsavonden. Op deze avonden, die uitstekend bezocht werden, gaf de ambtenaar VM samen met de wijkagent (en veelal enkele andere teamleden) voorlichting over organisatorische maatregelen, technopreventie en de gewenste samenwerking tussen politie en buurtbewoners en buurtbewoners onderling binnen de projectmatige aanpak.
- Preventieve surveillance, door medewerkers van het team in wisselende samenstelling. De wisselende samenstelling van het surveillance-team voorkwam dat de teamleden na verloop van tijd over een gebrek aan "echt politiewerk" gingen klagen. Bij opname van de gegevens van een inbraak werd door de surveillanten aan het slachtoffer en burens preventievoorlichting gegeven.

Ook de **repressieve** activiteiten (het opnemen van aangiftes, het opsporingsonderzoek en het aanhouden, verhoren en voorgeleiden van verdachten) werden door het team uitgevoerd. De **helingbestrijding** werd op verschillende fronten aangepakt:

- opsporen en registreren van alle opkopers;
- GRUTHOK-controles;
- verhoren van inbraak- en diefstalverdachten richten op het verkrijgen van informatie over helers.

Dit alles werd administratief ondersteund door het opzetten van een geautomatiseerd informatiesysteem met betrekking tot helers, processen-verbaal en gestolen goederen.

Daarnaast werden de activiteiten van het team permanent onder de aandacht gebracht van het hele korps, van de Nijmeegse bevolking in het algemeen en van de buurtbewoners in het bijzonder.*

Na twee maanden werd een daling van het aantal inbraken met 20 à 30% gesignaleerd zonder verplaatsingseffect naar naburige wijken. Ook het ophelderingspercentage was gestegen. Daarnaast werd een scherpe toename van het aantal geregistreerde gevallen van heling geconstateerd.

Uit een begeleidend onderzoek van de Nijmeegse universiteit bleek een grote tevredenheid van buurtbewoners met de gehanteerde aanpak. Van de ondervraagde niet-buurtbewoners gaf twee derde te kennen een dergelijke aanpak ook voor de eigen buurt te wensen.

Voorts blijkt dat de voorlichtingsavonden effect hebben gehad:

- 56,7% van de aanwezigen treft maatregelen na de voorlichtingsavond; hiervan heeft meer dan de helft technische maatregelen genomen.
- Ruim 40% van de aanwezigen vond de technische adviezen te kostbaar.
- 65,9% van de aanwezigen voelt zich na de voorlichtingsavond veiliger in zijn buurt omdat men zelf oplettender is geworden; ruim 53% van de aanwezigen voelt zich veiliger in zijn buurt omdat de buurtgenoten oplettender zijn geworden. Dit hoeft niet te betekenen dat de resterende 34,1% zich onveiliger is gaan voelen omdat de vraagstelling alleen op een verbeterd veiligheidsgevoel gericht was.

De aanwezigen op de voorlichtingsavonden waren vooral mensen ouder dan 36, mensen met een relatief laag opleidingsniveau en zij die al actief waren op het gebied van inbraakpreventie. Dit laatste is een niet onbelangrijk gegeven. De vraag is: "Waarom komen de mensen die nog niet veel aan preventie doen in mindere mate dan mensen die daar al wel veel aan doen". Het zou nuttig zijn als aan deze vraag in toekomstige projecten aandacht wordt besteed.

Voorts verdient het aanbeveling om toekomstige voorlichtingsavonden via de media nog meer bekendheid te geven en vaker te houden, liefst op verschillende tijdstippen. Het bleek immers dat:

- 23,3% van de afwezigen niet op de hoogte waren van deze avond;
- 40,5% van de afwezigen verhinderd waren;
- slechts een klein percentage van de afwezigen niet geïnteresseerd was.

Zeeland

Het project in Zeeland is nog strakker (volgens project- en netwerkplanningsmethode), en breder (meer verschillende maatregelen) opgezet dan het project in Nijmegen. Men wil in Terneuzen en West-Zeeuws Vlaanderen het sterk gestegen aantal gekwalificeerde diefstallen in woningen en bedrijven aan banden leggen.

Om dit te bereiken hebben het RBVM, de gemeentepolitie en de rijkspolitie een preventieproject opgezet. In dit project is een belangrijke plaats toegekend aan voorbereidend onderzoek. Voor het projectgebied, bestaande uit de gemeenten Terneuzen (gemeentepolitie), Breskens, Oostburg en Sluis (rijkspolitie, groep West Zeeuws Vlaanderen) is met behulp van de aangiftes over het jaar 1984 een inventarisatie van de inbraakproblematiek gemaakt (31). Op basis van deze inventarisatie zijn de doelstellingen en doelgroepen bepaald en de (mogelijke) preventieve maatregelen aangegeven (32). In Terneuzen zal het project zich richten op bewoners van flats, etagewoningen en doorsnee eengezinswoningen.

In grote lijnen samengevat komen de doelstellingen hier neer op:

- Bevorderen van (preventieve) surveillance-techniek en -tactiek.
- Verbeteren van informatieverzameling over gepleegde inbraken, opdat preventie, repressie en hulpverlening beter ter hand genomen kunnen worden (onder andere daderpreventie).
- Het laten treffen van OBE-maatregelen door bewoners en het vergroten van de sociale controle.
- Het toepassen van betere bouwkundige maatregelen door aannemers.

* Dit leidde tot allerlei positieve neveneffecten. Zo zijn er in de loop van het project vaste voorlichtingsuurtjes ingeroosterd van de ambtenaar VM aan medewerkers van de surveillancedienst (ook niet-leden van het team), zodat zij ook buiten de project-wijk bij inbraakaangifte voorlichting geven.

- Het laten treffen van OBE-maatregelen door bewoners en het vergroten van de sociale controle.
- Het toepassen van betere bouwkundige maatregelen door aannemers.
- Het laten treffen van maatregelen op het terrein van daderpreventie en recidivepreventie door het Zeeuws Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs en opvangcentra voor drugsgebruikers.
- Het zoveel mogelijk inschakelen van intermediaire kaders om de bovengenoemde subdoelstellingen te realiseren; het betreft hier ondermeer de gemeente, de woningbouwverenigingen en reisorganisaties (voor OBE-maatregelen in vakantietijd).
- samenwerking met het O.M. met het oog op een snelle vervolging van daders.

Wij geven het projectplan beknopt weer. Er worden drie fasen onderscheiden, naast permanente begeleiding en ondersteuning door lokale en regionale VM-functionarissen, het O.M. en de pers. Voor alle fasen moet van tevoren een "deadline" worden vastgesteld.

In de **voorbereidende fase** wordt een werkgroep samengesteld die het projectplan toetst aan de lokale situatie. Daarbij wordt de (lokale) stand van zaken met betrekking tot helingbestrijding geïnventariseerd: het wat, wie, hoe en waarom van tot nu toe ondernomen activiteiten.

In de **organisatorische fase** worden achter-eenvolgens ter hand genomen:

- inschatting van de benodigde mankracht;
- interne voorlichting;
- opzetten van de administratieve (geautomatiseerde) ondersteuning, bestaande uit stamkaarten, controlekaarten en rapportageformulieren;
- keuze van de bij het merken te hanteren hulpmiddelen;
- inroostering van de controles; een planbord voor het overzicht van gehouden controles;
- externe voorlichting.

Bij de **uitvoering** gaat het om de volgende activiteiten:

- het volgens rooster uitvoeren van regelmatige en onregelmatige controles bij opkopers (als controleplaatsen worden genoemd: (rommel)markten, veilingen, openbare verkopen en autohandelaren);
- opkopers opsporen door advertenties bij te houden en in verhoren van "stelers" door te vragen naar helers;
- tussentijdse rapportage volgens het bovengenoemde wie, wat, hoe en waarom-schema;
- terugbezorging van opgespoorde goederen door het houden van kijkdagen.

Het regiobureau neemt de volgende **ondersteunende** activiteiten op zich:

- het maken van een persmap;
- het verzorgen van het benodigde foldermateriaal;
- het verschaffen van de voor het merken benodigde hulpmiddelen.

Regio Noord-Holland zuid/west

De sterke stijging van het aantal diefstallen uit woningen in deze regio tussen 1982 en 1984 vormde de aanleiding tot het opzetten van een grootschalige voorlichtingscampagne over inbraakpreventie. Uiteindelijk doel was de slachtofferkans van woninginbraak te verkleinen. (33,34)

Bij deze opsomming valt vooral de doelstelling ten aanzien van daderpreventie op; in een inbraakproject is dit nog niet eerder voorgekomen. In de gemeenten Breskens, Oostburg en Sluis zal het project zich richten op eigenaars of beheerders van winkels, bedrijven en/of magazijnen. Afgezien van daderpreventie streeft men hier dezelfde subdoelstellingen na. Ten aanzien van de laatste doelstelling kan worden opgemerkt dat hier tendele andere intermediaire kaders geactiveerd moeten worden: Kamer van Koophandel, bedrijfsverenigingen en winkeliersverenigingen. Om inzicht te krijgen in de mate waarin de doelgroepen in de verschillende gemeenten reeds OBE-maatregelen hebben getroffen zijn in 1986 door surveillanten op vier avonden inspecties uitgevoerd. Tevens zijn tijdens deze controles door de Technische Recherche van het rijkspolitiedistrict Middelburg dia's gemaakt van misdaadbevorderende situaties, die voor voorlichtingsdoeleinden gebruikt kunnen gaan worden. Het project verkeert inmiddels in de uitvoerende fase en zal na verloop van tijd worden geëvalueerd.

Regio Gelderland-midden

Het regionaal bureau Gelderland-midden bracht in januari 1985 een standaard-projectplan helingbestrijding uit (8). Dit is inmiddels goedgekeurd door de politiechefs en in verschillende korpsen en groepen is reeds met de uitvoering gestart.

In het projectplan wordt voorzien in de volgende activiteiten:

- het propageren van het registreren en merken door burgers;
- voorlichting aan opkopers over de aanstaande politie-activiteiten, gekoppeld aan het verschaffen van registers;
- GRUTHOK-controles, bestaande uit registercontroles en gecombineerde register-goederencontroles;

Na goedkeuring van het voorstel door de korpschefs in februari 1985 en het verkrijgen van financiële ondersteuning van het LBVM stelde het RBVM een definitief werkplan op. In de periode mei-december 1985 -en vooral voor de zomervakantie en in het najaar- werden de volgende maatregelen genomen:

- persbericht bij de start (begin mei);
- pagina-grote tekst met informatie en een prijsvraag over inbraakpreventie in twee regionaal verspreide huis-aan-huis bladen (eind mei);
- het beschikbaar stellen van folders, brochures en registratiekaarten over inbraakpreventie (verkrijgbaar op de politiebureau's en uitgezet op drukbezochte plaatsen zoals kantoren van ANWB, VVV, PTT, gemeente, beurzen, braderiën en dergelijke);
- via de plaatselijke media is de bevolking gestimuleerd om bij onraad de politie te bellen;
- medio oktober 1985 is in de huis-aan-huis bladen een open brief geplaatst waarin het publiek opgeroepen werd preventieve maatregelen te nemen;
- eind november/begin december 1985 is in de twee huis-aan-huisbladen tot driemaal toe een advertentie over het merken van goederen en een telkens ander artikel over inbraakpreventie geplaatst;
- rond de jaarwisseling (eind '85) werd ten slotte in deze bladen een advertentie geplaatst in de vorm van een oudejaarswens.

Voorts is in het werkplan met nadruk gewezen op de noodzaak om binnen de betrokken korpsen aan de volgende zaken bijzondere aandacht te schenken:

- interne voorlichting;
- het zoveel mogelijk ingaan op aanvragen of zelf aanschrijven van groepen of verenigingen om informatie te verschaffen over inbraakpreventie (RBVM had conceptbrief hiervoor al klaar);
- uitvoeren van gerichte inbraaksurveillance;
- helingbestrijding;
- slachtoffers van strafbare feiten (33).

Toen het project in 1986 werd geëvalueerd, is gekeken naar de houding en bijdrage van de pers, politie en publiek. Hier volgen de belangrijkste bevindingen.

Naast de (betaalde) advertenties is in de pers regelmatig nadere aandacht aan het project besteed. Dit was vooraf ook de verwachting: de betaalde campagne moest een stroom 'free-publicity' op gang brengen. Het blijkt evenwel moeilijk de pers voor langere tijd geïnteresseerd te houden. (34)

Via een enquête heeft het RBVM getracht een beeld te krijgen van de uitgevoerde maatregelen door de betrokken politiekorpsen. Hieruit bleek dat niet alle korpsen en groepen aan het project hebben deelgenomen. Bovendien hebben diverse deelnemende korpsen de voorgestelde maatregelen niet maximaal uitgevoerd. Het RBVM concludeert dat er geen sprake is geweest van een onvoorwaardelijke medewerking en volledige inzet van de betrokken politiemensen.

Het effect van de voorlichtingscampagne op het publiek is gemeten via een schriftelijke enquête onder een steekproef uit de regio Noord-Holland Zuid West en onder een controlegroep uit een andere regio. Het ging hierbij om de volgende onderzoeksvragen:

1. heeft de campagne de mensen bereikt?
2. heeft de campagne de mensen beïnvloed?
3. hebben de mensen maatregelen tegen inbraak getroffen?
4. wordt de slachtofferkans door de campagne verminderd?

Uit de enquête komen de volgende resultaten naar voren:

Bereik

Bijna 58% van de respondenten is bekend met het feit dat de politie een voorlichtingscampagne heeft georganiseerd over inbraakpreventie. Interessant is te weten in welke mate campagne-onderdelen zijn opgemerkt. (35)

	Regio, n= 173 %
folder inbraakpreventie	49
artikelen in dagbladen	37
advertenties over het merken	36
open brief	9
aanbod voorlichtings- bijeenkomst, wijk, etc.	4
grote advertentie met puzzel	2

De folder scoort het hoogst.

De advertentie met puzzel is bijna niet opgemerkt, de advertentie over het merken heeft daarentegen wel een redelijk bereik. Hier speelt de factor tijd een rol. De grote advertentie met puzzel is ruim een half jaar voordat de enquête gehouden is in de kranten verschenen. De advertenties over het merken van goederen zijn aan het eind van de campagne -vlak voor de enquête werd gehouden - gepubliceerd. Deze laatste liggen nog vers in het geheugen. Dit vormt een plausibele verklaring voor het verschil in antwoordpercentages tussen beide soorten advertenties.

De campagne geniet de meeste bekendheid bij de groep respondenten met de volgende gemeenschappelijke kenmerken:

- zij hebben een middelbare- of hogere opleiding gevolgd;
- zij behoren wat betreft hun leeftijd tot de middengroepen;
- zij maken deel uit van een huishouden dat uit twee of meer personen bestaat.

Beïnvloeding

Met de vraag of het project mensen heeft beïnvloed, wordt enerzijds gedoeld op de mate waarin men bewust geworden is van het inbraakrisico, anderzijds op de mate waarin men van plan is maatregelen te nemen. Het blijkt dat de bewustwording van de kans op inbraak niet door de campagne is toegenomen, maar door verhalen in de buurt en door kranten-artikelen. Indirect werkt de campagne door in de redactionele artikelen van de plaatselijke kranten, waarin aandacht is geschonken aan inbraakpreventie.

De bereidheid om maatregelen te treffen is in directe zin positief beïnvloed:

- De respondenten uit de campagneregio hebben meer gebruik gemaakt van informatie over preventie (folders afgehaald, etc.) dan de respondenten in de controleregio.
- De respondenten uit de campagneregio zeggen vaker te zullen gaan merken. In de campagneregio is men echter niet sterker geneigd tot het aanbrengen van extra hang- en sluitwerk. Veel respondenten (bijna 50%) zijn van mening dat de verhuurders van woningen zorg moeten dragen voor degelijk hang- en sluitwerk.

Maatregelen nemen

Meer dan de helft van de respondenten in de campagneregio heeft de afgelopen tijd maatregelen tegen inbraak genomen. Met name organisatorische maatregelen blijken door de invloed van de campagne vaker te worden toegepast.

Concreet betreft het de volgende zaken:

- a. het sluiten van de buitendeur;
- b. 's-nachts op slot doen van de buitendeur;
- c. het sluiten van ramen;
- d. het laten branden van lichten;
- e. burens oogje in het zeil laten houden;
- f. bewoonde indruk wekken van het huis.

Bij bouwkundige preventieve maatregelen wordt geen invloed van de campagne geconstateerd.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat de positieve effecten van dit soort campagnes vooral maatregelen betreffen, die met relatief weinig moeite en kosten getroffen kunnen worden.

Slachtofferkans

Vermindering van de kans op inbraak is het uiteindelijk doel van de voorlichtingscampagne. Bij gebrek aan periodieke metingen rond deze campagne kan slechts een bescheiden oordeel gegeven worden over de vermindering van de slachtofferkans.

Er is weliswaar in 1985 een (lichte) daling van het aantal inbraken opgetreden, maar deze daling heeft niet in alle gemeenten in de regio plaatsgevonden. Het is niet zondermeer duidelijk dat de daling van het aantal inbraken aan de campagne kan worden toegeschreven. Er kunnen immers ook andere factoren tot deze daling hebben geleid.

Het is zo dat in de meest actieve gemeenten -waar naast de campagne een aantal preventieve activiteiten zijn ontplooid- de daling het sterkst is. In die zin is er zeker wel sprake van een indirect positief effect: de campagne bleek voor sommige korpsen een belangrijke stimulans om andere preventie-activiteiten te gaan uitvoeren.

In de paragrafen 7 en 8 hebben we stilgestaan bij de strategieën waarmee men de preventie van inbraak aan kan pakken.

In paragraaf 9 hebben we vervolgens een aantal voorbeelden van preventie-projecten behandeld.

In deze tiende paragraaf gaan we in meer algemene zin in op de opzet en organisatie van inbraakprojecten.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

1. het opzetten van een project;
2. de (mogelijke) betrokkenen bij het project;
3. de rol van de ambtenaar Voorkoming Misdrijven als preventie coördinator binnen het korps.

Ook bij een inbraakproject is het natuurlijk zinvol om via de stappenmethode* te werk te gaan. Vaak zijn er meerdere personen en instellingen bij betrokken en juist dan is het van belang dat er bij deze betrokkenen geen misverstanden bestaan over de doelstellingen, de taakverdeling, de planningen in de tijd, etc. We zetten daarom de verschillende stappen nog even kort op een rij.

Fase A: het opzetten van een project

1. Het luisteren en/of opsporen van signalen

Aangezien bij inbraak over het algemeen sprake is van een hoog aangifte-percentage kan een goede registratie van processen-verbaal gebruikt worden als een graadmeter van de inbraakproblematiek in een gemeente. Daarbij verdient het in een grotere gemeente aanbeveling om per wijk (of een andere geschikte gebiedseenheid) te registreren hoeveel inbraken er worden aangegeven.

Met een dergelijke registratie bestaat bovendien de mogelijkheid om in te spelen op signalen die uit de gemeente zelf komen; als er uit een bepaald gebied klachten komen over de toename van inbraken kan via de registratie van processen-verbaal worden nagegaan of deze klachten ook in overeenstemming zijn met de ontwikkeling die uit de cijfers naar voren komt.

2. Oriëntatie

In de oriëntatiefase zal -als de signalen niet op 'harde cijfers' berusten- vaak eerst moeten worden nagegaan in hoeverre er werkelijk sprake is van een probleem. Daarnaast is het van belang om een globaal beeld te krijgen van de spreiding van de inbraken en de mogelijke participanten aan een inbraakproject.

In paragraaf 5 is deze stap terug te vinden bij onderzoek dat als doel heeft te bepalen of er sprake is van een probleem en na te gaan of er voldoende bereidheid is om mee te werken aan een project.

3. Het maken van een matrix

Een matrix kan dienen om de informatie die u reeds bezit te ordenen en om na te gaan welke relevante informatie nog ontbreekt. Vanzelfsprekend is het altijd van belang om een dergelijke stap te nemen: of nu eerst nader onderzoek wordt gedaan of dat er direct met het bedenken van preventieve maatregelen wordt begonnen.

4. Het bepalen van doelen

We wezen al op het feit dat bij inbraakprojecten verschillende personen en instanties betrokkenen kunnen zijn. Daardoor kunnen er ook verschillende belangen in het spel zijn. Als dat het geval is, is het van extra groot belang dat er door het opstellen van heldere en slechts voor één uitleg vatbare doelen voor gezorgd wordt dat 'alle neuzen dezelfde richting uitwijzen'.

* Voor meer informatie: zie de hoofdstukken Project- en Netwerkplanning en Marketing.

Bovendien moeten de doelen te evalueren zijn. Dat betekent dat met het doel zo concreet mogelijk wordt aangegeven wat men wil bereiken, bijvoorbeeld een daling van het aantal inbraken met 10%.

Het kan verstandig zijn om op dit moment met enkele intern betrokkenen overleg te hebben over deze doelen. Zit u nog op het goede spoor? Zijn de nu geformuleerde doelen wel haalbaar? Kortom: een eerste check.

5. **Het maken van een voorlopig (net)werkplan**

Hierbij geldt hetzelfde als bij stap 4: een goed werkplan is van zeer groot belang als verschillende personen en instellingen een bijdrage moeten leveren. Het gaat er hier om dat omschreven wordt WAT er moet gebeuren en WIE WANNEER iets moet doen. Ook moet duidelijk zijn of er al dan niet nader onderzoek moet worden gedaan. Als dat het geval is moet eveneens duidelijk zijn wat er onderzocht gaat worden en wie dat gaat doen.

6. **Het bepalen van de randvoorwaarden**

Natuurlijk moet duidelijk zijn hoeveel tijd en geld er voor een project beschikbaar is. Toch is dit, vooral als er meerdere instanties bij een project betrokken zijn, niet zo eenvoudig. Men krijgt dan immers te maken met de vraag wie welke taken uit gaat voeren en welke instanties het project gaan financieren. Datzelfde geldt voor de vraag of er ook voldoende mensen zijn die een bijdrage kunnen leveren.

Fase B: Onderzoek

1. **Het beantwoorden van inhoudelijke vragen**

Als de matrix uit stap 3 (van fase A) nog onvoldoende houvast biedt om een project te starten, is het doen van onderzoek geboden. In paragraaf 5 zijn we reeds ingegaan op de verschillende onderzoeksvragen en methoden.

2. **Het beantwoorden van organisatorische vragen**

Deze stap is er op gericht na te gaan wie welke maatregelen wanneer kan gaan uitvoeren. Indien het gaat om een project waar de politie de belangrijkste rol speelt (hetgeen bij inbraakprojecten over het algemeen het geval is), is dit in hoofdzaak een taak voor de preventie-coördinator.

Fase C: Maatregelen

1. **Het maken van een definitief (net)werkplan**

Op basis van fase B kan nu definitief worden vastgelegd wie wat wanneer doet. Bij een project waarbij meerdere instanties betrokken zijn, is het voor de ambtenaar Voorkoming Misdrijven vooral van belang in de gaten te houden in welke mate de activiteiten van de politie afhankelijk zijn van activiteiten van andere instellingen en omgekeerd. Bijvoorbeeld: wat zijn de consequenties voor de politie als de redacteur van het lokale weekblad er niet in slaagt tijdig een artikel over het project te publiceren?

2. **Het uitvoeren van de maatregelen**

Men merkt nu vanzelf in hoeverre de voorgaande stappen al dan niet goed doorlopen zijn.

Fase D: Evaluatie

Het belang van een goede evaluatie zal duidelijk zijn. In paragraaf 5 zijn daar reeds een aantal opmerkingen over gemaakt.*

* Ook in het hoofdstuk Evaluatie is meer informatie over dit onderwerp te vinden.

Bij de behandeling van de belangrijkste preventie-strategieën in de paragrafen 7 en 8 is een aantal instanties die bij projecten betrokken kunnen worden al de revue gepasseerd. In schema 3 hebben we per preventie-strategie de mogelijke betrokkenen op een rijtje gezet.

Hierbij merken we op dat de opsomming van instanties waarmee samengewerkt kan worden niet uitputtend is. Bovendien zullen bepaalde instanties in de ene plaats wel en in de andere plaats niet bestaan.

Schema 3: Preventie-strategieën en betrokken instanties/personen en instellingen

Strategie	Direct betrokkenen	Mogelijk/op de achtergrond betrokkenen
Voorlichting over O.B.E.-maatregelen (aan particulieren)	– Lokale media – Woningbouwverenigingen – Verenigingen van eigenaren – Huurdersverenigingen – Verzekeringsmaatschappijen – Buurtverenigingen – Surveillancedienst	– Afdeling Voorlichting gemeente – Technische specialisten/beveiligingsbedrijven
Individuele advisering	– Technische specialisten/beveiligingsbedrijven – Surveillancedienst	– Woningbouwverenigingen – Verenigingen van eigenaren – Huurdersverenigingen – Buurtverenigingen – Recherche
Beïnvloeding bouwproces	– Dienst Volkshuisvesting (gemeente) – Bouw en Woning Toezicht (gemeente) – Dienst Ruimtelijke Ordening (gemeente) – Dienst Openbare Werken (gemeente) – Opdrachtgevers – Architectenbureaus – Aannemers – Uitvoerders – (Toekomstige) bewoners – Woningbouwverenigingen	– Provinciale organisaties (bijvoorbeeld Directie Provinciale Volkshuisvesting)
Buurtpreventie	Zie het Raamwerk voor Buurtpreventie	
Preventieve Surveillance	– Surveillance-dienst	– Recherche – Openbaar Ministerie
Helingbestrijding	– Recherche	– Surveillancedienst – Gemeente, afdeling Algemene Zaken – Openbaar Ministerie – Middenstandorganisaties

Als we kijken naar de rol van de preventie-coördinator bij inbraakpreventie* binnen het politiekorps, dan is die anders naar gelang het leidinggevenden, middenkader en uitvoerend niveau betreft.

Leidinggevenden

Ten aanzien van de korpsleiding zal de preventie-coördinator vooral moeten wijzen op de positieve resultaten die met inbraakpreventie kunnen worden geboekt;

- Vermindering van het aantal inbraken, hetgeen tevens een verlichting geeft bij de verwerking van de processen-verbaal inzake inbraak.
- Vermindering van onveiligheidsgevoelens bij de bevolking.
- Verbetering in de relatie tussen politie en publiek.

Daartegenover staat dan dat de korpsleiding een preventieve aanpak moet ondersteunen. Dat kan neerkomen op:

- Het vrij maken van tijd in de dienstroosters voor preventieve surveillance.
- Het vrijmaken van tijd voor helingbestrijding.
- Het geven van goedkeuring voor het verstrekken van eenvoudige preventie-adviezen door surveillanten, wijkagenten en rechercheurs. Veelal zal hier interne voorlichting voor deze politie-functionarissen over inbraak-preventie aan vooraf moeten gaan. Dit kan gekoppeld worden aan interne voorlichting over het signaleren van inbraakbevorderende situaties.
- Het voeren van extern overleg als bepaalde inbraakbevorderende situaties ondanks aandringen van u of andere politiefunctionarissen niet ongedaan worden gemaakt. Als bijvoorbeeld de verlichting in een wijk niet wordt verbeterd, zal het wellicht helpen als de korpsleiding enige druk op het gemeentelijk energiebedrijf uitoefent.
- Het voeren van overleg met hoofden van gemeentelijke diensten, directies van woningbouwbedrijven, etc. over het inbouwen van inbraakpreventie in het bouwproces. Dit overleg door leidinggevenden kan noodzakelijk zijn om voor de preventie-coördinator de wegen naar verschillende instanties die bij het bouwproces betrokken zijn te openen.

Het middenkader

Ook op dit niveau zal de preventie-coördinator de verschillende mogelijkheden (en het belang daarvan) van inbraak-preventie moeten 'verkoppen' naar de verschillende dienstonderdelen. Bovendien zal hij ervoor moeten zorgen dat de activiteiten van de verschillende dienstonderdelen goed op elkaar afgestemd worden. Naar de verschillende dienstonderdelen toe kunnen afhankelijk van het project de volgende vragen een rol spelen.

Vraag

● Registratiedienst (bijvoorbeeld chef herkenningdienst):

- Een goede systematische registratie van aangiften inzake inbraak, zodat het mogelijk is/wordt om gerichte informatie te geven over ondermeer spreiding van inbraken, tijdstippen waarop inbraken gepleegd worden en de gebruikte modus operandi.
- In het kader van helingbestrijding is het van belang dat er op basis van de aangiften van inbraak een centraal informatiepunt voor gestolen goederen tot stand komt. Bij dat informatiepunt moet in ieder geval worden geregistreerd:
 - Naam en adres van het slachtoffer
 - Aard van het gestolen goed
 - Postcode en huisnummer (indien het gestolen goed gemerkt is)
 - Bijzondere kenmerken van het gestolen goed

Het gegevensbestand dient in ieder geval zo te zijn ingericht dat wanneer verdachte goederen worden aangetroffen snel kan worden nagegaan of de betreffende goederen in het bestand voorkomen. Er dient dus een hoofdonderscheid te worden gemaakt naar de aard van de gestolen goederen (zie ook tabel 9): als er een televisie wordt aangetroffen dan kan dus gelijk in de rubriek "televisies" worden gezocht.

- Adjudanten en groepsbrigadiers of opperwachtmeesters van de uniformdienst:
 - Het laten uitvoeren van gerichte surveillance op basis van de gegevens van de registratiedienst.
 - Het laten geven van eenvoudige preventie-adviezen tijdens de surveillance.
 - Het laten signaleren en zo mogelijk wegnemen van inbraak-bevorderende situaties tijdens de surveillance.

* Hierbij laten we buurtpreventie buiten beschouwing.

- Het doorgeven van informatie over inbraak bevorderende situaties aan relevante interne betrokkenen (bijvoorbeeld de preventie-coördinator zelf of leidinggevendenden) en externe betrokkenen (bijvoorbeeld gemeentelijke diensten en woningbouwverenigingen). Overigens is het natuurlijk ook mogelijk dat de preventie-coördinator zelf informatie vanuit de surveillancedienst doorgeeft aan relevante externe betrokkenen.
- Het laten meewerken aan activiteiten in het kader van helingbestrijding; bijvoorbeeld Gruthok-controles en opsporing van opslagplaatsen van gestolen goederen en lokaties waar gestolen goederen worden verhandeld.

● Chefs recherche

- Er voor zorgen dat bij de aangiftes van inbraak de gegevens worden opgenomen die voor een systematische registratie en voor het centrale informatiepunt van gestolen goederen van belang zijn (zie onder chefs registratiedienst).
- Het laten geven van eenvoudige preventieadviezen door rechercheurs aan slachtoffers van inbraak.
- Verlening van medewerking aan helingbestrijding: systematisch onderzoek naar opkopers, gericht uitvoeren van goederen- en registercontroles, bij onderzoek naar diefstallen en inbraak aandacht schenken aan opsporing van helers en opslagplaatsen van gestolen goederen.

Aanbod

Ook hier moet u een aanbod kunnen stellen tegenover de van de verschillende diensten gevraagde inspanningen. Dit aanbod aan het middenkader kan er als volgt uitzien:

● Chefs registratiedienst:

- Ondersteuning bij de ontwikkeling van een registratiesysteem dat niet alleen voor repressieve maar ook voor preventieve doeleinden bruikbaar is. U kunt zich bijvoorbeeld nuttig maken door de wensen van de verschillende korpsonderdelen te inventariseren en op basis daarvan in overleg met de chef Herkenningsdienst een registratiesysteem ontwikkelen.
- Een goed gebruik van de geregistreerde gegevens. Als het goed is wordt er beleid gemaakt op basis van de registraties. Resultaten moeten uiteraard teruggemeld worden aan de chefs, zodat men weet dat men niet voor niets zit te registreren.

● Chefs surveillancedienst en algemene dienst:

- Het aanleveren van gegevens, waarop de (preventieve) surveillance afgestemd kan worden.
- Een andere werkwijze (signalering, gerichte surveillance, contacten met het publiek door het geven van adviezen) kan de ploeg stimuleren.
- Duidelijke aandacht voor inbraakpreventie oogst waardering bij het publiek (vermindering onveiligheidsgevoelens).
- Vanzelfsprekend is ook hier weer van belang dat de resultaten van de activiteiten worden teruggemeld of het nu gaat om gerichte surveillance, het geven van adviezen of activiteiten in het kader van helingbestrijding. Daarbij staat natuurlijk de vraag of het aantal inbraken daalt centraal.
- Een meer algemeen aanbod dat u kunt doen, is dat u tracht nodeloze alarmeringen die de surveillancedienst veel tijd kunnen kosten en ergernis bezorgen via advisering aan bedrijven en scholen zoveel mogelijk te beperken.

● Chefs recherche:

- Het zorgvuldig opnemen van aangiftes en het verstrekken van preventieadviezen aan slachtoffers, zal een positieve invloed hebben op de relatie tussen de recherche en inbraakslachtoffers.
- In het kader van helingbestrijding kan de preventie-coördinator verschillende ondersteunende activiteiten ondernemen:
 - Het opzetten van een informatiepunt over gestolen goederen
 - Het voeren van overleg met de gemeente over het afstemmen van APV-verordeningen op de helingbestrijding
 - Het betrekken van middenstandorganisaties bij helingbestrijding

Algemeen:

Naar alle betrokken diensten kan de preventie-coördinator er op wijzen dat hij een coördinerende functie vervult en de onderlinge informatie-uitwisseling (niet alleen intern maar ook met externe organisaties) kan bevorderen. In beeldspraak: de preventie-coördinator is de smeermolie van de inbraakpreventie machine.

Het uitvoerend niveau

Vraag

- **Surveillanten:**
 - Het kunnen geven van eenvoudige preventieadviezen over inbraak aan particulieren dan wel daarvoor verwijzen naar de preventie-coördinator.
 - Het signaleren en zo mogelijk laten verhelpen van inbraak-bevorderende situaties.
 - Het doorgeven van tijdens de surveillance verzamelde gegevens aan het middenkader of de preventie-coördinator.
 - Het uitvoeren van activiteiten in het kader van helingbestrijding: Gruthok-controles, opsporen van opslagplaatsen van gestolen goederen en lokaties waar gestolen goederen worden verhandeld.
- **Rechercheurs:**
 - Eenvoudige preventieve tips aan slachtoffers van inbraak kunnen geven.
 - Het zorgvuldig opnemen van aangiften inzake inbraak.
 - Het uitvoeren van activiteiten in het kader van helingbestrijding.

Aanbod

- **Surveillanten en rechercheurs**
 - Het aanleveren van hulpmiddelen in de vorm van voorlichtingsbrochures over inbraakpreventie.
 - Het verzorgen van trainingen (interne voorlichting) in het herkennen van inbraak bevorderende situaties en het geven van eenvoudige preventieadviezen.
 - Er voor zorgen dat er met de gesignaleerde inbraak bevorderende situaties (die niet direct verholpen kunnen worden; bijvoorbeeld slechte verlichting) ook daadwerkelijk iets wordt gedaan.
 - Meer en positiever contact met burgers, scholen en bedrijven: men oogst waardering.
 - Men leert de wijk/het surveillancegebied beter kennen: men leert met een 'gelegenheids-bril' naar de omgeving te kijken.
 - Meer samenwerking tussen afdelingen, met name tussen surveillancedienst, recherche en registratiedienst.

Algemeen

Het meedoen aan activiteiten in het kader van inbraakpreventie vereist van alle betrokken geledingen en functionarissen vaak een veranderde opstelling in het werk. Er moet overleg gepleegd en samengewerkt worden (terwijl men soms eerst lekker z'n eigen gang kon gaan) en traditioneel gegroeide rollen en routines moeten doorbroken worden.

Of nog algemener: verandering (in wat voor vorm ook) kan weerstanden oproepen.

Dit betekent dat u er soms flink aan zult moeten trekken om de gewenste veranderingen te bewerkstelligen. Van groot belang is dat hij daarbij in woord en daad (beschikbaar maken van menskracht/middelen) gesteund wordt door de korpsleiding en het middenkader. Als er binnen het korps of district nog onvoldoende draagvlak is, zal er voorafgaand aan het inbraakproject eerst een stuk interne voorlichting verzorgd moeten worden.

Maar ook als het draagvlak er is, zal de ambtenaar Voorkoming Misdrijven vaak een langdurig en vasthoudend 'verkoop-beleid' moeten hantieren. Van groot belang bij deze 'verkoop' is, dat hij tegenover de gestelde eisen steeds een aanbod stelt en dat hij ervoor zorgt dat geboekte resultaten (al is het alleen maar een positief krantenbericht) zo snel mogelijk worden teruggemeld aan de betrokkenen.

In het hoofdstuk Voorlichting van de Werkmap is te vinden hoe deze interne voorlichting inhoud en vorm kan worden gegeven.

Interne voorlichting

In feite is bij alle strategieën interne voorlichting noodzakelijk. Immers, om uw project tot een succes te kunnen maken heeft u zeker de medewerking en instemming van uw collega's nodig. Het hangt helemaal af van de concrete uitwerking van de strategieën op welke manier en aan wie die voorlichting moet plaatsvinden. Daarvoor verwijzen we naar het hoofdstuk Voorlichting, paragraaf 5.

Voorlichting over het merken van goederen

Voor het geven van voorlichting over het merken, staan via de regiobureaus een aantal specifieke hulpmiddelen ter beschikking:

- De film (16 mm) of de videoband "Werken met merken" (13 minuten).
De film is bedoeld om eventuele vooroordelen bij politiefunctionarissen omtrent het merken weg te nemen. In de film krijgen zowel publiek als politie de gelegenheid om over hun ervaringen met merken te vertellen.

- De folder "Werken met merken".
Hierin komt de praktische uitvoering van een merken-project aan de orde: de manier waarop het merkteken moet worden aangebracht, de consequenties voor het opsporingswerk, de centrale plaats die de aangifte inneemt enz. De folder sluit aan op de film "Werken met merken", omdat vele vragen die na het zien van de film zullen opkomen, in de folder worden beantwoord. Overigens is de folder ook los van de film te gebruiken. De film komt het best tot zijn recht als na de vertoning over de inhoud kan worden nagesprekt. Denk bijvoorbeeld aan een nagesprek over de consequenties van de invoering van het merken in de eigen lokale situatie. Het is aan te bevelen dat u zich van tevoren rekenschap geeft welke die consequenties zouden kunnen zijn. Daarom is het wellicht raadzaam de film eerst te vertonen en te bespreken met de leiding van het korps of district. Zorg ook dat een aantal hulpmiddelen die bij het merken gebruikt worden, aanwezig zijn: de graveerpen met de stalen punt, de pen met onuitwisbare inkt en de UV-pen.

Voorlichting aan publiek

We behandelen eerst de hulpmiddelen die voorhanden zijn: audiovisuele middelen, drukwerk en expositiemateriaal. Daarna gaan we in op een voorlichtingsmethodiek: het houden van lezingen op voorlichtingsbijeenkomsten.

Audiovisuele middelen

Wij beperken ons tot de film- en diaserieën die bij elk regiobureau VM ter beschikking staan. Bij de regiobureaus zijn ook film- en diaprojectoren met toebehoren (scherm e.d.) voorhanden. Bij de diaserieën hoort een cassettebandje. Beschikbaar zijn:

- Diaserie "Inbraakpreventie woonhuizen" (ca. 15 minuten).
De diaserie behandelt een inbraak in een gemiddelde woning. Aan de hand van de ervaringen van de bewoners passeren organisatorische en bouwkundige maatregelen de revue. De diaserie kan zowel zonder nadere uitleg, als ter ondersteuning van bijvoorbeeld een lezing worden gebruikt.
- Diaserie inbraakpreventie bedrijven (ca. 15 minuten).
De diaserie geeft een globaal idee over O.B.E.-maatregelen en is als inleiding te gebruiken.

- Film: Open Huis (ca. 28 minuten).
Aan de hand van het dagschema van een inbreker krijgen vooral organisatorische maatregelen aandacht. Deze film is goed te gebruiken bij lezingen. Zie verder de handleiding bij deze film.

Drukwerk

Via de regiobureaus VM zijn de volgende folders en brochures beschikbaar:

- De brochure "Over inbraak in woningen en wat u er tegen kunt doen" (formaat A-4).
Hierin staat gedetailleerde informatie over de organisatorische en bouwkundige maatregelen. Electronische maatregelen komen heel summier aan de orde. In de brochure is de algemene registratiekaart meegeniet. Deze brochure is bedoeld voor diegenen die al erg geïnteresseerd zijn; de brochure kan heel goed na een lezing worden uitgereikt.
- De brochure "Voorkom inbraak in uw woning" (formaat A-5).
Omdat de hierboven genoemde brochure te duur is om in heel grote aantallen uit te geven, is deze kleinere en dus goedkopere brochure gemaakt.

Deze brochure gaat uitgebreid in op de organisatorische maatregelen (ook hier is de registratiekaart meegeniet) en verwijst voor de bouwkundige maatregelen naar de grote brochure.

Hij kan worden uitgereikt op tentoonstellingen, e.d.

- De folder "32 vakantietips".
Dit is een folder over organisatorische maatregelen bij langdurige afwezigheid.
- Registratiekaarten.
 - Algemene registratiekaart.
Op deze kaart kan men zijn waardevolle eigendommen omschrijven om daarmee goede informatie te hebben voor het doen van aangifte. De kaart kan bij alle mogelijke gelegenheden worden uitgereikt. Zoals hierboven al is aangegeven is deze kaart meegenomen in de beide brochures. De registratiekaart is ook los uit te geven.
 - Registratiekaart Bijzondere Bezittingen.
Hierop kan men een goede omschrijving geven van antieke voorwerpen, schilderijen en sieraden.
- De folder "Merk wat je hebt".
Deze folder gaat in op het hoe en waarom van actief registreren (het aanbrengen van postcode en huisnummer op waardevolle goederen).
De inhoud van deze folder is geheel weergegeven in de beide hiervoor beschreven brochures over Inbraakpreventie. Er zijn misschien situaties waarin u toch apart informatie over het merken wilt geven. Dan kunt u deze folder hanteren.
N.B. Actieve registratie heeft nogal wat consequenties voor de politie. Voordat deze folder aan het publiek wordt uitgereikt, moet er eerst een stuk interne voorlichting plaatsvinden.
- De brochure 'Inbraak op scholen: een effectief preventieplan'
Deze brochure is bestemd voor diegenen van een school die verantwoordelijk zijn voor het (laten) treffen van preventieve maatregelen; bijvoorbeeld schoolbesturen, afdeling Onderwijs van de gemeente, schoolhoofden en conciërges.
De brochure behandelt de aandachtspunten die in een preventieplan aan de orde moeten komen.
- Affiche 'Wij zijn op vakantie'
Dit affiche kan gebruikt worden bij 'vakantieprojecten', waarbij het publiek wordt opgeroepen om aan de politie te melden dat men met vakantie is.

- De brochure "Inbraak in bedrijven. Een effectief preventieplan".

Deze brochure is in voorbereiding en zal medio '88 ter beschikking komen.

De doelgroep voor deze brochure zijn de 'midden- en kleinbedrijven'. De opzet is gelijk aan die van de brochure "Inbraak in scholen".

Het TBBS, Technisch Bureau ter Bevordering van Schadepreventie, geeft ook een aantal technische informatiebladen uit. Deze behandelen hang- en sluitwerk, beglazing, verlichting en elektronische beveiliging. Deze informatiebulletins zijn tegen betaling verkrijgbaar bij het TBBS, Eemnesserweg 56, 3740 AK Baarn (telefoon 02154-16441).

Expositiematerialen

De regionale bureaus VM beschikken over een aantal expositiematerialen. Allereerst is er de panelenset met flanelwanden waarop foto's, affiches, maar ook sloten e.d. kunnen worden aangebracht.

In de tweede plaats is er de zogenaamde kubus, die bestaat uit vier aan elkaar gekoppelde kozijnen van deuren en ramen. Hierop zijn de meest gangbare voorbeelden van goed hang- en sluitwerk aangebracht.

In de derde plaats is er het 'preventiehuisje'. Dit is een maquette van een woning waarbij met behulp van drukknoppen de inbraakgevoelige plaatsen van een woning gedemonstreerd kunnen worden.

Verder beschikken de regiobureaus over een groot assortiment sloten en aanverwante zaken als sierhekwerk, strekmetaal, slagvast glas e.d. Een complete lijst van het beschikbare materiaal vindt u ook op het regiobureau. Ten slotte kunnen de regiobureaus u informatie verschaffen over het gebruik van de VM-bus, die ook via het regiobureau kan worden aangevraagd.

De lezing

Een lezing voor het publiek kan worden gehouden op een voorlichtingsbijeenkomst. Overweeg om deze bijeenkomst te houden samen met de wijkagent, of eventueel andere collega's. Iedereen kan dan een stukje van de lezing voor zijn rekening nemen: de wijkagent bijvoorbeeld de gedeeltes over samenwerking tussen politie – burgers en burgers onderling.

Bij de voorbereiding van een dergelijke bijeenkomst moet u zich de volgende vragen stellen:

- (als de bijeenkomst op verzoek wordt gehouden) Waarom is de aanvraag gedaan?
- Zijn er (inbraak-)problemen en hoe groot zijn deze?

In wat voor informatie is men geïnteresseerd?

We geven, in telegramstijl, een suggestie voor de opbouw van de lezing:

1. Inleiding.

Gegevens over aantallen inbraken in de betrokken gemeente of wijk, afgezet tegen inbraakcijfers in andere buurten en landelijke cijfers.

Modus operandi (eventueel versimpeld: de professional tegenover de amateur).

Angstgevoelens (de geweldsproblematiek): berusten deze niet op een vertekend beeld van de werkelijkheid?

De taak van de politie en de verantwoordelijkheid van de burger.

Het hoe en waarom van aangifte en melding.

2. Organisatorische maatregelen en de samenwerking van burgers onderling.

Zie hiervoor bijlage 2. Leg de nadruk op de mogelijkheden van sociale controle (afspraken met burens e.d.).

3. Een diaserie of film (zie audiovisuele middelen).

4. Pauze (vergeet de koffie niet!).

5. Registreren, merken en het doen van aangifte.

In het nu volgende technische gedeelte kunt u goed gebruik maken van expositiematerialen.

6. Bouwkundige maatregelen.

Zie hiervoor bijlage 2.

7. Elektronische maatregelen.

Zie bijlage 2. Ga hier niet te diep op in: het gaat hier om dure en gecompliceerde zaken.

Aan het eind biedt u gelegenheid tot vragen. Na afloop kunt u schriftelijk materiaal uitreiken (zie drukwerk). Laat de avond niet te lang duren: meer dan twee uur is niet aan te bevelen.

Inleiding

In paragraaf 6.1 is reeds aangegeven dat een **risico-analyse** altijd de eerste stap moet zijn bij de beveiliging van een object. Op basis van die risico-analyse kan een advies worden uitgebracht, waarin organisatorische, bouwkundige en eventueel ook elektronische maatregelen een afgewogen geheel vormen.

Bij het gebruik van deze bijlage moet het belang van risico-analyse -alsmede de uitgangspunten die in 6.2 behandeld zijn- in het achterhoofd worden gehouden. Bovendien moet u zich realiseren dat de hier besproken maatregelen bedoeld zijn om een drempel op te werpen; volledige veiligheid kan niet worden gegarandeerd.

De bijlage is als volgt opgebouwd:

- In paragraaf 1 komen de OBE-maatregelen voor woningen aan de orde.
- In paragraaf 2 worden de OBE-maatregelen voor bedrijven en scholen behandeld (voor zover deze nog niet in paragraaf 1 behandeld zijn); daarbij wordt onderscheid gemaakt in beveiliging van het gebouw zelf (2.1) en beveiliging van het terrein dat om het gebouw ligt (2.2).
- In paragraaf 3 wordt ingegaan op de functies die verlichting kan hebben bij beveiliging. Ook hierbij wordt een onderscheid gemaakt in woningen enerzijds en bedrijven en scholen anderzijds.
- In de laatste paragrafen wordt dieper ingegaan op twee tamelijk specialistische aspecten van bouwkundige beveiliging: de beveiliging van beglazing (4) en de waardeberging (5).

Tenslotte merken we op dat de informatie die in deze bijlage geboden wordt, in feite niet meer is dan een basispakket OBE-maatregelen. Vooral op elektronische maatregelen wordt slechts zeer beknopt ingegaan. Nadere informatie is te verkrijgen bij het Regionaal Bureau Voorkoming Misdrijven:

- Het Regionaal Bureau Voorkoming Misdrijven kan informatie verschaffen over de verschillende beveiligingsprodukten die verkrijgbaar zijn en over normalisatie op het beveiligingsgebied (NEN 5088/5089 – hang- en sluitwerk; elektronische signaleringsapparatuur en glas).
 - Op het Regionaal Bureau Voorkoming Misdrijven is de reeks "Beveiliging van gebouwen" van de Stichting Bouwresearch (SBR) aanwezig. In deze reeks wordt de beveiliging van verschillende gebouwtypen uitgebreid behandeld. De volgende delen zijn reeds verschenen:
 - . Deel 1: Beveiliging van eengezinswoningen;
 - . Deel 2: Beveiliging van meergezinswoningen;
 - . Deel 3: Beveiliging van winkels;
 - . Deel 4: Beveiliging van kantoren.
 - . Deel 5: Beveiliging van bedrijfsgebouwen en -terreinen;
- Binnenkort zal verschijnen:
- . Deel 6: Beveiliging van scholen.
- Het Regionaal Bureau Voorkoming Misdrijven kan een ondersteunende rol spelen als u te maken krijgt met de specialistische beveiligingsproblematiek van bijvoorbeeld grotere bedrijven (c.q. bedrijven met een hoog inbraakrisico).

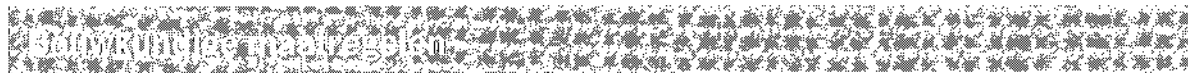
We geven hier een tamelijk dorre opsomming van de verschillende preventieve maatregelen die in woningen getroffen kunnen worden.

In de brochure 'Inbraakbeveiliging woningen' wordt een aantal van deze maatregelen in een voor bewoners smakelijke vorm opgedist.

2.1 Inbraakpreventie maatregelen

- Goed **sleutelbeheer en afsluitdiscipline**:
 - . beperk het aantal in gebruik zijnde sleutels en weet wie die sleutels heeft;
 - . ga er altijd zorgvuldig mee om en laat sleutels niet slingeren;
 - . doe geen labels met naam/adres aan de sleutel(bos);
 - . berg reservesleutels goed op;
 - . berg de sleutels altijd op een vaste plaats op, bij voorkeur in de buurt van het betreffende raam of deur. De sleutel mag niet van buitenaf zichtbaar zijn of na inslaan van de ruit door handreiking te bereiken zijn;
 - . bewaar gegevens over het sleutelsysteem op een beveiligde plaats;
 - . laat geen touwtjes uit de brievenbus hangen waarmee het slot kan worden opengetrokken;
 - . sluit deuren en ramen altijd af;
 - . sluit vooral gedurende de nachtelijke uren de zogenaamde 'bovenlichten', indien er geen speciale inbraakwerende voorzieningen zijn aangebracht die inbraak tijdens het openstaan kunnen voorkomen (zie onder bouwkundige maatregelen);
 - . doe de deuren altijd op het nachtslot, ook al bent u maar even weg;
 - . verwijder altijd de sleutels uit sloten van deuren en ramen na het afsluiten, dit voorkomt dat de sloten na inslaan van de ruit bediend kunnen worden.
- Vermijdt **afwezigheidssignalen**:
 - . geen briefjes op de deur met mededelingen;
 - . geen melkflessen voor de deur of tassen met tijdschriften voor de 'bladenman'.
- Laat in geval van langdurige afwezigheid de woning er 'bewoond' uitzien door bijvoorbeeld de volgende maatregelen:
 - . zorg ervoor dat de brievenbus regelmatig wordt leeggemaakt;
 - . laat bloemen en planten in de vensterbank staan;
 - . laat 's avonds zoveel licht aan dat het lijkt alsof er iemand thuis is (eventueel gordijnen sluiten en licht aan laten). Eén lampje aanlaten zoals veel mensen doen, is niet zinvol. Iedereen ziet dan dat men een lampje liet branden om de indruk te wekken gewoon thuis te zijn. Wel kan worden overwogen om door middel van een schakelklok lampen aan en uit te laten schakelen (zie ook paragraaf 4);
 - . de deuren van ontstopte koelkasten niet van buitenaf zichtbaar open laten staan (in verband met 'luchten');
 - . laat de tuin onderhouden;
 - . voorkom dat gordijnen dagen achtereen gesloten blijven;
 - . geen gietertje voor de planten op een schoon en leeg aanrecht.
- Verhoog de **zichtbaarheid** voor de **omgeving**:
 - . voorkom dat struiken, planten of schuttingen het zicht op belangrijke gevelopeningen ontnemen.
- Vermijdt **opklimmogelijkheden**:
 - . laat geen ladders rondslingeren; leg ze eventueel vast met een ketting en een hangslot;
 - . let op dat vuilcontainers, tuinmeubels of stapels openhaardhout geen opstapje bieden naar hoger gelegen ramen of balkons.
- Voorkom dat **waardevolle spullen** van buitenaf zichtbaar zijn:
 - . hang antieke voorwerpen zoals klokken en schilderijen 'uit het gezichtsveld' van inbrekers;
 - . hetzelfde geldt ook voor TV en audio-apparaat.
- Zorg voor **buitenverlichting**: (zie ook paragraaf 3)
 - . verlicht donkere hoeken waar zich ramen en deuren bevinden, zodat omwonenden/voorbijgangers daar zicht op kunnen hebben;

- handig en goedkoop is natuurlijk het gebruik van energiezuinige lampen en het automatisch uit- en inschakelen door middel van een tijdklok of schemerschakelaar. Deze schakelaars zijn los verkrijgbaar of ingebouwd in het armatuur.
- **Zorg voor een doelmatige berging van waardevolle spullen:**
 - bewaar waardevolle spullen zoals sieraden en waardepapieren nooit bij elkaar op één plaats tenzij ze zich in een inbraakwerende kast (kluis) bevinden;
 - bewaar cheques gescheiden van bank/giropasje;
- huur eventueel een safeloket bij een bankinstelling;
- overweeg de aanschaf van een vloer- of muurkluisje (zie ook paragraaf 5).
- **Merken en registreren:**
 - registreer serienummers en typische kenmerken van waardevolle voorwerpen;
 - breng postcode + huisnummer aan op waardevolle bezittingen
 - maak eventueel gedetailleerde kleurenfoto's of dia's van kostbare voorwerpen.

Bij de bouwkundige maatregelen maken we een hoofdonderscheid naar de beveiligingsmogelijkheden voor de vier verschillende (gevel)openingen: deuren, ramen, lichtkoepels en ventilatioorosters.

Vooraf dienen twee opmerkingen te worden gemaakt:

- Er worden maatregelen besproken die van toepassing zijn bij houten deuren en raamkozijnen. De laatste jaren worden kunststofdeuren en kozijnen echter steeds vaker toegepast, met name bij nieuwbouw en renovatie. De fabrikanten leveren deze deuren en kozijnen vaak compleet met hang- en sluitwerk. Over het algemeen wordt dit uit het buitenland geïmporteerd, zodat een Nederlands keurmerk ontbreekt. Bij Nederlandse produkten komen we het KOMO-keur tegen. Dit is een algemeen keurmerk en zegt nog weinig over de inbraakwerendheid. Over de preventieve kwaliteiten van deze produkten kunt u informatie inwinnen bij het RBVM. Overigens is het aanbrengen van hang- en sluitwerk bij kunststofdeuren en kozijnen moeilijker (risico van beschadiging is veel groter) dan bij deuren en kozijnen van hout het geval is. Het verdient dan ook aanbeveling dat dit door vaklieden gebeurt.
- In deze subparagraaf worden verschillende typen sloten genoemd. De kenmerken en werking van deze sloten wordt bekend verondersteld; informatie hierover is te vinden in de brochure "Overzicht hang- en sluitwerk", die op het RBVM aanwezig is.

Deuren

De maatregelen die hier worden opgesomd hebben betrekking op alle buitendeuren. Eerst wordt een aantal algemene maatregelen

genoemd, vervolgens wordt voor een aantal verschillende typen deuren nagegaan hoe deze beveiligd kunnen worden.

Algemene maatregelen

Kwaliteit constructie

Het kozijn en deurblad moeten voldoende stevig zijn. Een goed slot dat gemonteerd wordt in een te dunne deur of in een deur van zwak materiaal zoals bordkarton is niet erg zinvol (de ketting is niet sterker dan de zwakste schakel).

Een multiplexdeur biedt een goede bescherming. Op zijn minst moeten volhouten deuren worden toegepast en geen 'holle' deuren. Er zijn inbraakwerende deuren, bestaande uit hout met daarin één of meer lagen van metaal. Deze deuren worden vooral toegepast in duurdere appartementen en bedrijven met een hoog inbraakrisico.

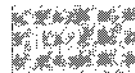
Verstevinging

Deuren kunnen in zijn geheel worden verstevigd door het monteren van een metalen. Daarnaast kunnen deuren en kozijnen met metalen profielen behoorlijk worden versterkt. Zorg er wel voor dat de plaat en deze profielen niet van buitenaf kunnen worden losgeschroefd.

Beglazing (zie ook paragraaf 4)

In de deur voorkomende beglazing dient op doelmatige wijze te worden beschermd:

- indien mogelijk het glas van binnenuit plaatsen waardoor wegnemen van glaslatten van buitenaf onmogelijk is;
- glaslatten vastkitten en eventueel met één-toerschroeven vastzetten;
- siersmeedwerk, traliewerk of slagvaste kunststof aan binnenzijde van de ruit plaatsen.

Zicht- of communicatiemogelijkheid

Bij voordeuren zonder glas er in of er naast zijn er mogelijkheden om toch te zien wie er buiten staat:

- . kierstandhouder;
- . deurspion;
- . eventueel elektronische maatregel: intercom en/of camera.

Deurbalken

Weinig gebruikte deuren kunnen prima worden

beveiligd door het plaatsen van een balk met een draaipunt en één beugel of die rust in twee beugels:

- . naar binnen draaiende deuren: beugels bevestigen op kozijn of aansluitende muren;
- . naar buiten draaiende deuren: beugels bevestigen met slotbouten door-en-door in de deur(en) waarbij de balk het kozijn overlapt;
- . indien nodig maatregelen treffen tegen het uitnemen (van buitenaf) van de balk.

Beveiliging van deuren**Naar binnen draaiende deuren**

- sluitzijde: Een cilinderinsteekslot, of klavierinsteekslot (5 klavieren) met sluitkom en veiligheidsbeslag, eventueel kierstandhouder; ook een meerpuntsvergrendeling of een oplegcilinderslot met bijbehorende inbraakwerende sluitkast komen in aanmerking.
- aanvullend: Eén bijzetslot of een afsluitbare insteekgrendel.
- hangzijde: Dievenklauwen, paumellen of veiligheidsscharnieren plaatsen.

Naar buiten draaiende deuren

- sluitzijde: Een cilinderinsteekslot met sluitkom en veiligheidsbeslag; ook een meerpuntsvergrendeling of een klavierinsteekslot (met tenminste 5 klavieren) met sluitkom komen in aanmerking.
- aanvullend: Een bijzetslot of twee afsluitbare grendels.
- hangzijde: Dievenklauwen, paumellen of veiligheidsscharnieren plaatsen.

Dubbel-openslaande deuren

- . stolpdeur:
- sluitzijde: De meestal toegepaste espagnoletvergrendeling dient afsluitbaar te worden gemaakt met een espagnoletslot of een afsluitbare espagnoletinrichting. De stangen van de espagnolet dienen in sluitpotten te worden gevat.
- aanvullend: Geen maatregelen nodig.
- hangzijde: Dievenklauwen, paumellen of veiligheidsscharnieren plaatsen.
- . steldeur:
- sluitzijde: Hier is één deur de loopdeur en de andere de 'vaste' deur. Beveilig de loopdeur conform de enkele naar buiten draaiende deur. De 'vaste' deur dient te worden voorzien van twee kantschuiven. Zorg er voor dat de deklát goed is bevestigd.
- hangzijde: Dievenklauwen, paumellen of veiligheidsscharnieren plaatsen.

Gedeelde deuren

- sluitzijde: Een cilinderopleg of -insteekslot met bijbehorende inbraakwerende sluitkast respectievelijk sluitkom en veiligheidsbeslag geplaatst in de bovenste deurhelft. In de onderste deurhelft kan worden volstaan met plaatsing van een bijzetslot mits de bovendeur de onderdeur op de deellijn voldoende afsluit.
- aanvullend: Geen maatregelen nodig.
- hangzijde: Dievenklauwen, paumellen of veiligheidsscharnieren plaatsen.

Volglazen deuren

- sluitzijde: Een cilinderslot voor glasdeuren met cilinderrozet en speciale sluitkast of sluitpot.
- aanvullend: Geen mogelijkheden.
- hangzijde: Doorgaans geen mogelijkheden voor verbeteringen.
- algemeen: Denk aan de mogelijkheid van vervanging of toepassing van een tweede deur van metaal zoals een rol- of een schuifhek

Schuifdeuren

- sluitzijde: Een zwenkschootslot met haak, bij voorkeur alleen van binnenuit bedienbaar.
- aanvullend: Twee afsluitbare grendels of patiodeursloten aan boven- en onderzijde van de schuivende deur geplaatst.
- algemeen: De stelschroeven aan de bovenzijde van de schuivende deur moeten zo zijn afgesteld dat uitlichten wordt voorkomen. Als de deur aan de binnenzijde schuift kan deze uitstekend worden beveiligd door plaatsing van een balk in de geleidingsrail achter de schuivende deur. Voorwaarde daarbij is echter dat deze balk afsluitbaar moet zijn teneinde verwijdering vanaf de buitenzijde tegen te gaan. Met aanvullend hang- en sluitwerk kan een afsluitbare kierstand worden gerealiseerd, die 's nachts en bij het verlaten van de woning dicht moet worden gedaan!

Kantel-garagedeuren

- Hierbij zijn twee mogelijkheden voor de afsluiting denkbaar. Afhankelijk van het feit of de garagedeur van buiten afgesloten moet worden of dat deze een inpan-dige doorgang naar de woning heeft.
- Buiten afsluiten:
Gebruik maken van een meerpuntsvergrendeling (2 of 3-punts) en deze voorzien van een cilinderslot met veiligheidsbeslag. Eventuele ingebouwde loopdeuren beveiligen zoals aangegeven bij deuren.
- Binnen afsluiten:
Aanbrengen van twee schuifgrendels die aangrijpen in de beide opstaande kozij-nen of een belemmering maken in het bovenkozijn die verhindert dat de deur kan kantelen.
Blokken van de 'loopwielen' van de kanteldeur door direct daarachter een pen of slot aan te brengen als de deur gesloten is.
De binnendeur tussen garage en woning moet altijd als een buitendeur worden beveiligd.

Ramen

- Bij de beveiliging van ramen dient rekening te worden gehouden met:
- De functie van het raam. Wordt het toch nooit meer geopend, dan kan het worden dichtgeschroefd.
 - De plaats van het raam. Is het makkelijk of moeilijk bereikbaar?
 - Het openen van het raam zelf; de preventieve maatregelen worden onder "beveiliging van ramen" besproken.
 - Het in zijn geheel uitnemen van de ruit; de preventiemaatregelen worden onder 'algemene maatregelen' besproken.
 - Het vernielen van de ruit; de preventieve maatregelen worden in paragraaf 5 (glasbeveiliging) besproken.

Algemene maatregelen

Om uitnemen van de ruit te bemoeilijken in het van belang dat het glas degelijk in de sponning is bevestigd met behulp van bijvoorbeeld een goed hechtende kit. De beste oplossing is natuurlijk het toepassen van binnenbeglazing waarbij de ruit vanaf de binnenzijde wordt aangebracht en dus ook de sponning- of glaslatten aan de binnenzijde zitten.

Beveiliging van ramen

Schuiframen verticaal

- Dit type raam wordt nogal eens aangetroffen in oudere woningen. De sluiting bestaat veelal uit één pen die door het kozijn wordt gestoken en zodoende het opschuiven belemmert.
- sluitzijde: Twee afsluitbare grendels.

Schuiframen horizontaal

- sluitzijde: Afsluitbaar maken met een zwenkschootslot met haak.
 aanvullend: Eén afsluitbare opleggrendel aan boven- of onderzijde van het schuivende raam.
 Plaatsen van een balkje in de geleidingsrail (vergelijk schuifdeuren).

Openslaande ramen

- sluitzijde: Het raamboompje eventueel vervangen door een afsluitbaar exemplaar of door een afsluitbare grendel.
 hangzijde: Dievenklauwen, paumellen of veiligheidsscharnieren plaatsen.

Dubbel-openslaande ramen

Zie dubbel-openslaande deuren

Draai- en tuimelramen

- sluitzijde: Afsluitbaar maken door het plaatsen van één of twee afsluitbare grendels

Valramen

- sluitzijde: Afsluitbaar maken door toepassing van één of twee afsluitbare grendels.
 aanvullend: Plaatsing van een kierstandhouder of de valbeugels doorlopend maken zodat zij niet kunnen worden weggebogen.

Uitzetraampjes (bovenlicht)

- De meest hierop gemonteerde wegdraaibare raamuitzetters zijn beslist onvolgende.
 sluitzijde: Eén of twee afsluitbare grendels aanbrengen.
 aanvullend: Inklimmen verhinderen door het aanbrengen van een stuk siertraliewerk of metalen strip.
 Volglazen bovenlichten zo mogelijk vervangen door een houten exemplaar of een schuifventilatioerooster.
 hangzijde: Dievenklauwen, paumellen of veiligheidsscharnieren plaatsen.

Draai-kiepramen

Het produkt wordt kant-en-klaar aangeboden. Veel draai-kiepramen zijn van Duits fabrikaat en daarom voorzien van Duits hang- en sluitwerk. Het is echter onjuist dan maar te veronderstellen dat het wel goed zit met de inbraakwerendheid. Zijn deze ramen in kunststof uitgevoerd dan is een belangrijk nadeel van deze kunststof elementen dat er nauwelijks mogelijkheden zijn achteraf verbeteringen aan te brengen.

Enkele fabrikanten leveren draai-kiepramen met:

- afsluitbare krukken
- inbraakwerende 'paddestoelvormige' nokken (in plaats van de gebruikelijke korte rolnokken).

Lichtkoepels

Deze kunststof koepels werden meestal met gewone schroeven vastgezet. Tegenwoordig worden ze vaak "ingeplakt". Zo'n koepel kan worden gedemonteerd of worden ingetrapt, waarna de inbreker zich een toegang tot het pand kan verschaffen. De te nemen maatregelen zijn erg afhankelijk van de volgende factoren:

- Wijze van montage van de koepel.
- Het materiaal van de koepel.
- De functie van de koepel. Soms dient een lichtkoepel als ontluchting of zelfs als vluchtluk!
- Het materiaal van het dak: hout of beton.

Let dus op deze factoren bij de advisering!

De volgende maatregelen kunnen in aanmerking komen:

- Montage met ééntoerschroeven.
- Montage met behulp van slotbouten (door-en-door); indien koepels op een kunststof dakopstand zijn geplaatst, kan deze maatregel niet worden toegepast.
- Vervangen van het lichtdoorlatende deel van de koepel door slagvaste kunststof.
- Plaatsing van siersmeedwerk, traliewerken of slagvaste kunststof plaat aan de onderzijde dient altijd worden overwogen. Bij goede bevestiging wordt het dan onmogelijk om in te klimmen.

Ventilatie-roosters

Sommige ventilatie-roosters bieden voldoende ruimte om doorheen te kruipen (slechts één van de zijden van het rooster mag groter zijn dan 15 cm). Dit is vaak het geval in bergingen van meergezinswoningen.

Maatregelen:

- Plaatsen van strekmetal roosters ter afscherming. Er dient wel te worden gedacht aan een doelmatige bevestiging van zo'n rooster.
- Vastlassen van de moeren/bouten van de bevestiging is meestal afdoende. Dit is echter een definitieve oplossing: kan niet meer simpelweg verwijderd worden.

Bij woningen gaat het hier om elektronische inbraak-signaleringsystemen (ook wel alarm-installaties genoemd). Deze systemen mogen nooit los mogen worden gezien van de organisatorische en bouwkundige maatregelen. Het is een onderdeel van een totaal beveiligingsplan en heeft als doel de inbraak of de poging daartoe te signaleren. Het effect van deze systemen is geheel afhankelijk van de opvolging door de politie of de bewakingsdienst. Daarover moeten dus duidelijke afspraken worden gemaakt.

Hoe werkt een dergelijk systeem nu eigenlijk?

In principe werken alle systemen als volgt:

De detector registreert de inbraak of poging door bijvoorbeeld:

- het openen van een deur of raam
- het breken van glas (met een glasbreukmelder)
- het binnenkomen in een ruimte (met ruimtelijk werkende detector *).

Dit registreren van de detector wordt omgezet in een elektrische impuls die naar de centrale van het systeem wordt gevoerd.

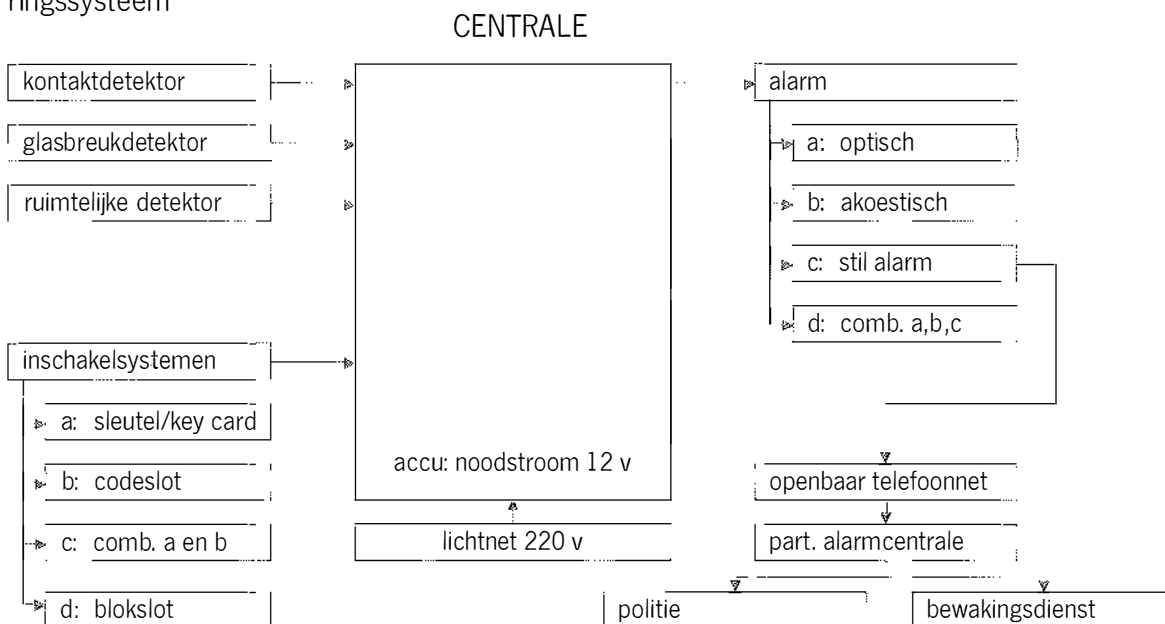
In deze centrale wordt de impuls omgezet in een alarmsignaal.

Een alarmsignaal kan bestaan uit:

- een optisch signaal (flitslicht)
- een akoestisch signaal (sirene)
- een zogenaamd stil alarm (waarbij middels een automatisch telefoonkiesapparaat een particuliere alarmcentrale wordt gebeld)
- een combinatie van die mogelijkheden.

In figuur 1 is dit schematisch weergegeven.

Figuur 1: Werking elektronisch inbraak-signaleringsysteem

* = Ruimtelijk werkende detectoren kunnen afhankelijk van de werking onderverdeeld worden in verschillende types:

- infrarood lichtbundels
- ultra-sonore of radar geluidsgolven
- infraroodbeeld
- een combinatie van bovenstaande mogelijkheden

Het zou te ver voeren om hier gedetailleerd in te gaan op de verschillende vragen (bijvoorbeeld de keuze uit verschillende typen detectoren) die een rol spelen bij het bepalen van de juiste samenstelling (gegeven de specifieke situatie van een bepaalde woning) van een inbraaksignaleringssysteem.

Een zeer belangrijk aspect moet echter wel apart worden genoemd: het minimaliseren van de kans op **odeloos alarm**.

Als belangrijkste oorzaak van nodeloos alarm geldt het maken van fouten bij het in- en uitschakelen. Van de verschillende in- en uitschakelsystemen (zie figuur 1) geeft het blokslot de kleinste kans op fouten bij in- en uitschakelen maar het is tevens de kostbaarste oplossing. Andere oorzaken van nodeloos alarm hebben te maken met het feit dat detectoren geen onderscheid kunnen maken tussen een inbreker en storingsbronnen (bijvoorbeeld: huisdieren of invallend zonlicht).

Het aantal storingsbronnen is legio en het is aan de goede **installateur** om dit soort zaken vooraf in te schatten. Deze installateur is verplicht door de SCB (Stichting Certificering Beveiligingscomponenten) goedgekeurde onderdelen te gebruiken.

Installateurs die in ieder geval aan bepaalde eisen van vakbekwaamheid voldoen zijn

herkenbaar aan het feit dat zij als titel mogen voeren: 'Erkend Uneto elektrotechnisch beveiligingsinstallateur' (veelal wordt hier van REB-installateurs gesproken). Eens per half jaar komen er boekjes uit met daarin een overzicht van erkende REB-installateurs. Deze zijn bij de politie en op het RBVM verkrijgbaar.

Het werken met erkende bedrijven is echter zeker geen 100% garantie voor het vermijden van nodeloze alarmeringen. Eventuele klachten over bedrijven kunnen bij het RBVM worden gemeld.

In Doe-Het-Zelf zaken worden nogal wat alarminstallaties te koop aangeboden. De kwaliteit daarvan wisselt erg. Daarbij komt ook dat het installeren ervan lang niet altijd vakkundig geschiedt, zodat de kans op nodeloze alarmeringen toeneemt. Voor dergelijke installaties worden geen beveiligingsbewijzen afgegeven, zodat verzekeringsmaatschappijen deze niet accepteren.

Tenslotte nog iets over 'burenbel' en 'bejaarden-alarm'.

Tegenwoordig vinden deze systemen steeds meer ingang. Het effect ervan staat of valt met de opvolging. Het is dus beslist noodzakelijk de installaties van dergelijke systemen gepaard te laten gaan met duidelijke afspraken.

Inleiding

Allereerst brengen we nog even in herinnering dat de beveiligingsfilosofie bij bedrijven en scholen duidelijk anders is dan bij woningen (zie paragraaf 6.1).

Evenals bij woningen gaat het er om te voorkomen dat inbrekers binnendringen. Soms kan de risico-analyse uitwijzen dat het voorkomen van binnendringen economisch niet haalbaar is. Dan zullen de preventiemaatregelen er vooral op gericht zijn het meenemen van attractieve buit tegen te gaan.

Zowel voor bedrijven als voor scholen bestaan brochures ("Inbraak op scholen: een effectief preventieplan" en "Inbraak in bedrijven: een effectief preventieplan"), waarin op voor de doelgroep begrijpelijke wijze wordt uitgelegd wat de belangrijkste maatregelen zijn, die zij kunnen treffen.

In 2.2 gaan we in op de OBE-maatregelen die voor de buitenzijde van het gebouw zelf getroffen kunnen worden. De mogelijkheden voor terreinbeveiliging komen in 2.3 aan bod.

Dan wijzen we er nogmaals op dat bij bepaalde specialistische onderwerpen (bijvoorbeeld gebouwbeheer, toegangscontrole, terreinbeveiliging), die voor sommige bedrijven van belang zijn, slechts een tipje van de sluier wordt opgelicht.

Indien u van dergelijke onderwerpen meer wilt weten, dient u contact op te nemen met Regionaal Bureau Voorkoming Misdrijven.

We bespreken hier alleen maatregelen, die een aanvulling vormen op de maatregelen die reeds onder woningen zijn behandeld.

Er wordt daarbij geen stringent onderscheid gemaakt tussen maatregelen voor bedrijven en maatregelen voor scholen. De meeste maatregelen gaan zowel op voor bedrijven als scholen; bepaalde maatregelen (bijvoorbeeld over geldtransporten) zijn vooral van bedrijven van belang.

Organisatorische maatregelen

Sleutelbeheer

Het aanwijzen van een verantwoordelijke, die als taken heeft:

- Opstellen van een sleutelplan waarbij geregeld wordt welke functionaris van een bepaalde ruimte een sleutel krijgt en daarvoor de verantwoording draagt.
- Registratie van welke sleutels bij welke functionarissen in gebruik zijn.
- Bijhouden van het sleutelregistratiesysteem en bijbestellen van sleutels.
- Periodieke controles of alle sleutels nog aanwezig zijn.
- Reservesleutels in een kluis of goede sleutelkast bergen.

Er zijn ook technische maatregelen die een goed sleutelbeheer kunnen vereenvoudigen; bijvoorbeeld het gebruik maken van sleutels met een beschermd profiel (niet of moeilijk te kopiëren) en de toepassing van een sluitplan met een (generaal) hoofdsleutelsysteem.

N.B: Sleutels van kluizen moeten na gebruik worden meegenomen uit het pand zodat een inbreker deze sleutels nooit kan krijgen.

Is er in het pand een bewakingsdienst dan moet die dienst over de sleutels kunnen beschikken.

Het organiseren en uitvoeren van een dagelijkse sluitronde

De hier genoemde maatregelen zijn afhankelijk van de organisatie en de uitvoering van het beveiligingsbeleid:

- Sluiten van alle van belang zijnde deuren en ramen.
- Controle op het opbergen van waardevolle spullen in de daarvoor bestemde ruimten.
- Uitschakelen van apparatuur. Bepaal te voren welke apparatuur. Denk bijvoorbeeld aan computers!
- Opbergen van materialen die als opklimmiddel zijn te gebruiken.
- Controle op het afsluiten van toegangspoor-ten/hekken.

Het inschakelen van een inbraaksignaleringsysteem nadat alle personeelsleden het pand hebben verlaten.

- Controleren of voertuigen zijn afgesloten en of de contactsleutels ervan goed zijn opgeborgen. Denk daarbij aan brandweerschriften. Maak duidelijke afspraken! Dit geldt met name voor heftrucks, shovels en interne transportmiddelen die nogal eens gebruikt worden als breekinstrument voor het rammen van muren en kraken van kluisen.
- Gereedstaande bestelauto's met lading zodanig parkeren dat compleet wegnemen van de auto en diefstal van de inhoud wordt bemoeilijkt. Gedacht kan worden aan het parkeren met de laadopening tegen een muur en het aanbrengen van zogenaamde startblokkeringen.
- Opbergen van gereedschappen die door een inbreker kunnen worden benut.
- Controle op sluiting van kluisen en diskette-safe.

Toegangscontrole personen en voertuigen (in hoofdzaak bij bedrijven)

- Iemand belasten met het toezicht op wie in- en uitgaat, bijvoorbeeld de portier of iemand van de bewakingsdienst. Bij kleinere bedrijven zou deze taak vaak door de receptionist(e) kunnen worden uitgevoerd.
- Afspraken over bezoekersregeling.
 - . Bezoek steeds ophalen en begeleiden
 - . Bezoekers voorzien van een opvallend te dragen badge
 - . Bezoekers inschrijven en een loopbriefje meegeven dat door het ontvangende personeelslid wordt voorzien van tijdstippen van aankomst en vertrek.
- Opstellen regeling voor parkeren van voertuigen waarbij de bezoekers op aparte parkeerplaatsen komen te staan.
- Verlenen van toelatingsbewijzen aan hen die op het bedrijfsterrein mogen parkeren.
- Controle en begeleiding van personeel van toeleveringsbedrijven, storingsmonteurs en schoonmaakbedrijven.

Uitgangscontrole

Dit heeft vooral betrekking op nood- of branddeuren. Deze zijn vaak een zwakke plek in het beveiligingsplan omdat ze altijd geopend moeten kunnen worden.

Aspecten zijn:

- Deurstatus signalering
- Afspraken met de brandweer
- Voorlichting aan het personeel

Overige afspraken en regels

- Over het verlichtingsplan (welke lichten aan, welke niet)
- Over het beheer en opbergen van contant geld en waardepapieren in een kluis of kluisruimte.
- Bij het constateren van een poging tot inbraak.
- Over de opvolging van alarmeringen met de plaatselijke politie.

Het controleren van afspraken en van regels met betrekking tot de beveiliging

- Het verdient aanbeveling om één personeelslid te belasten met de controle op gemaakte afspraken en regels. Als de verantwoording voor bijvoorbeeld het afsluiten van deuren en ramen wordt overgelaten aan iedere werknemer dan ontstaat al gauw de situatie dat de één zich achter de andere gaat verschuilen: 'Oh, ik dacht dat hij

Deze functionaris dient ook anderen te motiveren voor het opvolgen van de geldende regels.

Merken en registreren

- Registreren van type- en serienummers van schrijfmachines, telmachines, computereparatuur en alle andere kostbare en voor inbrekers aantrekkelijke apparaten.
- Merken van deze goederen met behulp van kleur, postcode en huisnummer of kenmerk van bedrijf/school.

Geldtransporten naar of vanaf een bankinstelling

Indien dit niet door een geldtransportbedrijf gebeurt, maar door eigen personeel, moeten de volgende punten in acht genomen worden:

- Altijd door twee man.
- Liefst op verschillende tijdstippen en langs verschillende routes.
- Zo mogelijk per auto (of eventueel met een taxi) voorzien van een mobilofooninstallatie.
- Nachtkluisen altijd zo dicht mogelijk met de auto naderen waardoor het 'trottoirrisico' tot een minimum blijft beperkt.
- Bij vermoeden van onraad zoals gevolgd worden of een verdacht voertuig of persoon in de omgeving van een nachtkluis, niet twijfelen maar onmiddellijk doorrijden.
- Gebruik een zogenaamde plofkoffer.
- Maak gebruik van zgn. kas-étuis.

Bouwkundige maatregelen

In de inleiding gaven we al aan dat het binnendringen in scholen en bedrijven soms niet echt afdoende is tegen te gaan. De oplossing voor het beveiligingsprobleem moet dan worden gezocht in het vinden van zwaktepunten in het te beveiligen risico. Met andere woorden: de risico-analyse zal moeten uitwijzen welke goederen, voorwerpen of waarden aantrekkelijke buit opleveren voor inbrekers. Vervolgens moeten deze zaken bijeen worden gebracht in een **compartiment** dat goed moet worden beveiligd.

Voor de beveiligingsmaatregelen van bouwkundige aard die worden toegepast op ramen, deuren, lichtkoepels en ventilatiesoorten verwijzen we naar het gedeelte over het bouwkundig beveiligen van woningen en naar het gedeelte over glasbeveiliging *.

Wel gaan we in op de specifieke aspecten van compartimentering.

Compartimentering

Een compartiment moet aan alle zijden voldoende braakwerend zijn. Bij het realiseren van een compartiment moet gezocht worden naar een bij voorkeur inpandige ruimte. Dat wil zeggen zonder buitenmuren en/of ramen die toegang geven tot de buitenzijde van het pand. De wanden ervan moeten voldoende sterk zijn. Ideaal is in dit geval een betonnen wand of een gemetselde 'steensmuur'. In die gevallen waarin dit niet voorhanden is, kan worden bezien of er een mogelijkheid is om de bestaande wanden te versterken. Dat zou kunnen met bijvoorbeeld gerekt metaal (strekmetaal) of een slagvaste kunststof zoals polycarbonaat. Ook kan een traliwerk worden vervaardigd van betonijzerspijlen.

In magazijnruimten kan een geheel van strekmetaal vervaardigde kooi goede diensten bewijzen als compartiment. Belangrijk is dan wel de afsluiting ervan. Een kwalitatief goed hangslot waarvan de beugel beschermd is tegen zagen en knippen moet daar de oplossing bieden.

Vergeet nooit om de boven- en onderzijde van het compartiment minstens zo sterk te maken als de opstaande wanden. Het zal niet de eerste keer zijn dat een geslaagde inbraak plaatsvindt via het plafond of de kruipruimte onder het pand.

Bepaalde goederen kunnen als extra barrière in een brandkast of kluis worden opgeborgen (zie ook het onderdeel 'waardeberging').

Electronische maatregelen

Bij electronische maatregelen voor scholen en bedrijven kan een onderscheid worden gemaakt in twee verschillende systemen:

- Electronische inbraaksigaleringsystemen, zoals die ook bij woningen zijn behandeld.
- Electronische systemen, die worden gebruikt bij toegangscontrole.

Electronische inbraaksigalerings-systemen

Bij scholen en bedrijven zullen deze systemen altijd toegepast moeten worden in samenhang met de reeds besproken compartimentering. Het beveiligingsplan dient zo te zijn opgebouwd dat het bouwkundig beveiligde compartiment niet overwonnen kan worden in de tijd die verstrijkt tussen de electronische signalering van de inbraak en de alarmopvolging door bewakingsdienst of politie. Het zal daarom ook aanbeveling verdienen dat een inbraak zo snel mogelijk wordt gesignaleerd: bijvoorbeeld bij het binnendringen van het gebouw via een van de gevelopeningen.

Toegangscontrole

Onder de organisatorische maatregelen voor bedrijven en scholen zijn enkele maatregelen genoemd die vallen onder toegangscontrole (zie blz. 70).

In aanvulling op de organisatorische controlemaatregelen komen in bedrijven een aantal hulpmiddelen in aanmerking:

- In de eerst plaats kan bij de centrale toegang een **camerasysteem en intercom** worden toegepast. Diegene die de monitor in de gaten houdt (bijvoorbeeld een portier) besluit dan om een bezoeker al dan niet toe te laten.
- In de tweede plaats kan men bij bepaalde ruimten van een bedrijf (bijvoorbeeld computerruimten), die slechts door bepaalde medewerkers betreden mogen worden, een **kaartleessysteem of gecodeerd sleutelsysteem** toepassen.

Via een microprocessor wordt bepaald of de bezitter van de kaart of sleutel binnen mag. Bij dat systeem kan nog een extra beveiliging worden ingebouwd door toevoeging van een codetableau, waarin degene die binnen wil binnen een bepaalde tijdsduur een bepaalde code moet intikken. Een electronische variant van 'Sesam open U'.

* = Overigens is er ten aanzien van ramen en deuren wel een aantal bouwkundige maatregelen die uitsluitend voor bedrijven en bepaalde andere gebouwen in aanmerking komt. Bij deuren kan worden gedacht aan een staalplaat over het gehele deuropervlak of het afschermen met een rolluik (mogelijkheden die men vanuit esthetisch oogpunt niet snel bij woningen zal toepassen). Op een aantal specifieke mogelijkheden voor bedrijven en scholen die ten aanzien van ramen gelden, wordt onder glasbeveiliging ingegaan.

Inleiding

Ook terreinbeveiliging dient gebaseerd te zijn op een **risico-analyse** en te zijn opgebouwd uit een afgewogen pakket van organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen. Deze laatste categorie maatregelen zal alleen bij hoge risico's worden toegepast. Bij het opstellen van een terreinbeveiligingsplan dient bovendien met omgevingsfactoren als aard van het terrein (vlak of heuvelachtig), omringende bebouwing en aanwezigheid van bomen en struiken rekening te worden gehouden.

Terreinbeveiliging, waarbij elektronische maatregelen worden toegepast, is erg gecompliceerd en hangt van veel factoren af. Er zijn slechts enkele bedrijven in ons land die de know-how hebben om elektronische systemen voor terreinbeveiliging te ontwerpen en uit te voeren.

In deze subparagraaf wordt een onderscheid gemaakt in organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen. De meeste organisatorische en bouwkundige maatregelen zijn voor bedrijven en scholen toepasbaar; sommige van deze maatregelen (bijvoorbeeld het aanstellen van een bewaker) zijn specifiek voor bedrijven. De elektronische maatregelen zullen vooral voor bedrijven in aanmerking komen. Ook verlichting speelt een belangrijke rol bij terreinbeveiliging (zie ook paragraaf 3).

Organisatorische maatregelen

In de eerste plaats moet worden voldaan aan een aantal organisatorische maatregelen of aspecten, onder andere:

- een goede toegangscontrole voor zowel personen als voertuigen;
- een goed sleutelbeheer;
- een goede frequente controle van de bouwkundige voorzieningen (hekwerken etc.);
- extra controle voor kwetsbare terreindelen;
- begeleiding van bezoekers op het terrein en in het gebouw;
- overzichtelijk houden van het terrein (snoeiplan voor begroeiing).

Omvat de terreinbeveiliging ook elektronische maatregelen, dan is manbewaking noodzakelijk in verband met de alarm-opvolging.

Bouwkundige maatregelen

De bouwkundige beveiliging van een terrein zal over het algemeen bestaan uit een hekwerk met een toegangspoort.

Als het betreffende bedrijf geopend is, zal er controle op de toegang moeten plaatsvinden, bijvoorbeeld door een portier die een slagboom of schuifhek kan bedienen.

Bij de beoordeling van het hekwerk spelen de volgende factoren een rol:

- constructie van het hekwerk (bijvoorbeeld gaasspijlen);
- aard van het gaas (in verband met opklimgmogelijkheden);
- hoogte van het hekwerk;
- stijfheid van gaas en staanders (totale constructie);
- aanwezigheid van puntdraad;
- bevestiging van draad aan de palen;
- constructie van de poort (schuifzwaai);
- kans op verwonding en kleerscheuren voor (school)kinderen;
- afsluitmogelijkheden van de poort (over het algemeen vrij zwak);
- men dient er voorts op te letten dat er niet via bomen, belendende percelen, draadscheidingen, etc. over het hek heen gesprongen kan worden.

Elektronische maatregelen

De elektronische maatregelen zullen als doel hebben om het (stiekem) passeren van het hekwerk te signaleren. Deze zogenaamde **buitendetectiesystemen** zijn tamelijk gecompliceerd en we gaan hier dan ook niet in op de technische details van de verschillende systemen.

Er zijn vier mogelijke plekken waarop de systemen kunnen worden toegepast:

- systemen op hekwerken (signalering bij het doorknippen of/en overklimmen van het hek);
- systemen tussen twee hekwerken (signalering na het passeren van het hek);
- systemen achter hekwerken (idem);
- systemen onder hekwerken (signalering bij het onder het hek doorkruipen).

De signalering van een 'aanval' op het hek moet vervolgens opgemerkt worden door een bewaker; het signaleringssysteem is immers bedoeld als hulpmiddel voor de bewaker. Het zal daarom veelal noodzakelijk zijn dat de hekwerken via een **camerasysteem** of optisch tableau door de bewaker gecontroleerd kunnen worden. Tevens is het van belang dat de verlichting rond de hekwerken voldoende is: de bewaker moet al dan niet via een camera kunnen zien wat er aan de hand is.

Nodeloze alarmeringen

Bij buitendetectiesystemen dient rekening te worden gehouden met een aantal factoren, die **storingen** kunnen veroorzaken. Afhankelijk van het toegepaste systeem spelen een of meer van de volgende factoren een rol:

- trillingen en lawaai
- aanwezigheid van dieren (radaractief infrarood)
- verzakkingen van de aardbodem
- begroeiing onder de detectoren

- begroeiing onder de grond ten aanzien van gronddetectie systemen (wortels en dergelijke)
- bliksem inslag
- klimaat: regen, sneeuw, hagel, vorst en hitte
- menselijk gedrag.

Mede omdat buitendetectiesystemen bijzonder gevoelig zijn voor dergelijke storende factoren dient van politiezijde alleen gereageerd te worden na alarmering door de bewaking. De bewaker kan immers vaststellen of er sprake is van een echte alarmsituatie.

Inleiding

De laatste jaren adviseren preventie-adviseurs steeds vaker om licht als preventiemiddel te gebruiken. "Licht schrikt inbrekers af; ze hebben een hekel aan licht" is een veel gehoord advies.

Licht of verlichting is niet alleen bruikbaar bij inbraakpreventie maar ook bij ondermeer: vandalismebestrijding, buurtpreventie, etc. Natuurlijk heeft licht als preventiemiddel ook zijn **beperkingen**:

- Het houdt inbrekers niet daadwerkelijk tegen.
- In veel gevallen wordt licht gebruikt om de sociale controle te vergroten. Vaak wordt de waarde van sociale controle echter overschat. Veel voorbijgangers wensen zich nergens mee te bemoeien en bewoners hebben behoefte aan privacy.
- Licht kan een inbreker helpen bij zijn inbraak omdat hij goed bijgelicht wordt en kan zien wat hij doet.
- Sommige inbrekers, zoals drugsverslaafden, zijn weinig gevoelig voor het gevaar van ontdekking.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op

- het begrip beveiligingsverlichting en enkele algemene kanttekeningen bij de toepassing ervan (3.2);
- binnenverlichting en preventie (3.3);
- buitenverlichting en preventie (3.4);

In 3.3 en 3.4 wordt ingegaan op verschillen in toepassing bij woningen enerzijds en bedrijven en scholen anderzijds.

Voor verdere informatie over verlichting kunt u gebruik maken van de **documentatiemap** op het RBVM. Hierin is onder andere produktinformatie te vinden. Voorts is in de **SBR-publicatie** "Beveiliging van gebouwen: bedrijfsgebouwen- en terreinen (deel 5) een hoofdstuk over licht opgenomen.

Beveiligingsverlichting algemeen

Alle traditionele vormen van licht zoals, straatverlichting, buitenlantaarns, schemerlampen, tuinverlichting, etc. kunnen naast het doel dat zij hebben om iets te verlichten ook gebruikt worden als beveiligingsverlichting. Maar als preventie-adviseurs praten over beveiligingsverlichting bedoelen ze meestal iets anders. Ze praten dan over producten die speciaal gefabriceerd zijn om inbrekers weg te jagen of van daders af te schrikken. Vanwege de specifieke toepassing hebben fabrikanten daarom rekening gehouden met bijvoorbeeld lichtopbrengst, energieverbruik, vochtwerendheid en bijvoorbeeld slagvastheid.

Kanttekening bij toepassing

- Verlichting alleen zal zelden een effectief middel zijn om inbraak te voorkomen; met andere woorden: verlichting moet onderdeel uitmaken van een integraal **beveiligingsplan**.
- Ook bij het toepassen van beveiligingsverlichting geldt dat de te nemen maatregelen gebaseerd moeten zijn op een **risico-analyse**. Daarbij is ondermeer van belang dat een inschatting wordt gemaakt van de sociale controle in de omgeving van een object.

Als er weinig **sociale controle** is, zal bijvoorbeeld continu brandende (buiten)verlichting de dader eerder van nut zijn bij zijn werk dan dat deze er door wordt afgeschrokken.

- **Gevaar:** Bij verlichting hebben we te maken met electriciteit en zeker bij toepassing van verlichting buiten kan, bij ondeskundig handelen, levensgevaar ontstaan. Hoe de elektrische installatie aangelegd moet worden staat omschreven in de norm NEN1010 en de aansluitvoorwaarden van het energiebedrijf. De voorschriften en richtlijnen moeten worden nageleefd.
- De technische aspecten bij een iets grotere installatie zijn zo ingewikkeld dat de aanleg aan een gespecialiseerd bedrijf moet worden overgelaten. Er zijn bijvoorbeeld nogal wat specifieke eisen wanneer **videobewaking** (CCTV) wordt toegepast.

Doelen

Bij een **woning** is het van belang dat de binnenverlichting zodanig is dat de bewoonde staat zo realistisch mogelijk wordt nagebootst. Dat betekent dat verschillende vertrekken in een woning op verschillende tijdstippen met **meerdere** lampen moeten worden verlicht. Het laten branden van één lampje gedurende de hele nacht zal juist de indruk wekken dat er niemand thuis is. Langdurig brandende verlichting kan ook opvallen. Daarom is het zinvol om de verlichting automatisch aan- en uit te laten schakelen. Op de verschillende schakelmogelijkheden wordt verderop ingegaan.

Bij scholen en bedrijfspanden kunnen twee verschillende doelen een rol spelen:

- Men wil de indruk wekken dat er in een pand nog gewerkt wordt, of dat er personen aanwezig zijn. Als binnenverlichting voor dit doel gekozen wordt moet men net als bij een woning, er wel voor zorgen dat een zo realistisch mogelijke situatie wordt nagebootst.
- Men wil de goederen of bepaalde delen van het gebouw zodanig verlichten dat sociale controle mogelijk is.
Overigens komt het voor dat de verzekering eisen stelt aan binnenverlichting bij scholen en bedrijven. De maatschappij schrijft dan voor welke vertrekken er verlicht dienen te zijn.

Schakelmogelijkheden

Tijdschakeling

Met een instelbare schakelklok kan een schemerschakeling bewerkstelligd worden. Omdat op schakelklokken over het algemeen maar één aansluitmogelijkheid zit, is het handig om via een verlengsnoer met een tafelcontactdoos meerdere lampen tegelijk te schakelen. Het vermogen van de te schakelen lampen hoeft niet hoog te zijn. Een lamp van 25 Watt (of zelfs lager) is voldoende. Het gaat immers niet om de hoeveelheid licht maar om het effect dat het licht naar buiten toe heeft.

Schemerschakeling door middel van lichtgevoelige elementen

Hoewel deze elementen (die reageren als het donker wordt) meestal buitenverlichting schakelen kunnen zij natuurlijk ook gebruikt worden om binnenverlichting te schakelen en/of gordijnen te laten sluiten.

Bewegingsschakeling

Een ruimtelijke detector is een apparaat dat beschouwd kan worden als een schakelaar die reageert op beweging of warmte. Meestal worden deze detectoren gebruikt voor het schakelen van buitenverlichting. Een combinatie met binnenverlichting is echter ook mogelijk. Zo kan als een inbreker een woning of ander pand benadert eerst de binnenverlichting ontstoken worden en vervolgens na enkele seconden pas de buitenverlichting. Ook is het mogelijk dat er in de woning een geluidssignaal afgaat, zodat een slapende bewoner weet dat iemand zijn huis benadert.

Bewegingsschakelaars mogen nooit aangesloten worden op een elektronisch signaleringssysteem. Dat zou veel te veel nodeloze alarmeringen en dus overlast veroorzaken. Bewegingsschakelaars reageren naast mensen ook nog op andere voorwerpen. Zo reageert de passief infrarood detector ook op dieren, auto's en soms zelfs op bewegende coniferen.

Overige mogelijkheden

Naast het laten schakelen van lampen kan de schakelklok ook andere voorwerpen inschakelen die mee helpen om de woning (of een ander pand) een zo bewoond mogelijk aanzien te geven. Zo kan een radio ingeschakeld worden of kunnen de gordijnen gesloten worden.

Energieverbruik

Zoals eerder gezegd is, kan een normale gloeilamp met een laag Wattage (25 Watt of minder) goed dienst doen. Voor binnenverlichting komen ook de PL- en SL-lagedruk kwiklampen in aanmerking. Deze lampen hebben een laag energieverbruik maar een hoog rendement. Dit type lamp is echter in aanschaf wel duurder dan een gewone gloeilamp.

Algemene richtlijnen voor buitenverlichting

Bij binnenverlichting maakt men vaak gebruik van reeds bestaande lichtbronnen. De installatie is al aanwezig en voldoet in de meeste gevallen aan de wettelijke eisen. Bij buitenverlichting is dat niet zo vaak het geval. Daarom een opsomming van richtlijnen waar men bij het gebruik van buitenverlichting rekening mee moet houden.

Voorschriften en eisen

Armaturen en schakelmateriaal moeten KEMA-goedgekeurd zijn; de eisen voor het installeren staan omschreven in de NEN-norm 1010. Houdt ook rekening met de voorwaarden van het energiebedrijf.

Vandalisme

Het armatuur moet bestand zijn tegen vandalisme.

Kleuronderscheiding

De keuze van lichtbron is niet alleen afhankelijk van rendement maar ook van de mogelijkheid om kleur te onderscheiden. Wordt buitenverlichting gebruikt om de omgeving via een gesloten T.V.-systeem (CCTV) in de gaten te houden dan moet men hier ook rekening mee houden.

Weersinvloeden

Het armatuur voor buitenverlichting moet niet alleen bestand zijn tegen allerlei weersinvloeden maar dient ook bij minder gunstige weersomstandigheden voldoende helderheid en contrastwerking te hebben.

Plaatsing

Bij plaatsing van het armatuur bij woningen is overleg met burens aan te bevelen, zodat zij niet verrast worden.

In/uitschakeling

Zorg er ten alle tijden voor dat de buitenverlichting ook handmatig in- en uit te schakelen is. Ook wanneer er gebruik gemaakt wordt van schemertijd- of bewegingsschakelaars.

Doelen

Bij buitenverlichting kan een onderscheid worden gemaakt tussen:

- **Continu brandende buitenverlichting;** het doel hiervan is gelegen in het vergroten van mogelijkheden tot sociale controle.

- **Schrikverlichting;** hierbij wordt er voor gezorgd dat als een inbreker het pand nadert er plotseling lampen aan gaan, die zeer veel licht geven. Het doel is de inbreker het idee te geven dat hij ontdekt is. Een tweede doel is dat burens/passanten zullen reageren als zij een plotseling verlicht pand zien.

In situaties waar een redelijke mate van sociale controle mogelijk is, zal over het algemeen gekozen worden voor continu brandende verlichting; bij afgelegen villa's en op stille bedrijfsterreinen zal voor schrikverlichting worden gekozen.

Keuze te verlichten object

Er kan op grond van de plaats waar de armaturen worden aangebracht onderscheid worden gemaakt in vier vormen van verlichting. De eerste twee worden zowel bij woningen als bij bedrijven en scholen zeer algemeen toegepast; de laatste twee vormen komen verhoudingsgewijs wat vaker bij scholen en bedrijven voor.

Gevelverlichting

De armaturen worden zo geplaatst dat inbraakgevoelige openingen zoals deuren en ramen worden verlicht.

Het is duidelijk dat wanneer gevelopeningen uit het zicht van de openbare weg (of ruimte rondom woning of ander pand) onttrokken zijn door bijvoorbeeld begroeiing of bebouwing, sociale controle niet mogelijk is.

Toegangsverlichting

In het algemeen is dit de verlichting bij de voor- of achterdeur. Het spreekt voor zich dat deze verlichting dezelfde functie heeft als gevelverlichting. Bij deze verlichting is het ook van belang dat het gelaat van de bezoeker goed zichtbaar is.

Hierdoor worden er speciale eisen gesteld aan de plaatsing van de armatuur.

Terreinverlichting

De plaats waar de lichtbronnen gemonteerd worden, moet men met zorg uitkiezen. Het terrein moet namelijk zodanig verlicht zijn dat een goede observatie mogelijk is.

Hekwerkverlichting

Dit soort verlichting wordt toegepast om observatie van barrières mogelijk te maken. Voor een dader vormt de combinatie van barrière en licht een extra hindernis.

Schakelmethoden

Bij buitenverlichting komen we naast handbediende schakeling dezelfde schakelmogelijkheden tegen als bij binnenverlichting: tijdschakeling, schemerschakeling en bewegingsschakeling.

De schemerschakeling en tijdschakeling worden gebruikt om de buitenverlichting in te schakelen als het donker wordt (en weer uit te schakelen als het (echt) licht wordt.

De bewegingsschakeling wordt gebruikt bij schrikverlichting. Hierbij zijn nog twee praktische opmerkingen van belang:

- bewegingsschakelaars kunnen meerdere lichtbronnen schakelen met behulp van een relais.
- bewegingsschakelaars die schrikverlichting schakelen kunnen ook uitgevoerd worden met een stroboscopisch effect. Bij dit effect lijkt het net of de lamp zeer snel aan en uit geschakeld wordt.

Energieverbruik

Als men kiest voor permanent brandende buitenverlichting is het raadzaam om te kiezen voor energie zuinige lichtbronnen. Daarvoor komen de PL-achtige en SL lagedruk kwiklampen evenals de lagedruk natriumlamp in aanmerking. Deze lampen hebben een laag energieverbruik maar een hoog rendement. De levensduur van deze lampen is langer dan de gewone gloeilamp maar de aanschaf is duurder. Als men gebruik wil maken van schrikverlichting dan kiest men meestal voor de Halogeen gloeilamp.

Inleiding

Beglazing vormt over het algemeen een zwak punt in de beveiliging tegen inbraak.

In verreweg de meeste gevallen worden de ruiten vernield om zo een handgat te verkrijgen teneinde raam- of deursluitingen te kunnen bedienen.

In de praktijk komt het bij woningen zelden

voor dat men door gaten in de ingeslagen ruiten kruipt. Het gevaar voor verwonding is immers levensgroot aanwezig en het verwijderen van alle glasscherven kost tijd en maakt lawaai.

Glaspartijen kunnen op twee manieren worden beveiligd tegen inslaan:

- glasafscherming (4.1)
- glasvervanging (4.2).

Folie

Een groot glasoppervlak dat aan de binnenzijde met een speciale kunststoffolie (glashelder) is beplakt, heeft bij een inbraak een min of meer vertragende werking doordat er niet meteen een gat ontstaat waardoor men de buit kan bereiken. De glasscherven blijven bijeen door de taaie folielaag. De folielaag kan echter wel scheuren waardoor de inbraak voltooid kan worden. Het grote voordeel van deze folielaag is dan ook dat kapot springend glas niet in het rond vliegt maar aan de folie blijft kleven waardoor nevenschade aan de zich achter het glas bevindende voorwerpen gering zal blijven. Een nadeel is dat er bij breuk minder lawaai wordt veroorzaakt.

Tweede ruit van kunststof

Een goede manier van inbraakbeveiliging is het plaatsen van een glasheldere en slagvaste tweede ruit van kunststof zoals bijvoorbeeld polycarbonaat. **Deze ruit dient dan wel aan de binnenzijde van het te beveiligen raam te worden geplaatst.** Het plaatsen van de kunststofruit aan de voorzijde is minder praktisch aangezien de kunststof doorgaans gemakkelijk beschadigt (krassen). Bovendien kan kunststof worden gezaagd of met een boormachine worden bewerkt waardoor de inbraakwerende eigenschappen worden weggenomen. In winketalages worden nogal eens van deze ruiten gemonteerd die aan de onderzijde scharnierend zijn en aan de bovenzijde met enkele magneten worden vastgehouden. Als er een steen of ander voorwerp door de eerste glasruit wordt geworpen valt de tweede ruit naar binnen waardoor deze als mechanische 'afdekking' van de in de etalage uitgestalde voorwerpen fungeert en zo een aanzienlijke vertraging oplevert. Gecombineerd met elektronische glasbreukdetectie kan aldus een behoorlijke veiligheid worden bereikt.

Strekmetaal

Esthetisch minder ogend maar zeker zo doelmatig is het aanbrengen van strekmetalen roosters, ook wel gerekt metaal genaamd, dat zowel aan de binnen- als aan de buitenzijde van bestaande ruiten kan worden gemonteerd. Bij montage aan de buitenzijde moet worden voorkomen dat het rooster verwijderd kan worden, bijvoorbeeld door het vastlassen van de bouten of gebruik van slotbouten door-en-door.

Deze strekmetalen roosters zijn zodanig geconstrueerd dat de maaswijdte van het rooster geen mogelijkheden biedt tot het openknippen met behulp van normaal gereedschap zoals scharen en tangen.

Gelast in metalen hoekprofielen is het mogelijk van een dergelijk rooster een scharnierend geheel te maken waardoor het kan functioneren als deur of raam.

Traliewerken

Een aan de binnenzijde van een bestaande ruit aangebracht traliewerk is een effectieve barrière voor een inbreker. Voor etalageruiten kan een prima oplossing gevonden worden in een constructie van betonijzerspijlen die zodanig zijn gemonteerd dat een gaaswerk ontstaat. Als dit gaaswerk met een fris kleurtje verf (bijvoorbeeld de huiskleuren van het bedrijf) wordt bewerkt kan dit esthetisch een acceptabele constructie zijn waarbij de inkleuring in een etalage optimaal blijft. Soms spuit men het gaaswerk matzwart, zodat het juist bijna niet opvalt.

In plaats van traliewerk kan natuurlijk ook zogenaamd siersmeedwerk worden toegepast. Bijvoorbeeld voor het beschermen van ruiten in deuren.

Rolluiken en rolhekken

Rolluiken worden vooral toegepast bij winkels en bedrijven en soms ook bij woningen *. Bij toepassing in woningen moet er voor gezorgd worden dat de luiken van binnen uit met de hand bediend kunnen worden zodat in geval van brand niet alle vluchtwegen geblokkeerd kunnen raken. Bij woningen worden overigens vaak rolluiken van kunststof toegepast; deze zijn niet erg inbraakwerend.

Bij winkels en andere bedrijven verdient het vanuit inbraakpreventief oogpunt de voorkeur het rolluik of -hek aan de binnenzijde van de te beschermen ruit te plaatsen **. Het komt namelijk voor dat aan de buitenzijde geplaatste rolluiken of rolhekken met een auto worden geramd of met behulp van auto plus staalkabel van de gevel worden getrokken.

Overigens heeft het rolluik weinig aangrijpingspunten voor het bevestigen van 'trekmaterialen' in tegenstelling tot het rolhek dat daarvoor wel mogelijkheden biedt.

Bij hoge risico's kan in combinatie met het rolluik aan de binnenzijde, gebruik worden gemaakt van een elektronisch alarmsysteem middels glasbreukdetectie.

Globaal gesteld dient bij de keuze voor rolluiken en -hekken met het volgende rekening te worden gehouden:

- De 'maas'wijdte van de constructie (in verband met aangrijping en knipwerktuigen).
- De geleidingsprofielen waartussen het hek zich beweegt (voldoende bescherming tegen forceren?). Bij nieuwbouw of verbouwingen kunnen de geleidingsprofielen in de spouwmuur worden gemetseld.
- Is er sprake van een terugduwblokkering (in verband met optillen/opkrikken).
- Er dient bij kleinere (lichte) rolluiken en -hekken een deugdelijke afsluiting/vergrendeling aangebracht te zijn.

Er zijn diverse soorten glas *** die in twee hoofdgroepen kunnen worden onderscheiden:

- vensterglas, dat in normaal en gehard glas onderverdeeld kan worden;
- draadglas.

Normaal vensterglas

Dit is het in de woningbouw meestal toegepaste glas dat in dikte varieert van 3 tot 19 mm. Het is niet gehard en heeft geen slagvaste eigenschappen.

Ook dubbelglas bestaat uit normaal vensterglas. Het bezit niet de inbraakwerende eigenschappen die vaak worden verondersteld. Het vernielen ervan is niet moeilijker dan enkelglas. Aangezien er twee ruiten moeten worden vernield, is er wel sprake van meer lawaai en een groter ontdekkingsrisico voor de inbreker. Dit zou als 'enigszins' preventief kunnen worden uitgelegd.

Gehard glas

Veelal via een thermisch hardingsproces wordt dit glas 5 à 6 maal zo sterk gemaakt als het gewone vensterglas. Het wordt gemaakt in dikten van 4 tot 19 mm. Het heeft geen

slagvaste eigenschappen. Bij breuk heeft dit glas de eigenschap om in ontelbare stukjes uiteen te vallen ('versuikeren'). Dit verkleint de kans op letsel.

Draadglas

Bestaat uit een ruit met daarin een metalen netwerk (gaas). De slagwerendheid hiervan is nog iets minder dan gewoon glas. In veel gevallen speelt het zelfs een inbreker in de kaart doordat het gaaswerk het glas bijeenhoudt en dus bij vernieling geen glasgerinkel door vallende scherven hoorbaar zal zijn.

Gelaagd 'glas'

Dit in lagen opgebouwde 'glas' is er in vele dikten, soorten en uitvoeringen. Gelaagd glas bestaat uit een 'pakket' van twee of meer lagen glas met daartussen lagen van kunststof. De meest toegepaste kunststoflaag is polyvinylbutyral (pvb). Ook wordt wel polycarbonaat toegepast, maar dan in combinatie met speciale hechtfolies.

* = Meer gedetailleerde informatie hierover is te vinden in de brochure "Inbraakbeveiliging met rolluiken, rolhekken en schuifhekken" van Romazo, LBVM en TBBS. Er is ook een rapport van de werkgroep 'rolluiken' bij de RBVM's.

** = Met het oog op vandalisme verlangt de verzekering vaak dat een rolluik juist aan de buitenzijde wordt geplaatst. Bij woningen is plaatsing aan de binnenzijde uit esthetische overwegingen niet haalbaar.

*** = We spreken alleen van glas als er geen enkele andere stof aan het glas is toegevoegd, zoals bijvoorbeeld bij gelaagd 'glas' het geval is.

Hoe meer folie in het pakket, hoe beter de inbraakwerende eigenschappen. Hoe meer glas in het pakket, hoe beter de kogelwerende eigenschappen. In combinatie (meer folie + meer glas) gaan beide eigenschappen omhoog. Met het toenemen van de kogelwerende eigenschappen neemt echter ook het gewicht van de ruit toe hetgeen kan leiden tot de noodzaak van het aanpassen van de bouwkundige situatie, in casu versterking van kozijnen en dergelijke.

Slagvaste kunststof

In de praktijk worden veelal twee soorten toegepast bij **glasvervanging**, te weten: acrylaat en polycarbonaat. Beide zijn glasheldere kunststoffen en zijn op het eerste oog haast niet van elkaar te onderscheiden en hebben ook enkele gemeenschappelijk nadelen: er zijn gaten in te maken en ze zijn bekrasbaar. Er zijn ook enkele wezenlijke verschillen.

Acrylaten

Zoals Plexiglas en Perspex.

De slagwerendheid van acrylaat is redelijk, maar neemt over het algemeen snel af door veroudering van het materiaal. Bij een temperatuur van 0 graden Celsius of lager zijn de beperkte slagvaste eigenschappen geheel verdwenen. Acrylaat brandt fel en het brandende materiaal heeft de neiging om te druipen waarbij de druppels gesmolten acrylaat blijven doorbranden. Er brandde in het verleden een winkelcentrum geheel uit nadat bij een inbraakpoging was getracht om een gat in een 'ruit' van acrylaat te branden.

Acrylaat leent zich uitstekend voor bewerking met zagen en boren zodat het relatief eenvoudig is om een gat te maken in een acrylaatruit.

Het moet dus uit inbraakpreventieve overwegingen altijd worden toegepast in combinatie met glas en dan aan de binnenzijde daarvan. Bij plaatsing dient rekening te worden gehouden met het feit dat deze kunststof nogal flexibel is en dat in verband met rek en krimp door temperatuurverschillen ruimte moet worden gelaten in de sponning. De grootst leverbare maat van dit materiaal is 200 x 300 cm. Plaatsing van dit soort ruiten is dan ook vakwerk.

Polycarbonaat

De slagwerende eigenschappen van polycarbonaat zijn bijzonder goed te noemen. De kunststof is zelfdovend. Wel kan het materiaal door verhitting ter plaatse zwak worden en met bijvoorbeeld een schroevendraaier worden doorstoken; zagen en boren is eveneens mogelijk en ook bij plaatsing gelden dezelfde opmerkingen als bij acrylaten zijn gemaakt.

Er is een soort op de markt die is speciaal behandeld en daardoor minder krasgevoelig is. Deze soort is echter ook duurder.

Uit beveiligingsoogpunt moet polycarbonaat echter altijd in combinatie met glas worden gebruikt, het glas dient dan aan de buitenzijde te worden geplaatst.

Kunststof met strekmetaal

Er zijn kunststofprodukten op de markt met daarin verwerkt een lichte uitvoering strekmetaal. Hierbij wordt vaak polyester gebruikt. Het materiaal is in beperkte mate slagwerend, er kan een opening worden gemaakt om te 'hengen'.

Het maken van een "mangat" is echter weer zeer lastig.

Kasten en kluizen

Er kan een onderscheid worden gemaakt in:

- Brandwerende kasten, kluizen, vloer- en muursafes.
- Inbraakwerende kasten, kluizen, vloer- en muursafes.

Brandwerende kasten

De brandwerende kasten kunnen onderverdeeld worden aan de hand van de goederen die er in worden opgeborgen:

- papieren bescheiden
- magneetbanden
- diskettes

In Nederland worden de brandwerende kasten doorgaans geleverd met een 'testcertificaat'. Hierop is aangegeven hoe een prototype van de betreffende kast is getest onder bepaalde omstandigheden met opgave van testtemperatuur en gemeten temperatuur in de kast gedurende de test.

Deze gegevens worden verkregen door nabootsing van een brand in een testcentrum waar de ideale mogelijkheid bestaat om temperaturen te beheersen en te meten.

Inbraakwerende kasten en kluizen

In tegenstelling tot brandwerende kasten is een kwaliteitstest voor inbraakwerende kasten en kluizen zeer moeilijk uitvoerbaar. Er zijn namelijk verschillende inbraaktechnieken:

- Toegang verschaffen door middel van het maken van een handgat in romp of deur.
- Toegang verkrijgen door middel van een zwakte in de constructie, bijvoorbeeld de scharnieren doorzagen en dan de deur aan de scharnierzijde openen.
- Openen van de deur door middel van manipulatie van het slotwerk, dat wil zeggen door het slot op een andere manier dan met de originele sleutel te openen.

Er zijn verschillende typen inbraakwerktuigen:

- Mechanische gereedschappen, zoals hamer en beitel, boren, slijpschijven, pneumatische hamers.
- Thermische gereedschappen, zoals oxy-acetylene snijbrander, oxyarc snijapparatuur en thermische lans.
- Explosieven.

Er bestaan verschillende uitvoeringen van inbraakwerende kasten en kluizen.

Muurkluizen of muursafes

Muurkluizen kunnen worden toegepast in de muur, openhaardplateau, een ingebouwde kast of iets dergelijks. Er wordt geadviseerd een muurkluis in te bouwen met een minimale ommanteling van 8 tot 10 cm beton aan alle vijf zijden van de kluis. Door de huidige toegepaste bouwmethoden (te dunne muren) is het echter vaak niet mogelijk hieraan te voldoen.

Vloerkluizen of vloersafes

De vloerkluis wordt in een betonnen ommanteling van 10-24 cm gebouwd (afhankelijk van het type) in de vloer.

Een voordeel is ook dat de vloerkluis geen ruimte op de vloer inneemt. De kluis kan in een gebouw met of zonder kruipruimte onder de vloer geïnstalleerd worden. In flats en appartementen wordt de kluis op de vloer aangebracht in een betonnen ommanteling (bijvoorbeeld in een vaste kast) en wordt verankerd in vloer en muur.

Een bijkomende mogelijkheid van de vloerkluis voor winkels en bedrijven is een depositsysteem, dat beveiliging biedt tegen kaslichting en overval. Via dit depositsysteem kan men namelijk geld en andere goederen in de kluis deponderen terwijl de deur afgesloten blijft; eenmaal gestort kan men pas weer bij het geld of de goederen komen als men de deur heeft open-gemaakt. Vanwege de inbouwwijze biedt een vloerkluis ook een goede bescherming tegen brand, immers onder de vloer brandt het niet en de betonnen ommanteling draagt zorg voor een goede isolatie.

Kasten

Kasten zijn er in lichte, middelzware, zware en extra zware uitvoeringen. Een zwaardere kast hoeft echter niet altijd van betere kwaliteit te zijn, de protectie van een kast is (gelet op de verschillende manieren waarop een kast gekraakt kan worden) afhankelijk van de toegepaste materialen, opbouwtechnieken en hang- en sluitwerk.

Een kast bestaat uit een romp en deur met vaak identieke weerstand aan alle zes zijden en is verplaatsbaar en uitermate geschikt voor het bergen van goederen met een groot volume. Een dergelijke kast dient altijd goed verankerd te worden in vloer en/of muur.

Kluizen

Een kluis wordt gebouwd met inbraakwerende materialen en voorzien van een speciale kluisdeur. Een kluis is door zijn grootte bijzonder geschikt voor banken en soortgelijke instellingen.

Tegenwoordig worden ook kunststofkluizen gefabriceerd die zowel brand- als braakwerende eigenschappen hebben en de helft minder zwaar zijn als de "gewone" kluizen.

Keuze tussen kast of kluis

Voor woningen, winkels en kleine bedrijven zal een muurkluis of vloerkluis over het algemeen de voorkeur verdienen. Een muurkluis of vloerkluis is immers een goede oplossing voor de beveiliging van kleine hoeveelheden waardegooden of papieren, zoals juwelen, aktes, paspoorten, geld en dergelijke. Voor winkels zijn de vloerkluizen met depositsysteem een uitstekende oplossing ter beveiliging van het kasgeld.

Tenslotte dient hier te worden gewezen op de Stichting Kwaliteitsbeoordeling Brandkasten (SKB) die een lijst heeft samengesteld van het te verzekeren geldbedrag voor de verschillende soorten kasten en kluizen. Vrijwel alle vooraanstaande leveranciers van brandkasten zijn op de hoogte van deze normen en kunnen desgewenst overeenkomstig informeren en offreren.

Deze lijst is aanwezig op het RBVM.

1. (De) activiteiten van de AVM bij het nieuwbouwproject Ravensberg-Noord te Reeuwijk, RBVM Zuid-Holland-Midden.
2. Benadeelden en daders van vermogensdelicten: 1972, Maandstatistiek van Justitie en Politie, oktober 1976.
3. A.G. van Dijk, J.G. Jonge Poerink, R.J. Vader: Goed Gemerkt; een Nederlandse variant van Operation Identification, LBVM, Den Haag 1982.
4. J.J.M. van Dijk, C.H.D. Steinmetz: De WODC-Slachtofferenquêtes 1974-1979, WODC, Den Haag 1979.
5. J.J.M. van Dijk, C.H.D. Steinmetz: Beyond measuring the volume of crime, WODC, Den Haag 1982.
6. J.J.M. van Dijk: Financieel-economische aspecten van misdaad en misdaadbestrijding, in: Economisch Statistische Berichten, 19/26 december 1984.
7. Evaluatierapport beveiligingsadviezen 1979 van de AVM, RP Den Haag 1979.
8. (Deelproject) Helingbestrijding, RBVM Gelderland-Midden 1985.
9. Helingbestrijding bij GRUTHOKKERS, Rechercheschool Zutphen.
10. T. Hope: Burglary in schools; the prospects for prevention, Londen 1980.
11. (Project) Inbraakpreventie 1982, RP Waddinxveen 1982.
12. Interimverslag dossieronderzoek preventieve hechtenis, WODC, Den Haag 1976.
13. K.B. Klockars: The professional fence, Londen 1974.
14. M. Maguire: Burglary in a dwelling, Londen 1982.
15. I.J. Mauritz: Helingbestrijding (scriptie Politie-academie), Apeldoorn 1981.
16. P. Mayhew: Target hardening, how much of an answer? in Coping with burglary, ed. R. Clarke en T. Hope, Boston/Den Haag/Dordrecht 1984.
17. O. Newman: Defensible space: people and design in the violent city, Londen 1972.
18. E.G.M. Nuyten-Edelbroek: Projectsurveillance en voorkoming misdrijven in Hoogeveen, WODC, Den Haag 1982.
19. (Een) Onderzoek naar de bestrijding van diefstal door middel van braak in Moerwijk, GP Den Haag 1981.
20. Th.A. Reppetto: Residential crime, Cambridge (Ma) 1974.
21. A. Roëll: Goed Gemerkt, een actie ter bestrijding van inbraak en diefstal, WODC, Den Haag 1983.
22. A. Roëll en P.J. Linckens: Goed Gemerkt, een nieuwe manier van inbraakpreventie, WODC, Den Haag 1984.
23. N. Shover: The Social Organization of Burglary, Social Problems 1973 nr. 4.
24. J.L.P. Spickenheuer: Voetsurveillance en preventievoorlichting in Amsterdam-Osdorp, WODC, Den Haag 1983.
25. C.H.D. Steinmetz en A. van der Zee-Nefkens: COBA-onderzoek bedrijven, WODC, Den Haag 1980.
26. Surveillancetechniek, RP Den Haag 1984.
27. Werkplan voor de bestrijding van woninginbraken door een projectmatige aanpak, GP Nijmegen 1985.
28. S. Winchester en H. Jackson: Residential burglary: the limits of prevention, HMSO, Londen 1982.
29. Rapport Werkgroep Helingbestrijding Recherche Advies Commissie, Ministerie van Justitie, Den Haag, februari 1987.
30. W. Oude-Aost: Aan de slag met project Helingbestrijding, in: Algemeen Politieblad nr. 2, 24 januari 1987.
31. Verslag over de voorbereidingsfase van de actie 'Bestrijding gekwalificeerde diefstallen uit objecten in West Zeeuws Vlaanderen en Terneuzen', RBVM Zeeland, oktober 1985.
32. Verslag over de invoeringsfase van de actie 'Bestrijding gekwalificeerde diefstallen uit objecten in West Zeeuws Vlaanderen en Terneuzen', RBVM Zeeland, september 1986.
33. Werkplan Inbraakpreventieproject 1985, RBVM Noord-Holland Zuid/West.
34. Rapport Proces-evaluatie Inbraakpreventieproject 1985, RBVM Noord-Holland Zuid/West.
35. N. Barkhuis en E. Broeze: Onderzoeksrapport Voorlichtingscampagne Inbraakpreventie, Universiteit van Amsterdam, subfaculteit Andragologie, 1986.
36. 'Onderzoek naar een voorlichtingscampagne ten behoeve van inbraakpreventie', rapport Transferbureau Katholieke Universiteit Nijmegen, november 1985.
37. D.J.M. van Voordt: Slachtofferschap en woonmilieu, TU Delft, juni 1986.
38. Inbraak op scholen: een effectief preventieplan; Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven, Den Haag, 1986.
Inbraak in bedrijven: een effectief preventieplan; idem.
39. Een literatuurstudie op het terrein van buurtpreventie; Bram van Dijk, Paul van Soomeren en Lex de Savornin Lohman; Bureau Landelijk Coördinator Voorkoming Misdrijven, 's-Gravenhage, januari 1986.

40. Een raamwerk voor buurtpreventie; Werkgroep buurtpreventie, Bureau Landelijk Coördinator Voorkoming Misdrijven, Apeldoorn, januari 1986.
41. Gebouwde omgeving en criminaliteit, Deel I: Opzet en uitkomsten van het veldonderzoek; P.M. de Savornin Lohman, A.G. van Dijk en P.F. van Soomen; Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 's-Gravenhage, augustus 1986.
Deel II: de case-beschrijvingen; P.M. de Savornin Lohman, A.G. van Dijk en P.F. van Soomen; Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 's-Gravenhage, augustus 1986.
Deel III: bijlagen; P.M. de Savornin Lohman, A.G. van Dijk en P.F. van Soomen; Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 's-Gravenhage, augustus 1986.
42. R.N. Davidson: Burglary in the community: patterns of localisation in offender-victim relations. In: Coping with burglary. Eds R.C. Parke en T. Hope, Boston 1984.
43. J.M. de Blaey en T.Y. Ong: Onderzoek naar de relatie tussen criminaliteit en ruimtelijke structuur, Gemeentepolitie 's-Gravenhage, Dienst Beleidszaken en Onderzoek, Den Haag 1985.
44. RBVM Noord-Holland Zuid Oost: Modus operandi onderzoek, Hilversum, 1985.
45. MO-onderzoek Eindhoven.
46. B. Leusink: Modus operandi onderzoek regio Friesland, RBVM Friesland 1984.
47. H.P. van der Veek: Voorkoming Misdrijven project industrieterrein Zoeterwoude, Rijndijk, ongedateerd.
48. M. Hough en J. Mo: If at first you don't succeed: BCS findings on attempted burglaries, Research Bulletin no 21, 1986.
49. A. Roëll: Zonder helers geen stelers?; een eerste verkenning in: Tijdschrift voor Criminologie 1986/2.
50. Beveiliging van gebouwen, deel I: Eengezinswoningen. Stichting Bouwresearch, Rotterdam, 1987.